ürün

SOSYALİST DERGİ

Eylül 1978 **51**

YIL:5 CİLT:9

TKP 58 YAŞINDA

AYLIK DERGİ • YIL: 5 • SAYI: 51 • EYLÜL 1978 • 20 LİRA

içindekiler

Kapak Fotoğrafları: 11. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali — **HAVANA**

Değerli Dostlar,

Geçen sayımızda da duyurduğumuz gibi; 10 Ocak 1979 tarihine kadar **ÜRÜN**'ün abone ücretlerini artırmamış ve dost okurlarımızı çevrelerinde **ABONE KAMPANYASI** açmaya çağırmıştık. Kampanyanın sonuçlarını geçtiğimiz ay içinde almaya başladık. Yurdun dört bir yanından yeni abone talepleri geldi. Yanısıra, yaz aylarında olmamıza karşın, **ÜRÜN**'ün bayi satışlarında da artma oldu.

Günlük gazeteleri bile etkileyen kâğıt sorunu, **ÜRÜN**'ün de önünde en önemli sorun olarak durmakta. Bir Kamu İktisadi Teşebbüsü olan **SEKA**'dan iki ay önceki sayımızın "tahsisli" kâğıdını alamamış durumdayız. **SEKA**'da bulunmayan kâğıt, piyasada, hem de yüzde yüze yakın bir karaborsa kârıyla serbestçe satılmaktadır. Kâğıt sorunu 52 aydan bu yana, gününde, aksamadan çıkan **ÜRÜN**'ün okurlarına zamanında sunulabilmesi için karşılaştığımız çok sayıda engelin sadece bir tanesi.

Dost okurlarımızın **ABONE KAMPANYASI**'nı hızlandırmaları, bu dayanışmayı sürdürmeleri, **ÜRÜN**'ün en büyük desteğidir.

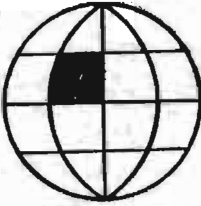
Dostça selamlarımızla.

ÜRÜN

Sahibi: URAL ATEŞER • Yazı İşleri Müdürü: AHMET TAŞTAN • Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Cad. Özaydın İşhanı, No: 59-61/2 Cağaloğlu - İSTANBUL • Yazışma ve Havale Adresi: ÜRÜN, PK. 41, Sirkeci - İSTANBUL • Türkiye Dağıtımı: TEMEL DAĞITIM, Himaye-i Etfal Sokak, Orhanbey İşhanı, No: 6, Kat: 1, Daire: 1 Cağaloğlu - İSTANBUL • Dizgi - Baskı: BAŞARAN MATBAASI • Kapak Filmleri: TAB GRAFİK • Kapak Baskı: GÖZLEM BASIMEVİ • **Yurtiçi Abone Koşulları:** Altıaylık 75, Biryıllık 150 Lira • **Yurtdışı Abone Koşulları** (uçakla): F. Almanya - 35 DM, Hollanda - 38 Fl, Belçika - 600 Fr, İngiltere - 9 £, Fransa - 75 Fr, İsviçre - 40 Fr, İsveç - 75 Kron, ABD - 22 $.

Baskı Tarihi: 1 Eylül 1978

Gün, Birlik ve Eylem Günüdür

«Bir milyon liradan çok vergi ödeyenler ödüllendirildi.» Böyle yazıyor gazeteler. Bir yanda en çok sömürenlere ödül, ötede işçi sınıfına "toplumsal anlaşma".

Türk-İş'e bağlı sendikaların Marmara bölge temsilcileri açıkladılar: Yeni dönem toplu sözleşme süresi içinde brüt ücretler 10,5 kat artarken, yine bu süre içinde vergiler 63 kat yükselmiştir. OECD verilerine göre, ücretlerden en çok vergi kesilen ülkelerin başında % 39 ile Türkiye geliyor. Bir yanda kârları göklere tırmanan Koç'lar, Sabancı'lar, Eczacıbaşı'lar, ötede ekmeğine, aşına göz dikilen işçi sınıfı, emekçi halk.

İngiliz tekelci burjuvazisinin sözcüsü **Financial Times** gazetesi geçen yıl şöyle yazıyordu: «Koç grubunun 1976 yılındaki kârı, bir önceki yıla göre, iki katından çok artarak 148 milyon dolara erişmiştir. Sabancı grubunun 1976 yılındaki konsolide edilmemiş vergi öncesi kârı ise bir önceki yıla oranla % 540 artarak 51 milyon dolar olmuştur. Eczacıbaşı'nın kârı ise % 300 artmıştır.» Bu rakamlar resmen açıklananı, aslı elbette daha da yüksektir.

Şimdi aynı Koç hükümete akıl öğretiyor; Sümerbank, Etibank, Demirçelik gibi iktisadi devlet teşekkülleri ayrı ayrı şirketler halinde ve "politik tesirler"den kurtarılarak bir veya birkaç holding halinde organize edilmelidir, diyor. İşbirlikçi - tekelci burjuvazi, kamu iktisadi teşekkülleri üzerinde kabaran iştahını gizlemiyor. Arpalık olarak kullandığı bu kuruluşları daha sıkı denetlemek istiyor, devletle bütünleşme sürecinde daha da tırmanıyor.

"Ulusal savaş sanayii" yutturmacasına ilk yanıt Profilo patronu Jak Kamhi'den geliyor. Profilo patronu, helikopter sanayii kuracak şimdi ülkemizde.

İlk günler demagojik bir biçimde "toplumsal anlaşma"ya karşı çıkan gerici - faşist basın, şimdi 180 derece çark etmiş durumda. Narin'ler, TÜSİAD'ın başı Berker'ler hükümetin Türk - İş'le imzaladığı "toplumsal anlaşma"yı olumlu bulduklarını söylüyorlar. Narin, hükümetin ücret politikasını överken, bunun kamu kesimiyle sınırlı kalmamasını, özel sektörde de uygulanmasını istiyor. Kodaman burjuvazi "toplumsal anlaşma"nın üçüncü ayağını oluşturmak için sinsi sinsi adımlar atıyor, buna elverişli koşulları hazırlıyor.

Bir yandan da Amerikan emperyalizmi, ambargonun koşullara bağlı olarak kaldırılmasından hemen sonra, "üsler bir an önce açılsın, işlerliği meşruluğa kavuşsun" diye hükümeti sıkıştırıyor. Bir burjuva gazetesi, Amerikan askerleri Eskişehir üssünün çevresinde sinek bile uçurtmuyorlar, diye yazıyor.

Gemi azıya alan faşistler, maocular, her gün üçer - beşer yurtseverlerin kanına giriyorlar. Bunlar bir yandan da faşist bir darbe için ellerinden geleni yapıyorlar. Bir dergi MHP için şunları yazıyor: «5 Ağustos'da askeri darbe yapılacağı söylentilerini bunlar çıkardılar. 30 Ağustos için aynı şeyleri kulaklara fısıldadılar. 5 Ağustos geçti. Şimdi hep birlikte 30 Ağustos'un nasıl geçtiğini göreceğiz» diye yazıyor. MHP organı **Hergün**'de Hacıeminoğlu adlı yıllanmış doçent orduyu hükümete karşı kışkırtmak için elinden geleni yapıyor, «artık inkâr edilmez bir gerçektir ki, Türk Ordusu'nu temsil etme mevkiindeki bazı komutanlar, CHP iktidardaysa onun yaptığı yahut göz yumduğu hiçbir kanunsuzluğa ses çıkarmamaktadırlar» diyor.

Maocu ajanlar Sovyet düşmanlığını körüklemek için her yola başvuruyorlar. Ankara'da Sovyet Havayolları Aeroflot binasına saldıracak kadar aşağılık sabotajlar düzenliyorlar. Bunların tezgâhladığı kışkırtıcı toplantıları boyalı basın göklere çıkarıyor. «Türkiye'de yıllardır komünizme karşı en

sert sözleri sarfeden ve en sert mücadeleyi yapan AP, MHP, MSP gibi partiler, Çekoslovakya konusunda demeç bile vermezken, geçen yıl kurulan Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin böyle bir görevi üstlenmesi ilgiyle karşılandı» diye yazıyor bir burjuva gazetesi.

Yassıada'da kılpayı idamdan kurtulan eski Cumhurbaşkanı Bayar **Tercüman**'da «işçi kesimi, her iki yılda bir toplu sözleşmelerle yeni haklar elde ettikçe, onun paralelinde her çeşit işyeri sahipleri, yaptıkları veya sattıkları malların üstüne daha büyük kazançlar koyarak, namuslu dar gelirli vatandaşlar için hayatı yaşanmaz hale getirmeye devam ediyorlar» diyor. Aynı Bayar işçilere, köylülere meydan okuyor: «Bu ülkenin nüfusu kaç milyon? İşçisi nüfusunun yüzde kaçıdır? Hatta toprak işçilerini üzerine koymalarını kabul edeyim. Kaç milyon çıkarabilecekler ve çıkardıkları bu miktar Türkiye nüfusunun yüzde kaçı olacak?»

Türkeş TKP Programı'nı elinde sallayarak basın toplantıları yapıyor, özgürce çalışması yıllardır en barbar yöntemlerle yasaklanmış olan Türkiye Komünist Partisi'ne ateş püskürüyor. Demirel, hem yüzbinin üzerindeki bir öğretmen kitlesine, hem de Türkiye Komünist Partisi'ne saldırıyor.

Durum böyleyken CHP ağırlıklı hükümet döneminde TKP programı toplatılıyor, yargılanıyor. Dergimizin bugüne dek çıkan sayılarından 23'ü ve kitaplarından çoğu toplatılmış durumdadır. Yayınevimiz sorumluları için istenen hapis cezalarının toplamı birkaç yüzyılı buluyor. Lenin'in **Toplumda Kadının Rolü Üzerine** adlı kitabını yayınladığı için eski yazı işleri müdürümüz 7½ yıl ağır hapse mahkûm edilmiş ve bu karar Yargıtayca onaylanmıştır.

Öte yandan **Resimlerle Ekim Devrimi** albümünü yayınlayan **Kızılırmak** Yayınevi sahibi bir yıla yakın bir süre demir parmaklıklar altında tutulmuştur.

TKP Konferansı Belgeleri'ni yayınlayan **Temel** yayınlar sorumlusunun duruşması Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde sürmektedir.

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisinin ilk sayısı daha piyasaya çıkar çıkmaz toplatılmış, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı ve Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Todor Jivkov'un "Oktobr Devrimi'nin Ölümsüz Işığı" adlı yazısından dolayı derginin yazı işleri müdürü hakkında dava açılmıştır.

Politika gazetesi yazı işleri müdürü için öngörülen hapis cezası toplamı 150 yılı aşmakta, tazminat miktarı ise milyonlarca lirayı bulmaktadır. Gazete hakkında en son TKP Genel Sekreteri İ. Bilen'in 1 Mayıs konuşmasını haber olarak verdiği için Adalet Bakanlığı'nın emriyle dâva açılmıştır. Bu haberden ötürü gazete sorumluları hakkında Türk Ceza Kanunu'nun tam sekiz maddesi birden uygulanmak istenmektedir.

Kısacası, faşisti, gericisi, kontr - gerillacısı, maocusu dört bir koldan halka karşı savaş açmışken, egemen güçler bir yandan da ilericileri, yurtseverleri bölmek, parçalamak için ellerinden geleni ardlarına koymamaktadırlar. Son TÖB - DER Kongresi bunun bir örneğidir.

Türkiye halkı, bundan 56 yıl önce 30 Ağustos 1922'de Dumlupınar'da, 9 Eylül 1922'de İzmir'de emperyalist saldırganlara öldürücü darbeyi vurmuştu. Tüm ilerici - yurtsever güçler şimdi de ulusal ve sosyal kurtuluş için, bağımsızlık için, barış ve demokrasi için, güvenli yarınlar için ardıcıl bir savaşım veriyor.

Böylesi kutsal bir savaşta ilerici safları bölmenin, Türkiye Komünist Partisi düşmanlığının suçu, vebali altından kalkılamayacak kadar ağırdır. Gün, baş düşman emperyalizme, faşizme, gericiliğe karşı birlik ve eylem günüdür.

ürün

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Açıklaması

«Hükümet Türk-İş'in başlarıyla anlaştı. Bu uzlaşma, özünde, emperyalist tekellerin, Uluslararası Para Fonu'nun, işbirlikçi büyük burjuvazinin istemlerinin uygulanmasıdır.

Yerli ve yabancı tekeller bu uzlaşmayla dolaysız olarak ücretleri dondurmayı, sömürüyü artırmayı, sendikal hakları kısıtlamayı, işçi sınıfının ekonomik ve sosyal kazanımlarını geri almayı amaçlıyor. Böylece, bunalımın yükünü işçi sınıfının, emekçi yığınların sırtına daha da yüklemek istiyorlar.

Bu uzlaşma, Türk-İş yönetimini, sarı sendikacıları ayakta tutmak çabasını güdüyor. Bu uzlaşma sendikal hareketi burjuvazinin kontrolu altına almaya, özellikle devlet sektöründe sınıf sendikalarının örgütlenmesini önlemeye yöneliyor. İşçilerin işyeri seçme özgürlüğünü kısıtlıyor, işçi kıyımlarını, sürgünleri yasallaştırıyor. Referandum isteminin demokratik özünü boşaltıyor.

Burjuvazi, sarı sendikacılar eliyle, işçi hareketinde sınıf uzlaşmacılığını yaymaya çalışıyor. Böylelikle işçi sınıfının savaşını gemlemeye, işçi sınıfını kapitalizmle "bütünleştirmeye" çabalıyor. Bunun için işçi sınıfı arasında ayrıcalıklı bir işçi aristokrasisi yaratmaya, "kârdan pay alma", "işletmeye ortak olma", "yönetime katılma" yutturmacasıyla işçi hareketini bölmeye, sınıf savaşını yozlaştırmaya çalışıyor.

Bu uzlaşmayla sendikaların, burjuvaziden ve burjuva hükümetlerinden bağımsızlığına bir darbe indiriliyor. Ücretlerin, sendikal istemlerin saptanmasında tabanın söz ve karar sahibi olma ilkesi, sendikal demokrasi çiğneniyor. Hükümet ve Türk-İş'in başları, bu uzlaşmayla işçi sınıfını köylünün, öteki emekçi yığınların karşısına koyuyor. İşçi sınıfıyla tüm emekçi katmanlar arasındaki dayanışmanın temelini baltalamak, böylece emperyalizme, faşist tırmanışa karşı olan güçlerin birliğini engellemek istiyorlar.

Belgeyi imzalayanlar bu gerçekleri maskelemek için sık sık demagojiye başvuruyor, lâf kalabalığı yapıyorlar. Bunalımın, ekonomik çıkmazın nedenini işçi ücretlerine bağlıyorlar. Politik bunalıma ise sınıf savaşımının neden olduğunu ileri sürüyorlar. Böylece holdingçi burjuvazinin konumlarını savunuyor, amaçlarına bu yönde kılıf giydiriyorlar. Bunu yapmakla, bunalımın gerçek nedenlerini, emperyalizme bağımlılığı, kapitalist sömürüyü, işbirlikçi, tekelci burjuvazinin egemenliğini, faşist tırmanışı gözden gizlemek istiyorlar.

Öte yandan da, işçi sınıfına, devlet sektöründe sınıf çıkarları için savaştan vazgeçmesini dayatıyorlar. Gerçekte ise, bu yöntemler tekellerle devletin bütünleşme sürecini hızlandırıyor.

Bu uzlaşma nasıl bir ortamda yapılmıştır. Emperyalizmin, NATO'nun Türkiye üstündeki baskısı artıyor. Gerici - faşist güçler, Maocular, saldırılarını yoğunlaştırıyor. Hükümeti sağa çekme girişimleri üsteliyor. Holdingçi burjuvazi, MESS patronları işçi sınıfına, Maden-İş'e karşı yeni bir saldırıya geçmiş bulunuyor. Hükümetin bocalamasından, işçi hareketine karşı bu yeni saldırıdan emperyalizmin işbirlikçisi, gerici - faşist güçler yararlanıyor, demagojilerini artırıyorlar.

Hükümet emperyalist tekellerin, gerici - faşist güçlerin baskısına boyun eğmekle, onlara ödün vermekle halktan aldığı desteği yitiriyor. CHP içinde bu politikaya karşı tepki gelişiyor. Emperyalizm, işbirlikçi büyük burjuvazi gerici - faşist karması hükümet eliyle uygulayamadığı planlarını, CHP ağırlıklı hükümete uygulatmak istiyor. Eski hükümetin açık, kaba baskı - terör yöntemlerinin yerini ince, üstü kapalı yöntemler alıyor.

Ücretlerin dondurulması, işçi haklarının budanmasını öngören bu uzlaşma, devalüasyon, işçi sınıfının ve dar gelirlilerin zararına olan vergi düzenlemesi ve halkın sırtına bindirilen zamlarla gelişen zincirin yeni bir halkasıdır. Bununla yanyana, ilerici güçlere, demokratik hak ve özgürlüklere karşı baskılar artıyor.

Hükümetin halka verdiği tüm sözlere karşın böylesi bir tutum alabileceğini, bunun sınıfsal ve politik nedenlerini TKP, daha onun kurulduğu ilk günden bir bildiriyle halkımıza açıklamıştır. Merkez Komitesi plenumunda hükümetin işçi sınıfına uzlaşmacılığı, pasifliği aşılamak, sarı sendikacılığı desteklemek ve kendine dayanak yapmak çabası vurgulanmıştır. Gelişmeler partimizin bu görüşünü doğruluyor.

TKP, işçi sınıfının çıkarları temelinde sendikal birliği, DİSK, Türk-İş üyesi ve bağımsız sendikaların emperyalizme, faşist tehlikeye, kapitalist sömürüye karşı savaş birliğini savunuyor. Bu savaş, halkımızın ulusal bağımsızlık ve demokrasi savaşının kopmaz bir halkasıdır. TKP, tüm ulusal, demokratik güçleri işçi sınıfına yönelen bu saldırının karşısına birlikte çıkmaya çağırıyor.

Bir avuç sarı sendikacı ile hükümet arasındaki bu uzlaşmaya karşı, işçi ve sendika hareketinde doğan tepkiler, işçi sınıfının savaş yolundan dönmeyeceğini gösteriyor. İşçi sınıfının hak ve özgürlüklerini, sınıf sendikacılığını ödünsüz savunmadan, emperyalizmden güç alan faşist tırmanışa, baş tehlikeye karşı başarıyla savaşılamaz.»

25 Temmuz 1978

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

(**DURUM**, 1 Ağustos 1978)

★

FEDOR KULAKOV ÖLDÜ

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Büro üyesi Fedor Kulakov 17 Temmuz 1978 günü ölmüştür.

Kulakov, 1918 yılında doğdu. Bir köylü ailesinin oğluydu. Tarım Enstitüsü'nü bitirdi. 1938-43 yılları arasında tarım alanında çalıştı. 16 yaşında Komsomol'a, 22 yaşında da Komünist Partisi'ne girdi. 1955 yılında Rusya Federasyonu Un Ürünleri Bakanlığı'na getirildi. 1960 yılında Stavropol Parti Komitesi Birinci Sekreteri oldu. 1964'de SBKP Merkez Komitesi'ne bağlı Tarım Bölümü'nün başına geçti. 1965 yılında SBKP Merkez Komitesi üyeliğine seçildi. 1971 yılı nisan ayında Politik Büro üyeliğine getirildi.

Kulakov sosyalist tarımın gelişmesine büyük katkılarda bulundu.

■

SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar!

SBKP Merkez Komitesi Politik Bürosu üyesi Fedor Davidoviç Kulakov yoldaşın beklenmedik ölümüyle duyduğunuz derin acıyı biz, Türkiyeli komünistler içezici duygularla paylaşırız.

F. Kulakov yoldaşın ölümüyle sizler, tüm Sovyet halkı Leninci bir komünizm kurucusunu, uluslararası komünist hareketi özverili bir savaş yoldaşını kaybetti. Leninci bu savaşçının anıları önünde saygıyla eğiliriz. Onun savaşkan anıları her zaman içimizde yaşıyacaktır.

Yüce Sovyet halkına, büyük Lenin'in partisine, sizlere baş sağlığı dileriz.»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 18 Temmuz 1978)

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar!

Türkiye emekçilerinin savaşkan çıkışlarının yoğunlaştığı ve böylece özgürlükleri genişletmek için daha geniş olanakların yaratılmasına çalışıldığı çetin savaş günlerinde Venezüella komünistleri ülkeniz emekçileriyle tam bir dayanışma içinde olduklarını ve yiğit partinizin legalleşmesi için yürütülen kampanyayı var güçleriyle desteklediklerini bildirirler.

Biz, Türkiye demokratik ve ilerici güçlerinin Türkiye Komünist Partisi'nin öncülüğünde, geniş emekçi yığınlarının çıkarına olan bu savaşı daha genişleteceğine, NATO ve öteki emperyalist güçlerin ülkenize dayattığı düzeni alaşağı edeceğine inanıyoruz.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın halklarımız ve partilerimiz arasındaki dostluk!»

Venezüella Komünist Partisi
Merkez Komitesi adına
Uluslararası İlişkiler Sekreteri
Eduardo Galyegos Mansera

(**DURUM**, 1 Ağustos 1978)

BATI BERLİN SOSYALİST BİRLİK PARTİSİ BAŞKANI HORST SCHMİTT YOLDAŞ'A

«Değerli Horst Schmitt yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi başkanı seçilmeniz nedeniyle sizi candan kutlarım.

Savaşınızda, sorumlu çalışmalarınızda size yeni yeni başarılar, sağlık ve esenlik dilerim.»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen

(TKP'nin Sesi Radyosu, 22 Temmuz 1978)

VENEZÜELLA KOMÜNİST PARTİSİ BAŞKANI GUSTAVO MAHADO YOLDAŞ'A

«Değerli Gustavo Mahado yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına, 80. doğum yıldönümünüz nedeniyle sizi candan kutlarım.

Türkiye komünistleri sizi Venezuella işçi sınıfının ve dünya komünist hareketinin seçkin bir savaş eri olarak tanıyorlar.

Komünist hareketin sıralarında ve Komünist Partisi'nin başında uzun yıllar Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ülkülerinin gerçekleşmesi için savaş verdiniz.

Size barış, demokrasi ve sosyalizm savaşımınızda yeni yeni, büyük başarılar, sağlık ve uzun ömürler dileriz.

Komünist selamlarımızla.»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen

(TKP'nin Sesi Radyosu, 19 Temmuz 1978)

MAOCULARIN MİT'LE VE KONTRGERİLLACILARLA İLİŞKİLERİ AÇIĞA ÇIKARTILMALIDIR!

«Hükümet, ilerici - demokratik örgüt ve partilerin, yurtsever aydınların, MİT'ten, Ordu'dan, devletin çeşitli kilit noktalarından faşistlerin ve faşist cunta uygulayıcılarının temizlenmesi gerektiği yolundaki seslerine kulak verme zorunluluğunu duydu. Yaşam; gericiliğin ülkedeki politik savaşı bir kardeş kavgasına, iç savaşa döndürme çabaları, hükümeti gerçekleri tanımaya yöneltti.

Ancak, bilindiği gibi, hükümet, azgınlaşan gericiliğin, faşist hareketin dayatmasıyla ülkede hızla patlama noktasına yaklaşan iç savaş tehlikesini önlemede oldukça kararsız davranmış ve ödünler vermiştir. MİT'in başındaki CİA ajanlarının, kontrgerillacıların emekliye ayrılmalarını bekleme gibi pekçok insanın ve yurtseverin canına malolan pasif bir yol izlemiştir. Bu nedenle, hükümet ve CHP yöneticileri, kendilerine yakınlıklarıyla tanınan çev-

relerin bile eleştirileriyle karşı karşıya kalmışlardır. İlerici, demokratik örgüt ve kişiler, hükümetin tutarsız davranışlarına karşı sürekli uyarılarda bulunmuşlardır. Bu uyarıların önemi, bugün gizli faşist örgütlerin, silahlı - profesyonel faşist terör gruplarının açığa çıkmasıyla daha iyi anlaşılıyor.

Hükümetin, neden sonra da olsa MİT'i ve Özel Harp Dairesi'ni yeniden düzenlemeye girişmesi, yalnızca AP'yi, MHP'yi ve onlara bağlı gerici basının "Rapor"cularını değil, aynı zamanda, başta Perinçek grubu olmak üzere MİT'le ilişkileri bulunan öteki Maocu grupları da korku ve telâşa düşürmüştür. Özellikle MİT tarafından kullanıldıktan sonra fiziksel olarak yokedilmesinden yararlanmaya çalışan Perinçek grubunun korku ve telâşı büyüktür. Bunlar, MİT'te değişmelerin başlamasıyla birlikte, derhal kendilerini temize çıkarma kampanyasına giriştiler. Perinçek grubu, temize çıkma kampanyasını MİT'teki faşist unsurların, CİA ajanlarının yardımıyla yürütmeye çalışıyor. Anti-komünizmde, anti-Sovyetizmde ve TKP düşmanlığında faşist yayın organlarıyla yarışa giren **Aydınlık** adlı içi karanlık gazete, bu kampanyayı yürütürken gerçekte kendilerini ele veriyor. Açığa çıkmış, maceracılığa kapılan bazı Maocuların yokedilmesinde kullanılmış MİT ajanları, Perinçek grubunu temize çıkarmak için, sanki onların MİT'le bağı yokmuş gibi göstermek için "günah çıkarma" oyunu yapıyorlar.

Bugüne kadar en az birkaç eli kanlı MİT - CİA ajanı sözde günah çıkartarak Perinçek grubunun saflarına geçmiştir. **Aydınlık'a** sözde içini döken Bulut adlı ajan bunlardan biridir. Perinçekçilerin kontrgerillacılarla birlikte rakiplerini ihbar ettikleri ve öldürttükleri bilinen bir gerçektir. Kaypakkaya'nın öldürülmesi kararı, Perinçekçi Berktay'ın planı gereğince alınmıştır.

MİT içindeki kontrgerillacılar, etkisini yitiren, zamanı geçmiş, içi boşalmış belgeleri de, Maocu Perinçek grubunu güçlendirmek için kullanmaya çalışıyorlar. Bunlar, böylelikle, gerçekte emekçi halka karşı, ilerici - yurtsever güçlere karşı ileride işleyecekleri "günah"ların, kanlı cinayetlerin hazırlıklarını da yapıyorlar.

Bu tehlikeyi önlemek için hükümet kararlı davranmalı, MİT'teki faşist unsurlarla Maocular arasındaki ilişkilerin açığa çıkarılması, onların suç ortaklığının tesbit edilmesi çabalarına yardımcı olmalıdır. Hükümet, dosyaları MİT'in elinde bulunan Maocu ajanların, Perinçek'lerin gerçek kimliklerini açıklamalıdır. MİT'te Maocu ajanların, Perinçek grubunun verdikleri ikili ifadeler, 12 Mart döneminden kalan yurtseverleri ihbar raporları vardır. Bu belgeler, ülkemizin bağımsızlık savaşı adına, ulusal çıkarlarımız adına açıklanmalıdır. Çünkü Maocu ajanlar, Perinçek'ler Amerikan emperyalizminin işbirlikçisidirler, onlar da en

az faşistler kadar, Demirel ve Türkeş kadar ulusal çıkarlarımızın düşmanlarıdırlar.»

(TKP'nin Sesi Radyosu, 20 Temmuz 1978)

EMPERYALİZMİN BASKILARI ARTIYOR

«Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, "Tüm ulusal, demokratik güçlere" başlıklı 9 Haziran çağrısında şöyle diyordu : "Emperyalizm, NATO'nun elebaşları, bir yandan uluslararası durumu gerginleştiriyor. Bir yandan da Türkiye üzerinde baskıyı yoğunlaştırıyorlar."

Ambargo oyununun şimdi açılan son perdesinde, bu baskının nasıl yoğunlaştığı daha iyi görülüyor. Amerikan emperyalizmi, Türkiye'yi dış politikada attığı gerçekçi adımlardan geriye doğru çevirmeye çalışıyor. Anayurdun bağrındaki nükleer başlıklarla donatılmış füze üslerini, casusluk merkezlerini daha yoğun işletmek, yeni üsler elde etmek isteklerini açığa vuruyor.

Time dergisi, ABD'nin Türkiye'deki beş önemli dinleme üssünü yeniden çalıştırmak için dayattığını, bu üslerin doğrudan doğruya Sovyetler Birliği'ne çevrili olduğunu açıklıyor. 5 Ağustos günlü **Hürriyet** gazetesinde yayınlanan bir haritada ise, memleketin çeşitli yörelerine dağıtılmış yedi nükleer depolama üssünün varlığı belirtiliyor. Diğerleriyle birlikte 31 Amerikan üssünün ve 5 bin Amerikan askerinin ülkemiz topraklarında yer aldığı yazılıyor. Bu üslerin ve askerlerin sayıca daha çok olduğu kuşkusuzdur. Üstelik bunlara NATO üsleri ve bu üslerde çalışan Amerikan askerlerinin sayısının eklenmediği de biliniyor. Görülüyor ki, topraklarımızda, bir yabancı devlet, yani Amerika Birleşik Devletleri, komşu Sovyetler Birliği'ne karşı saldırgan amaçlarla askersel eylemde bulunuyor.

Böyle bir durum, Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında imzalanan politik belgeye tümüyle aykırıdır. Her iki ülke, bu belgede, topraklarında birbirlerine karşı saldırgan amaçlı eylemlere izin vermeyeceklerini belirtiyorlar.

Sovyet ülkesine çevrilmiş nükleer başlıklı füzelerin saldırı amacı dışında bir başka türlü amaç güttüğünü kim savunabilir? Hükümet böyle bir şey söyleyemez. Çünkü, bu hükümetin başkanı Ecevit, Türk - Sovyet görüşmeleri sırasında haklı olarak "Sovyetler Birliği bizim için tehlike değildir, tehlike Batıdan gelmektedir" demişti. Şimdi bu sözlerin hâlâ belleklerde canlı olduğu ve belgelerdeki imzaların mürekkeplerinin kurumadığı bir sırada, nükleer depolama üslerinin varlığını savunmak mümkün değildir. Amerikan üslerinin Türkiye'yi sözde "Sovyet tehdidi" denilen şeye karşı koruduğunu hükümet bile kabul etmediğine göre, bu Amerikan nükleer depolarının topraklarımızda işi ne-

dir? Ülkemizi tehdit etmeyen bir ülkeye karşı yabancı bir devletin topraklarımızda nükleer başlıklı füzeler depolaması bir tek anlama gelir. Bu üsler yalnız ve yalnız Amerikan emperyalizminin saldırgan amaçlarına yaramaktadır.

Peki ama, yalnız ve yalnız Amerikan emperyalizminin saldırgan amaçlarına yarayan, bu nedenle de Türkiye'mizin ulusal güvenliğini derin bir şekilde tehlikeye sokan bu üsler nasıl oluyor da topraklarımızda barındırılıyor?

Bu sorunun yanıtı açıktır. Türkiye, Amerikan emperyalizminin hegemonyası altındadır. Ülkemiz ağır emperyalist baskılarla karşı karşıyadır. Hükümet bu baskılara boyun eğiyor, ulusal bağımsızlığımızı koruyamıyor. Bırakalım anti-emperyalist bir politikayı, bir süre önce izlemeye başladığı gerçekçi, komşu ülkelerle, Sovyetler Birliği ile dostluk ilişkilerine dayalı dış politika çizgisiyle bile tutarlı olamıyor. Bütün bunlar, barış isteyenlerin, güvenlik isteyenlerin, bu isteklerinde içtenlikli iseler, emperyalizme karşı ardıcıl bir savaşa atılmak zorunda olduklarını gösteriyor. Hem emperyalizme bağımlılığı sürdürmek, hem de barış istemek, komşu ülkelerle dostluk içinde yaşamak birbiriyle bağdaşmaz tutumlardır.

Halkımız, "ulusal bağımsızlığımızı yokeden Amerikan emperyalizminin saldırı üsleri sökülsün" diyor. Çünkü bu üsler, yani Amerikan emperyalizminin ülkemiz üzerindeki egemenlik araçları, yalnız barışa, ulusal bağımsızlığımıza karşı olmakla kalmıyor. Faşist tırmanışın kanlı güçleri, kontr-gerillalar, faşist komandolar hep emperyalizmden kaynaklanıyor. Şimdi işçilerin, emekçilerin üzerine yıkılan bunalımın sonuçlarında en büyük pay yine emperyalizmindir. Hükümet masabaşı diplomasiyle emperyalizmle pazarlık içindedir. Halkımız ise sözünü yığınsal eylemlerde söylüyor. Yurtsever güçler susmamalıdır.

NATO'ya, CENTO'ya, kölelik anlaşmalarına, nükleer silahlarla donanmış Amerikan üslerine karşı savaş günceldir. Emperyalistlere verilecek bir karışlık yurt toprağımız bile yoktur. Amerikan emperyalizminin artan baskısına karşı tüm ulusal, demokratik güçler birleşmeli, yığınsal eylemlerle ulusal bağımsızlığımızı savunmalıdırlar.»

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 7 Ağustos 1978)

ÇİFTE ANAHTAR, ÖLÜMÜN KAPISINI EMPERYALİZMLE BİRLİKTE AÇMAK İÇİN Mİ?

«Amerikan emperyalizmi, ambargoyu koşullu olarak kaldırır kaldırmaz üslerinin çalışmasını meşrulaştırmak için başlattığı baskıyı artırıyor, hükümeti sıkıştırıyor. Amerikan emperyalizminin bu baskıları karşısında hükümet, halkın, ilerici - yurtsever

güçlerin verdiği yanıtı veremiyor. Dışişleri Bakanı ambargonun üslerin çalışmasıyla bağlı olmadığı gibi görüşlerle işi geçiştirmeye çalışıyor. Bir yandan da "Çifte anahtar", "casus uçaklarının kalkmasına ve diğer ülkelerin buradan içişlerine karışılmasına ve rahatsız edilmesine izin verilmeyecek", "Genel Kurmay'ın izni olmadan bu üslerden hiçbir şey çıkartılamıyacak ve hiçbir şey bu üslere sokulamayacak" gibi sözler söylüyor.

Dışişleri Bakanı'nın bütün söylediklerinin özü şu : Amerikan üslerine ortak savunma tesisi görünümü verilecek. Çifte anahtarla, Amerikan emperyalizmiyle birlikte nükleer silah depolarının kapıları açılacak.

Eğer Dışişleri Bakanı "yok, hayır, biz bunu demek istemiyoruz, bizim amacımız bu değildir" diyorsa, o zaman bu üslerin Türkiye'de hangi amaçla, kime karşı varlıklarını sürdürmeye devam edeceklerini söylemelidir!

Hükümet şimdiye kadar, Amerikan üslerinin çalışmasının gerçekten durdurulması için ne yapmıştır? Bunları açıklamalıdır. Çünkü, "Taksim'e bayrak dikeceğiz" diyerek halkı aldatmak isteyen, ulusal çıkarlarımızın azılı düşmanları, Demirel'ler, Türkeş'ler, sahtekarlıklarını, ikiyüzlülüklerini açık açık ortaya koyuyorlar. "Ortalıkta gerçekten ne ambargo vardı ve ne de üslerin çalışmasının durdurulması", diyorlar. Gerici basının kiralık kalemleri ambargo üzerine şovenizmi körüklemek için yazıp çizerken bütün bunları itiraf ediyorlar.

Üstelik Dışişleri Bakanı sık sık bağlantısız ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesinden söz ediyor. İyi ama, hangi bloksuz ülke, topraklarını ölüme, Amerikan emperyalizminin hunharlığının ve vahşetinin emrine veriyor? Bütün dünya halkları Amerikan emperyalizminin nötron bombası üretme girişimlerini kınarken, neden hükümet, Dışişleri Bakanı sesini çıkarmıyor? Tam da bugünlerde, Amerikan emperyalizminin yeryüzünde işlenebilecek cinayetlerin en büyüğünü işlediği günün 33. yılında halklar barış diye bir kez daha başkaldırıyorlar, nükleer silahların üretiminin, depolanmasının yasaklanmasını, silahlanmanın durdurulmasını istiyorlar. İnsanlık barış istiyor.

Hükümet, Dışişleri Bakanlığı, Amerikan emperyalizminin baskılarına karşı halkımızın, halkların yanıtını vermelidir. Amerikan üslerine bayrağımız çekilmelidir, ama Amerikan emperyalizmine ortaklık için değil! Amerikan bayrağıyla birlikte değil! Bu üsleri, ölüm depolarını yurdumuzdan söküp atmak için, bağımsızlık için, barış için, demokrasi için!

Gün, gerçek yurtseverlerle, demogojilerin ardına gizlenen gerici ve faşistlerin kimler olduğunun ortaya çıktığı gündür. Yurdunu seven, yurdunun bağımsızlığını savunan, barışı savunan herkes topraklarımız üzerindeki ölüm üslerinin, Amerikan üslerinin sökülüp atılması için birleşmelidir! Bayrak, bağımsızlık için

savaşanların elinde bayraktır. Gericilerin ve faşistlerin elindeki ise, Amerikan emperyalistlerinin halkımızın boynuna vurmak istediği kölelik zinciridir. Bağımsızlık bayrağı Amerikan üslerine dikilmelidir!»

(TKP'nin Sesi Radyosu, 9 Ağustos 1978)

"TOPLUMSAL ANLAŞMA" VE BAZI GÖRÜŞLER

«DİSK'in son Ören toplantısında Türk - İş'le hükümet arasında imzalanan "toplumsal anlaşma" adlı belge değerlendirildi ve bu anlaşmanın işçi sınıfının çıkarlarıyla bağdaşmadığı belirtildi. Böylece, Türkiye işçi sınıfının bu sınıfsal sendikal örgütü, hükümetin tüm sendikal hareketi içine çekmek istediği bu tuzağa düşmeyeceğini açıklamış oldu.

DİSK, kuşkusuz, bugünkü hükümetle, bir faşist hükümet ya da geçmişteki gerici - faşist karması hükümetler arasında bir ayrım yapıyor. Ama iş, sınıf savaşına, emekle sermaye arasındaki uzlaşmaz çelişmeye gelip dayanınca ödün vermeyeceğini de göstermiş oluyor.

Ne var ki, herkesin bu ilkesel politikaya uygun davrandığı kolaylıkla söylenemez.

Görünüşte bu ilkesel konumları benimseyenlerin, gerçekte çok başka çıkarlar peşinde koştuğu bir süredir daha geniş çevrelerce anlaşılır olmuştur. Örneğin, düpedüz CHP üyesi kimi sendika yöneticilerinin, şu son zamanlarda, CHP ağırlıklı hükümet karşısında takındıkları sözde uzlaşmaz tutum, elbette onların işçi sınıfının bakış açısından hareket etmeleriyle açıklanamaz. Bu gibi kimseler, asıl olarak bağlı oldukları partinin, CHP'nin iç sorunlarıyla ilgili olarak yönlerini belirliyorlar. Giderek, CHP içi fraksiyon çatışmalarına, bazı kimseler DİSK'i âlet etmeye çalışıyorlar. Kendi fraksiyonlarını güçlendirmek için DİSK'i, sendikal hareketi bir koz olarak kullanmak istiyorlar. Örneğin, Tekstil sendikasını yıkımın eşiğine getiren, tekstil işçilerini, toplumsal anlaşmanın bile yanına yanaşamayan bir ikiyüzlülükle Narin'lere, tekellere satan Rıza Güven ve adamlarının, üstelik de CHP'de kayıtları dururken hükümet karşısında Maocuların ağzıyla devrimcilik taslamasına ne denebilir? Bu kimselerin işçi sınıfıyla, sınıf sendikacılığı ile ilgileri atla, at sineği arasındaki ilgi kadardır.

Türk - İş başlarının hükümetle imzaladıkları yarım milyon işçiyi satış belgesi, işçi sınıfının sıralarında derin tepkiler yaratmıştır. Şimdi Maocular, işte bu tepkiden yararlanmak, gittikçe yoğunlaşan iç bunalımlarını, parçalanma sürecini bu girişimle yavaşlatmak istiyorlar. Maocu **Aydınlık** gazetesinin gerici faşist karması hükümet döneminde, Demirel ve ortaklarını üçüncü dünyanın temsilcileri olarak selamladığı hatırlardadır. Şimdi Maocular bu günahı, lekeyi unutturmaya, sözümona hükümet karşısında

muhalefet konumuna geçmeye çalışıyorlar. Acaba Maocular CHP ağırlıklı hükümete niçin muhalefet etmeye kalkıyorlar? İşçi sınıfının çıkarlarını düşündükleri için mi? Toplumsal anlaşmayı işçi sınıfının çıkarlarına aykırı saydıkları için mi? Hayır! İşçi sınıfının düşmanları, nasıl olur da işçi sınıfının çıkarlarını düşünebilirler? Maocuların şimdi birden bire muhalif kesilmelerinin nedeni başkadır. Maocu ajanlar, Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkilerin gelişmesine karşı kudurgan bir kızgınlık duyuyorlar ve hükümetin karşısına yalnız ve yalnız işte bu nedenle, faşistlerle kolkola dikilmeye kalkıyorlar. Yoksa Maocular, Sovyetler Birliği'ne düşmanlık eden bir hükümeti, o hükümetin değil ücretleri dondurmak, tüm işçi sınıfını prangaya vursa, bütün güçleriyle selamlamaya hazırdırlar. Şili'de faşist Pinoçet'i bu nedenle destekliyorlar. Şili işçi sınıfının faşizm altında uğradığı yıkım üzerine bir tek satır yayınlayan bir Maocu yayın gören olmuş mudur?

İşte bütün politikaları Pekin'e uşaklık etmek, anti - Sovyetizm yapmak olan, herkese karşı tutumunu bu aşağılık ölçülere göre ayarlayan Maocu provokatörler, günlük gazetelerinin 4 Ağustos sayısında alçakça yalan söylüyorlar. Bunlar, TKP'nin "toplumsal anlaşma"yı desteklediği yolunda utanmaz iftiralar savuruyorlar. Demek ki, Maocuların böylesi yalanlara gereksinimleri vardır. Onlar her soysuzlaşan akımın başvurduğu yöntemlerden başka yöntemlere başvuramazlar.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi bu anlaşmanın yayınlandığı ilk gün yaptığı Açıklama'da, bu belgenin İMF'nin dayattığı koşulları uygulamak anlamına geldiğini, işçilerin ücretlerine, yaşam koşullarına açık bir saldırı anlamı taşıdığını kamuoyuna duyurdu. Partimiz, bugünkü hükümetin ekonomik politikasını tekellerin çıkarını gözeten bir politika olarak görüyor ve bu politikanın emperyalizmin kışkırttığı faşist tehlikeyle savaşa zarar verdiğini, giderek faşist tırmanışın hızlanmasına neden olduğunu söylüyor. Hükümetin işçi hareketine dayatmaya yeltendiği ekonomik koşulların yanısıra, yaymak istediği reformcu görüşler, sınıf uzlaşmacılığını benimsetme denemeleri, işçi hareketinde bu yöndeki politika doğrultusunda yapılan uygulamalar, faşist ve Maocu demagojiye yarıyor ve her türden serüvenciliğe fırsat veriyor. TKP o nedenle, toplumsal anlaşmanın getirdiği ekonomik koşullara, ücretleri dondurma, işyeri güvencesini ortadan kaldırma, sendikal özgürlükleri kısıtlama gibi dayatmalara karşı çıkmakla kalmıyor. Toplumsal anlaşmanın politik yanına, işçi sınıfını "kapitalizme entegre" etme politikasına, sınıf uzlaşmacılığına karşı çıkıyor.

Ne var ki, kimi çevrelerde sorunun bu yanı kavranmıyor. Bazı kimseler reformizme kararlı bir biçimde karşı çıkamıyorlar. **Yürüyüş** dergisinin 1 Ağustos sayısında "Toplumsal Anlaşma'nın düşündürdükleri" başlıklı yazı, sözkonusu anlaşmanın ekonomik ya-

nına karşı çıkarken, onun politik içeriğinde olumlu yanlar buluyor. Yazı, bu anlaşmanın işçi sınıfını kapitalizme entegre etme amacı taşıyan "ekonomik ve sosyal politikaların saptanmasında işçilere danışma" türünden yutturmacaları övüyor. Öyle ki, kelimesi kelimesine şöyle diyor: "Türkiye'de gerçek anlamda demokratikleşme bu yönde çok fazla mesafe almakla mümkün olabilecektir ve bu yönde bir umut uyandırması nedeniyle Anlaşmanın bu tarafını önemsemek gerekir." Bu görüşler işçi hareketi içinde sosyal - demokrat anlayışların nerelere kadar sızabildiğini göstermek bakımından ders alınacak niteliktedir. Bu türden sapmaların rastgele olmadığı, adı geçen derginin esinlendiği partinin programından kaynaklandığı da biliniyor.

Sınıf uzlaşmacılığına karşı savaş, sanıldığından çok daha geniş kesimlerde sürüyor.»

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 10 Ağustos 1978)

CEPHE, TÜM ULUSAL DEMOKRATİK GÜÇLERİN CEPHESİDİR

«DİSK'in Ören toplantısı, bir kez daha ulusal, demokratik güçlerin, anti - emperyalist, anti - faşist ve anti - tekelci cephesi üzerinde durdu ve bu yönde alınan 6. Kongre kararlarını bir kez daha doğruladı.

DİSK'in cephe ve eylem birliği yolunda böylesine ayak diremesi elbette, gerici ve Maocu çevreleri kızdırıyor. Onlar DİSK'in iç sorunlarının kızışmasını, kimilerinin yaratmak istediği bölücülük akımının güçlenmesini umdukları için, tam da her türden bölücülüğün panzehiri olan ulusal, demokratik, ilerici güçlerin cephe birliği yolunda alınan kararlar karşısında çılgına döndüler. Bu kararlarda, TKP'nin cephe politikasının yansımasını gördüler ve TKP düşmanlığını cephe düşmanlığıyla kararak anti - komünizme hız verdiler.

Elbette, anti - emperyalist, anti - faşist güçlerin cephesi yolunda alınan iyi niyetli, ilerici kararlar, ne DİSK'in iç sorunlarını kökten çözmüş, ne de cephe sorununa kesin bir çözüm getirmiştir. İşçi sınıfının birliği ve ulusal, demokratik güçlerin cephesi sınıf uzlaşmacılarının ve cephe bozguncularının kurdukları barajları henüz aşmış değildir. Ama yine de DİSK'in Ören toplantısında alınan karar, işçilerin, tüm halkımızın emperyalizme, faşizme ve tekellere karşı tüm güçleri birleştirme yolundaki karşı konmaz eğilimini yansıtıyor. Bu eğilimin karşısında hem ilerici görünüp, hem de olumsuz tutum takınmanın artık olanaksız olduğu gün gibi ortaya çıkıyor.

TKP; ulusal, demokratik güçlerin cephesi sorununa, politik savaşın başlıca sorunu olarak büyük bir özenle eğiliyor. Partimiz, yalnız kendi girişimi ile oluşan eylem birliklerini değil, nereden

gelirse gelsin, kimin önerisiyle yapılırsa yapılsın, emperyalizme, faşizme, tekellere karşı girişilen tüm eylemleri ve eylem birliği girişimlerini vargüçle destekliyor.

TKP, aynı zamanda cephe konusundaki yanlış anlayışlarla da savaşıyor. Örneğin, komünistler yıllardan beri halkımızın bir tek cephede birleştirilmesi savaşı içindedirler ve bu savaş içinde tüm cephe bozguncularını geriletmek için çalışıyorlar. Her türlü sekterlikle savaşıyorlar. TKP, yayınladığı 9 Haziran günlü çağrısında faşistlerin ve onlarla özdeşleşen Maocu ajanların dışında herkesi anti - emperyalist, anti - faşist, anti - tekelci bütün güçleri cephenin hem platformunu, hem de örgütsel sorunlarını görüşmek üzere bir foruma çağırdı. Bununla TKP, hem kurulacak bir cephede komünistlerin tüm güçleriyle yer alacaklarını, hem de partimizin, böylesi bir kuruluşa katılmanın önüne çıkacak her türlü yasal engeli çiğneyip geçebileceğini açıklamış oluyordu. TKP'nin bu çağrısı bugün de geçerliğini koruyor.

TKP'nin böylesi bir çağrıyla çıkması, onun cephede kendi hegemonyasını dayatma isteği olarak yorumlanamaz. TKP'nin böylesi bir dayatma peşinde olmadığı açıktır. Merkez Komitesi çağrısı, cepheye katılacak her örgütün eşitliğini, bağımsızlığını temel ilke olarak benimsiyor. Bu çağrı, aynı zamanda cepheye katılacak olan örgütler üzerinde, bunların kimler olacağı üzerinde hiçbir kayıt getirmemekle, daha baştan ulusal, demokratik güçler arasında ayrım yapma, onları bölme eğilimlerinin önünü kesiyor. TKP inanıyor ki, hiçbir partinin, hiçbir sendikanın, hiçbir örgütün cepheye katılabilecek güçler arasında bir ayrım yapma, seçmeye gitme hakkı olamaz. Bu, cephe anlayışıyla çelişir.

Türkiye Komünist Partisi, emperyalizme, faşizme, toprak ağalarına ve tekellere karşı ayrımsız bütün güçlerin ve örgütlerin tek cephesini savunuyor.»

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 11 Ağustos 1978)

KADRO SORUNU

«Kadro sorunu, partinin temel, somut, en canlı sorunlarından biridir. Tıkırında işleyen, bilinçli, özverili, sıkı disiplinli bir kadro yetiştirmek işçi partisinin güncel eylemlerinin başında geliyor. TKP Merkez Komitesi bu canlı soruna özel bir önem veriyor.

Komünist Partisi'nin kapısı, han kapısı değildir. Bir bakıma, iğne deliğinden dardır, küçüktür. Bir kez illegaldir, gizlidir. Burjuvazi bu yolla zorlamış komünistleri, partiyi. Partiye yeni üye alırken ve aldıktan sonra da, ince eleyip, sık dokumak ana prensiptir. Kadroları yetiştirmek, savaşlarda eğitmek, kadrolara Marksçı-Leninci eğitim vermek, onların devrimci uyanıklığını biteviye artırmak, baştan aşağı parti komitelerinin görevidir.

Her önüne gelen partiye alınmaz. Özellikle başka örgütlere, akımlara katılmış, girmiş çıkmış olanlara karşı çok daha dikkatli olmak gerek. Bu, parti tüzüğünde ayrıca gösterilmiştir. Parti tüzüğü kesinlikle uygulanmayı gerektiriyor. Tüzük unutuldu mu, yabancı öğeler partiye sızabiliyor. Aday üyelik süreci tüzüğe boşuna konmamıştır. Kadroları temiz tutmak Leninci görevimizdir.

Parti kadrolarının ana kaynağı işçi sınıfıdır. TKP'nin bugün önünde duran kadro sorunu, endüstri kollarında, ulaşımda başı çeken, stratejik önemi olan işyerlerinde örgütlenmek sorunuyla bağlıdır. Buralarda örgütlenmek başta gelir. Parti kadrolarının sosyal yapısı, onun sağlamlığı bununla belirlenir. Partinin kadro yapısı gençtir, işçi oranı % 60'tır. Böyle olmakla birlikte, bir olayı vurgulamak gerek. Kadroların devrimci savaş deneyleri azdır. Büyük endüstri kollarından gelen babadan dedeye proleter olanlar çok değildir. Söz yok, herhangi bir gösteriye katılmak, 1 Mayıs'ta dizi kolunda yürümek, grevciler arasında olmak yeterli sayılamaz. Ama bunlar önemlidir. Sonra, yalnız işçi olmak da yeterli değil. İşçinin hiç şaşmayacağı, aydının yolunu illâ sapıtacağı diye birşey yoktur. Kadrolarda işçi-aydın alaşımını dengeli harmanlamak, ölçü ve ölçeğini doğru ayarlamak gerek. Komitelerde işçiden gelen kadroları yönetime sürmek, bunları yetiştirmek, buna ağırlık vermek gerek.

TKP'ye sağdan, "sol"dan saldırılar üsteliyor. Bu saldırılar faşist tırmanmayla yanyana, içiçedir. Küçük burjuva akımlar bu saldırıları kolaylaştırıyor. Burjuvazi, gerici, egemen çevreler, herşeyden önce işçi sınıfının başına, canevine — Komünist Partisi'ne vurmak istiyor. Polisini, MİT ajanlarını, Maocuları, faşistleri, hepsini ortalığa salmıştır. Böylesi bir saldırı karşısında kadroları korumak, onları eylem, istim üzerinde tutmak, yukardan aşağı, bütün parti komitelerinin vazgeçilmez görevidir.

Kadro, savaşkan kadro! Bilinçli kadro! Disiplinli, Leninci kadro! Yığınsal kadro! Onbinlik, yüzbinlik, milyonluk yığınlara komuta eden kadro! Ve bunun için savaş!»

(ATILIM, 1 Ağustos 1978)

SEMPATİZAN

«TKP MK Plenumu parti sempatizanlarının üzerinde önemle durdu. Parti örgütlerinin önüne sempatizan yığınlarını partiye bağlamak ve yeni sempatizan kuşakları oluşturmak görevini koydu. Partimizin örgütsel güçlenmesinde bu sorun gerçekten yaşamsal önem taşıyor.

TKP'nin sempatizanları, legal partilerin sempatizanlarından nitelikçe ayrıdırlar. Onlar, çoğu zaman, partimizin sıralarına ka-

tılmaya hazırlıklıdırlar. Nicesi parti üyesi olmaya hak kazanmıştır. Ama kimi yerde parti kadrolarının kabaran sempatizan sayısını kucaklamakta yetersiz kalmasından, kimi yerde gizliliği aşırılaştırmaktan, ama genellikle gizliliğin zorladığı nedenlerden dolayı sempatizan yığınları arasında partiye girebilecek binlerce emekçi, genç partilenemiyor.

Bu durumda parti sempatizanlarıyla parti arasındaki bağ sorunu karmaşıklaşıyor. Ama sorumluluk parti örgütlerine düşüyor. Parti örgütleri, geniş sempatizan yığınını eylem içinde, gizlilik kurallarını bozmadan partiye bağlamanın somut yollarını bulmalıdır. Legal, illegal yayın dağıtımının sayısız halkalarında, eylemler sırasında oluşan geçici, sürekli örgütlenmelerde, legal alanlarda verilen savaşım sırasında ortaya çıkan yarı-legal kümelenmeler, gruplaşmalarda, binlerce sempatizanın etkinlikle örgütlendirilmesi gerçekleştirilebilir. Bu TKP sempatizanlarının legal partilerin sempatizanlarından nitelikçe ayrılığını kavramakla başarılabilir.

Sempatizanın kişisel sorumluluğu da bugünkü özel koşullarda sürekli artıyor. O niçin parti üyesi olarak savaşta yer almadığını kavramalıdır. Sınıf savaşında doğru yolu parti yayınlarını izlemekle bulmalı, nerede bulunursa bulunsun en az bir parti üyesi sorumluluğu, disiplini ve özverisi ile hareket etmelidir. Partimizin sempatizan yığını, parti kadrolarının ana kaynağıdır. Onlar, parti örgüt aygıtının üzerini kalın bir zırh gibi kaplıyor ve onu polise, saldırılara, oportünist yıkıcılığa karşı koruyorlar.»

(ATILIM, 1 Ağustos 1978)

TÜM ULUSAL DEMOKRATİK GÜÇLERİN BİRLİK ÇAĞRISINI YAŞAMA GEÇİRMEK İÇİN İLERİ!

141 - 142'YE HAYIR!

TÜM ANTİ-DEMOKRATİK YASALAR KALDIRILMALIDIR!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NE ÖZGÜRLÜK!

Türkiye İşçi Sınıfı Tarihinden Sayfalar

TKP MK Genel Sekreteri İ.Bilen Yoldaşın Kısa Biyografisi (5)

ÇATIŞMA:

Kasım Benekli bu kez trende rahattı. Birinci yere bilet kestirmişti. Kadife koltuğa kurulmuştu. Elindeki "kimlik" cüzdanından başka, çalıştığı fabrikadan bir de "bonservis" vardı. Ne olur, ne olmaz diye, elindeki minicik şık bavulunu çift kapaklı yaptırmıştı. Komitenin yayınladığı önemli belge ve el broşürcüklerini valize monte etmişti.

Trende, bir yıl önceki arama yoktu. Ama gene de Güney ve Doğu illerinden gelen yolcular göz altında tutuluyordu. Kürdistan'da baskı, tepeleme birliklerinin arama - taramaları sürüyordu.

Tren rotar yaptı. Haydarpaşa'ya geç geldi. Yolcular son vapura zor yetişti. Galata köprüsündeki "tütüncü" kapamıştı gişesini. Zorluk çıkmıştı. Kasım'ın başka randevu yeri yoktu. Kasımpaşa'da Tahtakadısı sokağı vardı. O da olamazdı. Nerdeyse gece yarısıydı. Kurtuluş'a (Tatavla'ya) gitti. Rum yoldaşlardan marangoz Zaharyadis'in kapısını çaldı. Bu yoldaş konspirasyon konusunda pek titizdi. Eskilerdendi. Partinin İstanbul örgütünün durumunu aşağı yukarı biliyordu. Kasım'ı, yine parti üyesi başka bir marangozun evine geçirdi. Kasım, o yoldaşı da tanıyordu. Adı Kolumenos'tu. İki kardeştiler. Birisi Beyoğlu Semt Komitesi'ndeydi. Özveriliydiler. Bu kardeşlerden büyüğünü Yunanistan'da faşistler, komünist ozan Beloyanis'le birlikte kurşuna dizdiler.

Kasım, marangoz yoldaşlardan partinin durumu, İstanbul örgütünün çalışmaları üstüne bazı veriler, düşünceler edindi. Konuşmaların ana sorunu partinin o günkü durumuydu. Öğrendiği şey parti yönetiminin, Merkez Komitesi'nin oportünizm bataklığına daha da saplandığıydı.

Hükümet ceza yasasında değişiklik yaptıydı. Buna uygun bir de "af" çıkardıydı. Cezaevlerinde yatan komünistler de bundan yararlandılardı. 1925'te Ankara "İstiklâl Mahkemesi"nde ceza yiyen grup, böylece, bir yıl sonra hapisten çıktılardı. Burjuvazi, memlekette gerici güçlerle, komprador ve ağalarla uzlaşma yolunu daha da açıyordu. Bunu yaparken ileri eğilimli aydın kesimine karşı da bir «tatlı - sert» taktiği kullanıyordu. Bu taktik, sallantılı, yarı yolda kalıcı ögeler üzerinde etkili de oluyordu. Hapisten çıkanlardan bir çoğu çekti gitti. Oportünist gruptan Şev-

ket Süreyya Aydemir gibileri, Politik Büro'ya yeniden gelip yerleşmişlerdi. Bunlar, partiyi tümüyle kontrollarına almak çabasındaydılar.

Ama, parti içinde, partinin yapısında yeni bir oluşum süreci başlamıştı. Oportünizme, uyuşukluğa karşı direniş canlanmıştı. İllerde yeni parti komiteleri kuruluyordu. Bu komiteler yığınlara iniyor, eylemlerle bağlanıyor, fabrikalara giriyordu. Eskişehir, Adana, İzmir, İstanbul, Ankara, Balıkesir, İzmit, Samsun parti komiteleri iyice ayağa kalkmışlardı. Bunların hepsi, TKP'yi işçilere, köylülere, halka, yığınlara, kamuoyuna duyurma çabaları içindeydiler. Merkez Komitesi, Politik Büro bu parti örgütleriyle ancak pamuk iplikle bağlıydı. İl komiteleri parti tüzüğünden ayrılmıyorlardı. Yetkilerini kullanıyorlardı. Sıkı disiplin ve konspirasyonu uyguluyorlardı. Merkez Komitesi'ndeki oportünist kliğin partiyi burjuvazinin kuyruğuna bağlamak, partiyi işçi sınıfından, yığınlardan yalıtmaktan başka bir şey olmıyan politikasına, yönetimine de boyun eğmiyorlardı.

Merkez Komitesi'nin yayın organı, bir gazetesi yoktu. Bu boşluğu il komitelerinin çıkardıkları yayınlar dolduruyordu. Merkez Komitesi, komitelere yön, yöntem veremiyordu. Politik Büro, il komitelerine ağızdan, o da çok seyrek, yönerge ve buyruklar salıyordu. Merkez Komitesi, savaşın, politik yaşamın dışında kalıyordu. Bu parazit bir urdu. Partinin gelişmesini engelliyordu.

1926'da, Viyana'da partinin Konferansı toplanmıştı. Partiyi kalkındırmak, onu yığınlara bağlamak, onu canlandırmak, uyuşukluktan, pasiflikten kurtarmak yolları aranmış, öneriler yapılmış, kararlar alınmıştı. Bu kararların başında : Fabrikalarda, işyerlerinde, mahallelerde, olanaklar ölçüsünde her yerde temel örgütler - hücreler, sırasıyla semt, il komiteleri kurmak geliyordu. Bu örgütleri devrimci, Leninci ilkelere oturtmak. İdeolojik savaşı güçlendirmek. Partinin politikasını yığınlara yaymak. Partinin strateji ve taktiğini açık seçik göstermek, bunu işçi sınıfına açmak, ona mal etmek. Bu da basınla, yayınla, aktif propaganda ve ajitasyonla olurdu. Konferansta Merkez Komitesi'nin yayın organını çıkarmak sorunu uzun uzun tartışıldı. Lenin'in : Gazete yalnız kollektif propaganda ve ajitasyon aracı değil, üstelik kollektif bir örgütleyicidir ilkesi kabul edilmişti. Bunun üzerinde, delegelerden : Nazım Hikmet, Baytar Mehmet, Hamdi Şamilof ayak diremişlerdi. Alınan kararların içinde önemli daha iki tanesi vardı. Birisi, partinin yeni programını, 1922'de Ankara'da toplanan II. Kongre'nin önerisine uygun olarak hazırlamak. Ötekisi, kongreye gitmek, bu yüksek forumu hazırlamak.

Viyana Konferansı'nda alınan bazı olumlu kararlar, Şefik Hüsnü Değmer'in dayatmacasıyla, gene o konferansta Merkez Komitesi sekreterliğine getirilen provokatör Vedat Nedim'lerin el-

leriyle kenara savuruldu. Vedat Nedim, Şevket Süreyya Aydemir, bu grup bilinçli, metodik olarak partiyi yığınlardan koparmıya, onu halka, kamuoyuna duyurmamaya çalıştılar. Onların taktiği, partiyi ismi var, cismi yok bir kuşa çevirmekti. Böylesi bir tutum, böylesi bir "parti" burjuvazinin işine geliyordu. Burjuvazi, Aydemir'leri "afla" salıverirken onlara böylesi bir görev yüklüyordu. Merkez Komitesi'ne çöreklenen bu ajan provokatörler, partinin adını bile halka duyurmak istemiyorlardı.

O dönemde, partinin içinde oportünist yönetime karşı çıkışlar, Vedat Nedim - Şevket Süreyya kliğiyle çatışma özellikle bu partiyi duyurma sorunu üzerinde toplanmıştı. Onlar, il komitelerinin kendi öz adlarıyla bildiriler yayınlamalarına karşı ateş püskürüyorlardı. «Partiyi işaâ ediyorlar» diyorlardı. Daha şirretçesi ve alçakçası : «Partiyi polise ihbar ediyorsunuz» yaygarasını koparıyorlardı. Çatışmalar öylesine sertleşti, öylesine bir yol aldı ki, bu temel sorun Komintern'e götürüldü. Bu durumda Şefik Hüsnü Değmer, Vedat'ları savunamaz oldu. Komintern, durumu yerinde incelemek için, Türkiye'ye bir temsilci gönderdi. Kitaygaroski adındaki bu yoldaş, oportünist yönetime karşı savaşanlara hak verdi. Bu çatışma, Vedat Nedim'ler partiden kovulduktan sonra da, daha başka biçimlerde sürdü gitti. Savaş çetindi. Oportünist yönetimin köklerini sökmek kolay değildir.

Vedat Nedim'lere karşı savaşımın, partiyi yığınlara duyurma girişiminin açık çatışmalara dönüştüğü bir dönemde, ilk komitelerinin başındaki sorumlu, enstürüktör - destekçi yoldaşları İstanbul'a çağırdılar. Adana'dan Kasım Benekli, İzmir'den Aziz — Hüsamettin Özdoğu, Eskişehir'den Şakir — Suphi, Ankara'dan Seyfi usta ve öteki illerden daha başkaları geldiler. Seyfi usta, II. Kongre'de Ankara'dan, işçi kesiminden Merkez Komitesi'ne seçilmişti. Partiye bağlılıkta, özverilikte, komünist moralı temiz tutmakta herkese örnekti.

Merkez Komitesi'nde görüş ayrılıkları, çekişmeler vardı. Salih Hacıoğlu kenara itilmiş bir durumdaydı. Merkez Komitesi üyelerinin Marksist düzeyi çok sığdı. Kimi aşınmıştı. III. Kongre'de Şefik Hüsnü kolunun Merkez Komitesi'ne soktuğu üyelerin içinde çürük, polis ajanı olanlar çıktı. Hemşinli "Ana" Mahmut bunlardan birisiydi. Bu adam Kasım'ı da, İ. Bilen'i de 1920 yılından, kurtuluş savaşı günlerinden tanırdı. Bunlar, çeteyken, Mahmud'un amcasının Maltepe'deki konağını alt üst etmişlerdi. Mahmud'un amcası, İstanbul'daki İngiliz servisinin şefi kolonel —albay— Maksuvel'in ajanıydı. Konağı bu işlerde kullanıyordu. "Ana" Mahmut, sırasını getirir, amcasına söverdi. Bu da bir numaraydı. Mahmut, Vedat Nedim'in en has adamıydı. Yalnız Kasım'ın soyadını bilmezdi. Anadolu demiryolu kumpanyasında memurdu. Haydarpaşa'da Alman direktörün yanında çalışırdı. Ge-

nellikle parti için, özellikle İ. Bilen için tehlikeliydi. Bolşevik Baba Mehmet, Kasım'ı uyarmıştı.

Adana'dan geleli bir hafta olmuştu. Hamdi Şamilof Alev yoldaş, Merkez Komitesi'nde Örgüt Bürosu şefiydi. Bir gün, Kasım yoldaşa: «Polit-Büro'ya gidiyoruz» dedi. Gittiler, Kadırga'da, uzunlamasına, tahta, eski bir konak. Kimbilir hangi paşadan, hangi "soylu"dan kalmaydı. Kasım'ı kapıdan iri yarı iki kişi karşıladı. Bunlar iki kardeştiler. Kasım onları Moskova'dan, Üniversite'den tanıyordu. İki zengin çocuğuydu bunlar. Boylu posluydular, kafaları koftu. Yüreksizdiler. Cakalıydılar. 1920 yıllarında İstanbul'dan Anadolu'ya çıkmışlar. Yolda dümen kırmışlar, geçmişler. Kafkaslara. Serüvenci. Azerbaycan'da kalmışlar. Partiye girmişler. Moskova'ya, Üniversite'ye bu yoldan gelmişler. Memlekete dönünce, gelip baba konağına oturmuşlar. Şık giyinmişlerdi. "Soylu" olduklarını göstermek istiyorlardı. Bu iki kardeşten büyüğünün adı Fahri, küçüğünün Şadan'dı. İkisi de Kasım'a Üniversite'deki parti adıyla seslendiler. Büyüğü "soylu" formunu tam almamıştı. "Yoldaş" diyordu. Küçüğü — Şadan «bey» olmuştu.

Hamdi Şamilof, görünüyordu, bu konağa ilk gelmiyor. Sofaları, karidorları rahat geçiyordu. Konağın tahta merdivenleri pek gıcırdıyordu. Üst kat ta, altı gibi, loştu. Genişçe bir sofa. Yerde minderler. Kocaman bir mangal. Daracacık sedirler. Birisi sedirin bir köşesine ilişmiş. Ayağa kalktı. Tıknaz. ablak suratlı. Sırıttı: «Ooo! Siz de mi buralardasınız Marat yoldaş...» dedi. Bu kişi Hüseyin Sait adında birisiydi. Kırımlıydı. Bolşevikler partisine 1919'larda girmiş. Türkiye'ye gelmiş. Mustafa Suphi'yi tanıyormuş. Dalaveracıydı. Sonradan partiden bağlarını kökünden kesti. Aracı - üstenci oldu. Milyoner oldu. Gene sonradan öğrenildiğine göre, partide görevlerini kötüye kullanmış. Mustafa Suphileri Ankara'ya jurnallıyan Mehmet Emin ve Süleyman Sami'lerle ilişkileri varmış. Konağa bugün niye gelmişti? Kasım'a neden: "Marat yoldaş... Marat yoldaş..." diye dil döküyordu?...

Bu adam da Kasım'ı Üniversite'den tanıyordu. Üstelik Baba Mehmet'le teyze çocukları olduklarını da biliyordu. Yalnız Kasım adını bilmiyordu. Sonra, Üniversite'den sonra nerede, ne olduğunu da, söylememişlerse bilemezdi.

Marat adına gelince. Bu, İ. Bilen yoldaşın, 1923 yılından bu yana parti adıdır. İ. Bilen, onlarca ad ve soyadları kullanmıştır. Bir defasında, İstanbul Başsavcısı'nın karşısına tutuklu çıkardıkları zaman, dosyasından tam 36 ad ve soyadı çıkmıştı. Bilen şaşırmamıştı. Savcı da, sıraladığı soyadlarını ispatlayamamıstı. Bilen, uzun süre polisin eline düşmemişti. Aranıyordu. 1927'de, bir aramada, Çamlıca'da bir yoldaşın evinde, Bilen'in bir fotoğrafı polisin eline geçmişti. Panama şapkalı, dumanlı gözlüklü, sakalsız, bıyıksız bir betik. Polis, her yakaladığı komüniste, ya da komünist sandığı her tutukluya bu fotoğrafı gösteriyordu. Kimi dayaktan kurtulmak, kimi dayağa dayanamamak nedeniyle, kimi

de bile bile, belâyı baştan savmak için gösterilen fotoğrafa bir ad uydurmuştu. Kimileri de, polisin sorduğu ada evet demişti. Sözün kısası, bu adların içinden kimse çıkamazdı.

Marat adını ona Nazım Hikmet koymuştur. Üniversite'de, dersliklerde duvarlara devrimcilerin resimleri asılırdı. Bir derslikte : Robespiyer, Danton, Marat duvara sıralanmıştı. Büyük Fransız Devrimi'nin başları sergilenmişti. Nazım, daha sonraları, bu adları "İhtilâli Kebir" —Büyük Devrim koşuğunda kalıba döktü, sıraladı : «Yaşasın Marat! ... doğan, ölen, doğan hayat!..» deyip kesmiştir.

Kadırga'daki konakta Kasım'ı büyükçe bir odaya aldılar. Pencereleri cumbalı, kafesliydi. Yere halı seriliydi. Eğri bacaklı, oval bir masanın başına iki kişi oturmuştu. Şamilof yanda, iskemledeydi. Masa başını Vedat Nedim'le Şevket Süreyya tutmuştu. Vedat Nedim'le ilk karşılaşmasıydı Kasım'ın. Bakışları, duruşu bir sıçanı andırıyordu. Aydemir'in gözleri gene öyle çipildi. Kasım onu iyi tanıyordu. Çipil gözlü dudaklarını yalıyordu. Onun bir alışkanlığıydı bu. Konuşmaya başlamadan önce sanki dudaklarını yağlıyordu. Vedat Nedim pek şıktı. Bir oyuncak gibiydi. Boyunbağını düzeltiyordu. Gıdıklanır gibi oldu. Kendisine çekidüzen verir oldu. Kurusıkı başladı. Kekelemedi : «Marat yoldaş, nedir o yaptıklarınız? Parti disiplinini çiğniyorsunuz. Kim izin verdi size beyanname çıkarasınız, altına Türkiye Komünist Partisi Adana Vilayet Komitesi adını basasınız diye? Bu ne demektir? Anarşidir bu. Gizliliği bozmaktır bu...»

O esti, savurdu. Sözü çipil gözlü aldı. Dudaklarını da yalıyordu : «Bize menşevik diyorsunuz. Neymiş menşevikliğimiz? Görelim, bakalım. Gelişmelerin, hayatın dışında yaşıyorsunuz. Cemiyette bugün bir ahenkleşme, bir istikrar seyri başlamıştır. Halk sükûne muhtaçtır. İşçi sınıfı kendisini nasıl toparlayabilir? Biz, bugün ortalığı dağdağaya vermeden, teşkilâtımızı beriye kışkırtmadan hazırlık yapmalıyız. Beklemeliyiz. Beklemesini bilmiyenin, acele edenin etekleri ayaklarına dolaşır. Sizinkisi polisi, hükümeti üzerimize kışkırtmaktır...»

Çipil gözlünün dudakları iyice köpürmüştü. Gözleri daha da bulanmıştı. Hamdi Şamilof sigara üstüne sigara tüttürüyordu. Parmaklarıyla dik saçlarını tarıyordu. Ne söyliyeceğini, ne yapacağını bilmiyordu. Ötekiler, lafı biri bırakıp biri alıyordu. Şamilof : «Bakalım, o da söylesin» diyebildi.

Kasım yoldaşın hiç bir açmazı yoktu. Soruları yanıtlamak hiç zor değildi. Durum sinirlenmiye hiç gelmezdi. Hem soğukkanlı, hem atak olmak gerekti. Sorular sinsi, provokatörceydi. Bununla birlikte, yalanlanamaz bir gerçek iyice ortaya çıkmıştı. Partinin başını tutan bu oportünistler işçi hareketini, en başta onun partisini — Komünist Partisi'ni burjuvazinin denetimi altına sokmak, burjuvazinin kuyruğuna takmak, onu battal durumda bırakmak istiyorlardı. Partiye atsineği, kene gibi yapış-

malarının nedeni buydu. Onlarınki kaleyi içinden almaktı. Daha açığı, burjuvaziye ajanlıktı.

Sonra. Bunlar yılmasına yılmışlardı. Burjuvazinin sıralarına geçerken Komünist Partisi'ni de peşlerinde alıp götürmek yolundaydılar.

Kasım yoldaş, sırasıyla, dayatılan soruları yanıtladı. En başta partinin tüzüğünü ve Viyana Konferansı'nın kararlarını öne sürdü. «Parti tüzüğünün dışına çıkılmamıştır. Tüzüğe uyulmuştur. Tüzük, komitelere çağrı, bildiri çıkarmak yetkisini tanıyor, veriyor. TKP'yi işçi sınıfına, emekçi yığınlara, bütün halka, kamuoyuna duyurmakla gizlilik ilkeleri bozulmamıştır. Disiplinsizlik yoktur. Bunları, "anarşi"yi nereden çıkarıyorsunuz? Eğer polis TKP'yi "bilmiyor", bundan "haberi yok" diyorsanız ya "aldanıyorsunuz" ya da işçi sınıfını, halkı, kamuoyunu aldatıyorsunuz. Eğer parti çalışmıyor, varlığını halka duyurmuyorsa "yok" demektir. Ya da polis partinin "yakasını bırakmıştır" demektir. Bu, polis ajanlarını savunmaktır...»

Vedat Nedim'in soluk benizi, suratı kıpkırmızı kesilmişti. Çipil gözlü dudaklarını delice yalıyordu. Kasım, sözünü sürdürüyordu: «Parti örgütleri havada kurulmuyor. Fabrikalarda, işyerlerinde, köyde, kentte kuruluyor. Toplumun, yaşamın, politik-sosyal yaşamın "dışında" bir şey yapılmıyor. Siz, bugünkü toplumda "ahenk"ten, bir "istikrar"dan söz ediyorsunuz. Yok böylesi birşey bugünkü kapitalist Türkiye'de, burjuvazinin diktatorası var. Sınıf savaşı var. İşçi - sınıfıyla burjuvazi arasında boğuşma var. Emperyalistlerin yurdumuzda eski konumlarını yeniden geri alma girişimlerine, onlara destek olan kompradorlara karşı halk içinde bir direniş var. Bunun "ahenk" neresinde? Hükümet yasalar çıkarıyor. Kendisinin ekonomik, politik durumunu, konumunu güçlendirmek için. "Takrir-i Sükün"le dinginlik, "Teşvik-ı Sanayi", "Ticaret ve Sanayi Odaları" yasalarıyla burjuvazi kendi gelişimini sağlama bağlamak istiyor. İş yasasını Meclis'te askıya aldı. İşçiye yasal hak, demokratik hak tanımak istemiyor. Bunun karşısında susalım mı istiyorsunuz? Esnaf loncaları kaldırılıyor. Yeni yasalar konuyor. Lonca sisteminin kalkması iyi. Esnafı, zanaatçıları baskı altına alan önlemlere, yasalara karşı çıkmıyalım mı? Komünist Partisi bu katmanları, dükkânını kaybeden, işçi sınıfına akan bu yığınları savunmazsa, biz savunmazsak kim savunacak? Haliç'te kayıkçılar, maunacılar polislerle, üstlerine sürülen askerlerle vuruşuyor. Silâhlar patlıyor karşılıklı. Merkez Komitesi, siz, "dinginlik" deyip kulaklarınızı bu silâh seslerine tıkıyorsunuz, olaylara gözlerinizi kapıyorsunuz. Sonra, size "menşevik" demelerine kızıyorsunuz. Bu tutumunuzla size "menşevik bozması" da derler...»

Parti komiteleri, tüzük gereği, konferanslarını yapmak istiyorlardı. Vedat Nedim'ler bunun sözünü bile duymak istemiyorlardı. Tartışma ve konuşma iyice sertleşti. Kasım'a, «bu tutu-

munla Adana'ya gidemezsin. Gitsen gitsen Kontrol Komisyonu'na gidersin» dediler.

Kasım Benekli, Kadırga'daki küf kokan konağın kapısını vurdu, çıktı. Hava soğuktu. Akbıyık'tan vurdu Kumkapı'ya. Niye böyle ters yol tuttu. Karnı açtı. Kumkapı'da, "Asmalı meyhane"de ızgara uskumru yemek istedi.

Tör-Aydemir takımı "kolları sıvadı". Kadırga'daki konağın büyük oğlunu Adana'ya gönderdi. Gene bunun hemen peşi sıra, "ince hesaplar" kurdular. "Ayır, buyur" oyununa geçtiler. Aziz'i —Hüsamettin'i— İstanbul İl Komitesi'ne sekreter yaptılar. Her iki oyun da ters, onların beklemedikleri sonuçlar verdi. Adana'ya gönderdikleri "soylu" adam, haftasına varmadan, apar topar geri döndü. Adana Komitesi ona hiç yüz vermemişti, tanımamıştı. Bu gelişmeler Merkez Komitesi'ne yansıdı. Sürtüşmeler arttı. Örgüt Bürosu'na Elektrikçi Nuri'yi getirdiler. Nuri, işçiydi. Ankara örgütündendi. Almanya'da, o da Spartaküsler'e katılmıştı. Çalımlıydı. Onun da, oportünist grupçuklar arasında, kendine göre "ince hesapları" vardı. Hüsamettin'le arayı bulmak istiyordu. Hüsam'ın kızkardeşiyle, bir zamanlar, Ankara'da nişanlıymış. 1925'te "İstiklâl Mahkemesi"ne düşmüş. Konya cezaevini boylamış. Nişan bozulmuş. Bir yıl sonra o da "af"fa uğramış. Artık, pek öyle sıkıya gelmek istemiyor. Oportünistlere karşı kesin bir tutum aldığı da yok. Merkez Komitesi'nde ikircikli bir hali vardı.

O dönemde İstanbul İl Komitesi, gizli, "Alev" gazetesini çıkarıyordu. Pek siliikti. Emeğe, kâğıda yazık oluyordu. Hüsam, Kasım'ı yardıma çağırdı. Boş gezmekten, kaldırım mühendisi olmaktansa, böyle bir parti işinde çalışmak bin kat hayırlıydı. Kasım, Beyoğlu Semt Komitesi'nden, açık göz iki yoldaşla bu işi üstüne aldı. Yazı yazmak zor değildi. Başta, zor olan yer bulmaktı. Araç : daktilo makinesi, basacak aygıt bulmaktı. Yazı makinesi bulundu. Mumlu kâğıt, çoğaltma makinesi hemen bulunamadı. Şapiografa-pata başvuruldu. El yazısı kalktı. Yeni düzenlemeyle : "A L E V" adının altına —Türkiye Komünist Partisi İstanbul İl Komitesi Organı başlığı çekildi. Partiyi yığınlara duyurmak savaşı yürüyordu. Sonradan Hamdi Şamilof Alev soyadını buradan almıştır. "Alev" çok ilkel basılıyordu. Gene de, baskı ve dağıtım işleri birbirinden kesinlikle ayrılmalıydı. Bu yola gidildi. Bu girişim, Türkiye çapında illegal bir organ için hazırlık niteliğindeydi. İki yıl sonra, 1929'da, şimdiki "Atılım" biçiminde, o boyda, gizli "Komünist" gazetesi, TKP Merkez Komitesi organı çıktı. "Komünist" baskı makinesinden, çarktan çıkmaydı. Gizlilik tekniği ,o günün olanaklarına, tekniğine göre yüksekti. Artık o sırada Kasım daha bir kaç ad ve soyadı değiştirmişti. Gizli basım işlerinde biraz daha ustalaşmıştı.

Adana Komitesi'nin dayatması üzerine, bir de Kasım'ı "uzağa atmak" düşüncesiyle, onu yeniden Adana'ya gönderdiler. Bu arada, Şefik Hüsnü (Değmer)in içi rahat edememişti. Kasım yoldaşın cezalandırılmasını istemişti. Daha sonra, esnafları, zana-

atçıları, yıkılan orta katmanları işçi sınıfıyla eylem, savaş birliği kurmaya çağıran belgiler yaymaktan ötürü "Marat'ın partiden ihracını" Merkez Komitesi'ne yazılı sunmuştur. Ama bunu ne Merkez Komitesi'nde, ne Komintern'de söktürebildi. Bu olgu, oportünizmin başını kimlerin çektiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Kasım, artık bu adıyla Adana'ya dönünce garantide olmıyacaktı. Başka adla dönmek daha çetrefil bir durum yaratacaktı. Çift kimliğe geçti. Hasan Çamlı işine geliyordu. O da Kasım Benekli gibiydi. Her ikisi de yurt dışındaydılar.

Bu arada başından bir "vukuat" geçti. İki yıl önce, 1925'in başında parti "Komünist Manifesti"ni legal basmıştı. Hükümetin bunu toplatacağı önceden kestirildiği için, bu kitaplar ayrı ayrı yerlere depo edilmiş, saklanmıştı. Bu depolardan biri, Mahmutpaşa'da, eski Bizans bodrumlarından birinde, kunduracı Nuri Usta'nın anbarıydı. Yola çıkmadan bir gün önce Kasım, isterseniz Çamlı deyin, gitti Nuri Usta'nın "anbarından" büyükçe bir paket aldı. Nuri usta İstanbul'luydu. Kuruydu. Hoş, alaycıydı. Güzel, çekici, çoğu kez düşündürücü bir dili vardı. Filosofluğu da severdi. Çanakkale cehennemini anlatırken üstünde hiç bir filosofluk kalmazdı. Arıburnu'nda bir obus onu canlı canlı toprağa gömmüştü. Çıkarmışlar topraktan. Ayıldığı zaman gökte yıldızlar salkım salkımmış. Nuri usta, 1920'lerde Bolşevik Baba Mehmet'le tanışmış. Araları hep iyiymiş. Yataklık etmiş kentiçi çetelere. Onun şimdiki anbarı, o zamanlar, silâh deposuymuş. Daha sonra TKP'ye girmiş. Nuri usta : Manifest'i depoladığını, bir kaç kez, kendi deyimiyle : «Bu mübareği açıp okuduğunu, ama pek anlıyamadığını» söyledi. Nuri usta için biraz zordu onu okuyup anlamak. Üstelik de Türkçe çevirisi çok ağdalıydı. Arapça, Farsça, Fransızca deyimler, terimler karmakarışıktı. Kasım, Nuri ustanın bu zorluğuna yardım etmek istedi. Lafa tutuldular, vakit çok geçti. Gece yarısı oldu.

Kasım, Nuri ustayı Manifest'le, bir gaz lambasının ışığı altında başbaşa bıraktı. Dükkândan çıktı. Mahmutpaşa'nın başından, Kapalıçarşı'nın önünden vurdu Nuruosmaniye'ye. Yangın yeri. Yıkık duvarlar. Birden dikiliverdi yolun üstünde biri. Adam orta kıyımdı. Elinde bir tabanca tutuyordu. «Eller yukarı», dedi. Kasım'ın kafasından şimşekler geçti. "Polis mi?" "Çaylak mı?" Adamın sesi kesikti. Kasım ellerini kaldırınca, koltuğundaki paket yere düştü. "Paatt" etti. Adam bir gölge gibiydi. Eğildi paketin üstüne. Kasım, bir zamanlar azcık boks yapmıştı. 1920'de, İstanbul'da, Tünelbaşında Amerikan denizcilerinden burnuna kötü bir yumruk yemişti. Bu yumruk ona, boksa çalışmayı öğretmişti. Karşısındaki gölge aşağı eğilince, Kasım adamın sağ bileğine sert bir "kılıç" attı. Sol yumruğunu herifin çenesine yerleştirdi. Gölge yere serildi. Elindeki tabanca bir kaç metre öteye fırlamıştı.

Kasım paketini aldı, "ganimet" malı tabancayı cebine soktu. Yürüdü, gitti. Arkasından, boğuk bir ses geliyordu : «Poliss... poliss... imdat...»

Herif acemi çaylakmış. Elindeki tabancanın namlusunda mermi yokmuş. Şarjorunda bir fişek. Onun da kapsülü çürükmüş. Çakmışlar, almamış. Boşuna dememişler : «Silâhın dolusu bir kişiyi, boşu iki kişiyi korkutur». Gene de Kasım kârlı çıkmıştı o geceki "vukuat"tan.

Kasım Adana'ya iner inmez, belinde getirdiği "ganımeti" Arap Süleyman'a armağan etti. Süleyman yoldaş iriyarıydı. Brovning tabanca avucunun içinde kayboldu. «Çok sağol» dedi. Ama : «Bu oyuncakla ne yapacağız?» der gibi başını salladı.

(Yeni Çağ, Şubat 1978)

(Devam edecek)

Türkiye Komünist Partisi 58 Yaşında

Türkiye Komünist Partisi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin dolaysız etkileri altında ve Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın ateşleri içinde kuruldu. 10 Eylül 1920'de Bakû'da toplanan 1. Kongre, bütün komünist grupları tek bir çatı altında birleştirdi.

Kongrede 15 örgütten 75 delege vardı. Partinin programı tüzüğü, strateji ve taktiği onaylandı. Merkez Komitesi seçildi. Politik Bürosu, seksiyonları, Genel Başkanı, Genel Sekreteri açıklandı.

Türkiye Komünist Partisi'nin kurulmasıyla, Türkiye proletaryasının savaşı, bunun yanısıra ulusal kurtuluş savaşı yeni, tarihsel bir aşamaya yükseliyordu. Türkiye işçi sınıfı, eline yepyeni tip bir araç, Leninci bir örgüt alıyordu. Parti, ulusal kurtuluş savaşına örgütlü, silahlı katılma kararı aldı.

TKP'nin kurulması, ulusal kurtuluş savaşının giderek demokratik devrime yönelmesi burjuvaziyi korkuttu. Burjuvazi, politik erki elinde tutmak, hegemonyasını yürütmek yolundaydı. Önceden hazırlanan özel bir planla kurtuluş savaşının en dar boğazlarda olduğu bir sırada, savaş boylarındaki değişik kesimlerden ordu birliklerini çekti. İsmet (İnönü), Refet (Bele) paşaların komutasında bu kuvvetleri gerillaların - halk çetelerinin üzerine sürdü. Bunları arkadan vurdu. Ve hemen, 1921 yılının başında, Ankara'da legal partiyi bastı, yöneticilerini tutukladı. "İstiklâl Mahkemesi"ne verdi, zındanlara doldurdu, sürgünlere yolladı. Ve, Mustafa Suphi'leri pusuya düşürdü. 1921 yılı Ocak ayının 28'ini 29'una bağlayan gece, TKP Merkez Komitesi, Politik Bürosu üyelerini Karadeniz'in karanlık sularında boğdurdu.

Burjuvazinin bu kanlı saldırısı halk arasında, özellikle işçi yataklarında, TKP sıralarında, parti örgütlerinde derin izler bıraktı. Burjuvaziye karşı kin ve nefret duygularını kamçıladı. Bu, yeni yeni gelişmekte olan parti için ağır bir yaraydı. Sağalması kolay olmadı. Ancak, 1922'de Ankara'da toplanan 2. Kongre'yle kendine geldi.

ANKARA : 15 AĞUSTOS 1922 — TKP'NİN 2. KONGRESİ

2. Kongre'nin öngünlerine doğru, Merkez Komitesi'nin bir bildirisi çıktı. **Yeni Hayat** dergisinde yayınlanan bu bildiride, «halihazırdaki Millet Meclisi hükümeti emperyalizme, istilâcılara karşı mücadeleyi sürdürdükçe, Sovyetlerle dostluğa devam ettikçe, iç politikada halkın, işçinin, köylünün menfaatlerini korumaya hazır olduğunu ispat ettikçe parti bu hükümeti desteklemeye hazırdır» deniliyordu. «Türkiye burjuvazisinin emperyalizme karşı mücadelesinin, objektif olarak, devrimci savaşa, proletaryanın, Türkiye emekçilerinin çıkarlarına uygun düştüğü» ayrıca belirtiliyordu.

Kurtuluş savaşı, ateş boylarında yeni bir aşamanın eşiğine gelmişti. Kongreye gidilmesinin bir nedeni de buydu. Kongrenin gündemi bir ay öncesinden açıklandı, bütün il örgütlerine gönderildi. **Bolu** gazetesinin 18 Temmuz 1922 günlü sayısında bu gündem tümüyle basılmıştı. 12 sorun ele alınıyordu. Ulusal sorun, kurtuluş savaşının bu döneminde TKP'nin politik tutumu ön plâna alınıyordu. Bütün yurtsever güçlerin, örgütlerin cephe birliği özellikle belirtiliyordu. Çözümleyici ana sorun : Anayurda dalan emperyalistleri, salgıncıları topraklarımızdan söküp atmaktı.

Kongre, komünistleri, bütün yurtseverleri savaş boylarına çağırdı. Komünistler bu çağrıya uydular.

Parti açık çalışıyordu. Kongresi de açık olacaktı. Kongrenin yeri gösterilmiş, hükümetten izin alınmıştı. Kongre, Ankara'da Millet Bahçesi tiyatrosunda yapılacaktı. İçişleri Bakanlığı, polis eyleme geçti. Önce tiyatroyu yaktılar. Kongreye gelen Fransız Komünist Partisi delegesine kurşun sıktılar. Provokasyonlar, baskılar birbirini izledi. Fabrikalardan gelecek işçi komünist delegelere engeller, yasaklamalar çıkarıldı. Yine de bu delegelerin % 80'i Kongre'ye geldi. Kongre açıldı. Bir gün çalıştı. Ertesi gün hükümet Kongreyi yasakladı. Bunun üzerine, Kongreyi gizli sürdürme kararı alındı. Küçükesat bağlarında, gizli, daha beş oturum yapıldı. Partinin savaş platformu, politikası onaylandı. Yeni Merkez Komitesi seçildi. Salih Hacıoğlu Genel Sekreterliğe getirildi.

Bu çok önemli, partinin çalışmalarını çizecek olan ve çizen bu yüksek foruma, İstanbul örgütünün başını tutan Şefik Hüsnü Değmer grubu katılmadı. Kongreyi sabote etti. Bu olay, partide küçük burjuva, kariyerist, oportünist grupçukların içyüzlerini açığa vuruyordu. Bunda Mustafa Suphi'yi çekememezlik ve baş olma tutkusu da vardı.

2. Kongre'den iki hafta sonra, Kuva-i Milliye orduları, düşmana karşı genel saldırıya geçti. 30 Ağustos oldu. Bütün İzmir, özellikle Halkapınar işçileri silahlandılar. Vuruştular, kenti ele geçirdiler. 9 Eylül'de düşmanlar denize döküldü.

Üç gün sonra, 12 Eylül 1922'de, Ankara hükümeti —Rauf Orbay TKP'ye yasak koydu. TKP Merkez Komitesi bu zorbalığı, bir bildiriyle protesto etti. "Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetine" başlığını taşıyan bu belgeyi partinin Genel Sekreteri Salih Hacıoğlu, Kızıl Sendikalar Genel Sekreteri, Gençler Birliği Bürosu sorumlusu, Kadınlar Kolu seksiyon şefi ve Politik Büro üyelerinden Sadrettin Celâl (Antel) imzaladılar : «Türkiye Komünist Partisi işçi sınıfının partisidir. ... Bu parti, uluslararası proletarya ordusunun, komünist partilerinin Türkiye'deki bir koludur. ... Hiçbir yasak, hiçbir yasa bu partiyi savaştan alıkoyamaz.»

İSTANBUL AKARETLER : 31 ARALIK 1924 - 1 OCAK 1925 — 3. KONGRE

Ankara'da 2. Kongre'de Genel Sekreter seçilen Salih Hacıoğlu hapisteydi. Merkez Komitesi üyelerinden kimileri yurt dışına çıkmak, gizliye geçmek zorunda kalmışlardı. Şefik Hüsnü (Değmer) ve Şevket Süreyya grupları anlaşmakta zorluk çekmediler. Fırsattan, olanaktan yararlandılar. Ve 1924 yılını 1925'e bağlayan gün, İstanbul'da, Akaretler'de Doktor Şefik Hüsnü'nün evinde, parti tüzüğüne aykırı biçimde 3. Kongre'yi topladılar. Bu kongrede İstanbul örgütünden, o da "İşçi - Çiftçi Partisi"nden gelme üyeler çoğunluktu. Buna eş - dost katıldı. Şefik Hüsnü'nün deyimiyle "münevveran" Kongre'nin gündemi silikti. Ve daha önemlisi, 2. Kongre'nin kararlarından söz edilmedi. Partinin önünde duran günün en aktüel sorunları kongreye getirilmedi. Burjuvazi egemenliğini kurmuş, erki, hükümeti eline almıştı. Bir burjuva cumhuriyeti oluşturulmuştu. Toplumun yaşamında yeni bir aşama gelmişti. TKP'nin yeni bir programa, yeni bir strateji ve taktiğe gereksinimi vardı. Partiyi somut koşullara göre düzene koymak, uzun süreli, gizlilik ilkelerine göre parti örgütlerini baştan aşağı raylarına oturtmak gerekti. Partinin yakın ve uzak stratejik amacı ne olacaktı? Bütün bu sorunlar ya yoktu, ya karman çormandı.

Bu Akaretler toplantısından sonra Şefik Hüsnü sekreterliğe, Şevket Süreyya Aydemir Politik Büro'ya kuruldu. Ve daha sonra, 1926'da, Viyana Konferansı'nda, yine Şefik Hüsnü, kendisinin has adamı saydığı Vedat Nedim Tör'ü Merkez Komitesi sekreterliğine getirdi. Oportünistler, polis ajanları, küçük burjuva entrikacıları, Ş. S. Aydemir gibi eski ordu servisinden gelme pantürkistler elele verdiler. Bunlar işçi sınıfına, onun savaşına yabancıydılar.

1932 İSTANBUL HALİÇ — TKP'NİN 4. KONGRESİ

TKP'nin 4. Kongresi 1932 yılında İstanbul'un Haliç semtinde yapıldı. Delegeler, o sıradaki bütün il komitelerinden geldi. Komintern'in temsilcisi bu foruma katıldı.

Gündem : 1. Partinin durumu ve politik platformu üzerine rapor; 2. Program ve tüzüğün yenilenmesi; 3. Yeni çalışma platformunun onaylanması; 4. Yeni Merkez Komitesi'nin seçilmesi.

Koşullar çok kötüydü. Gizliliğe iyice uymak zorunluktu. Kongre oturumları çok kısa sürdü. Hemen hemen bütün gündem bir çırpıda çıkarıldı. Böyleyken, kongreden az sonra tutuklamalar oldu. Kongreye katılanlardan birçoğu yakalandı. Yine de kongre, partinin ideolojik, örgütsel birliğini sağlama bakımından yeni bir aşama oldu. Partiye yeni bir çekidüzen vermek gerekiyordu.

1. Kongre'den o güne kadar, 12 yıl boyunca, burjuvazi TKP'ye karşı aralıksız sert bir terör uygulayageldi. Bunun yanısıra 3. Kongre'den sonra parti yönetimi oportünistlerin eline geçmişti. Parti içinde ters akımların başlarına karşı sert bir savaş yürütüldü. Temizliğe gidildi. Tör'ler, Aydemir'ler partiden kovuldu. 1927 tutuklaması, parti yönetiminin dağılması üzerine "Geçici Merkez Komitesi" kuruldu. Bu komitenin görevi, parti örgütlerini, komiteleri toparlamak, kongreye gitmekti. Arka arkaya gelen terör dalgası, bu görevin yerine getirilmesini geciktirdi.

1929 - 1932 arası dünya kapitalist genel bunalımının ortalığı kasıp kavurduğu bir dönemdi. Bu kasırga Türkiye'yi de derinden derine etkiliyordu. Çevrende faşizm ve savaş tehlikesi görülüyordu. Avrupa'nın göbeğinde Hitlerci erkin öngünleriydi. Alman emperyalizmi, eski **Drang nach Osten** — Doğuya akın planını yeniden tezgahlıyordu. Bu arada Türkiye'ye yeniden sızmaya başlamıştı. Kongre, işte böylesi bir durumda işçi sınıfının, halkın önünde duran ve çözüm bekleyen sorunları ele aldı, işledi. Partinin görevlerini, onayladığı yeni çalışma platformunda gösterdi. Parti ülkemiz ve halkımız için çıkar yolu kesin belirliyordu :

1. Köklü toprak reformunun yapılması, derebeyliğin, ağalığın yıkılması; 2. İşçi sınıfına, halk yığınlarına geniş, demokratik özgürlükler tanınması; 3. Kurtuluş Savaşı'yla, halkımızın silahla elde ettiği ulusal bağımsızlığı korumak; emperyalizme ödün vermemek, onu yurdumuzdaki bütün ve her türlü konumlarından atmak; 4. Sovyetler Birliği ile dostluğu güçlendirmek, karşılıklı yarara dayalı ekonomik, politik ilişkileri daha da geliştirmek.

Parti, 4. Kongre'nin bu savaş platformuna bağlı kaldı. En önemlisi, parti, işçi sınıfının savaşları, grevleri içinde ve başındaydı. Partinin birçok istemi somut sonuçlar doğurdu. Burjuvazi, uluorta anayurdu emperyalizmin serüvenci amaçlarına bağlayamadı. Çünkü, burjuvazinin kendisi ulusal, anti-emperyalist yönünü henüz yitirmemişti. Üstelik ulusal kurtuluş savaşının gelenekleri geniş yığınların belleğinde yaşıyordu.

ÜÇ PROGRAM

10 Eylül 1920'de Bakû'da toplanan 1. Kongre, partinin ilk programını ve tüzüğünü onayladı. TKP'nin Birinci Programı'nın temelinde şu ilkeler yer almıştır :

— Memleketin emperyalistlerin pençesinden, emekçi yığınlarının, yurt içinde sömürücülere destek olan asalakların, sömürücü sınıfların, kapitalistlerin, ağaların ezgisinden kurtarılması;

— Emekçilerin istekleri, halkın demokratik hakları uğrunda canla başla savaş yürütülmesi;

— Bütün ilerici güçlerin ulusal bir savaş cephesinde birleşmesi;

— Yeryüzünün devrimci hareketleriyle, dünya proletaryasıyla, özellikle dünyamızın ilk işçi - köylü devleti olan Sovyetler'le en sıkı bağların kurulması.

İkinci program, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Türkiye'de burjuvazinin egemenlik ve diktatörlüğünü kurduğu, partiyi yasakladığı dönemde hazırlandı. 1923 - 1933 yıllarının özelliklerini, savaşını içerdi. Birinci Program'ın ana ilkeleri İkinci Program'da da kalmıştır.

1932'de toplanan 4. Kongre, değişen koşulları gözönüne alarak, İkinci Program'ın değiştirilmesini kararlaştırmıştır. Bazı sekterce eğilimleri olan İkinci Program eskimiş, günün koşullarına uymaz olmuştur. 4. Kongre'nin aldığı kararın uygulanması, yani Üçüncü Program'ın hazırlanması gecikmiştir. Bu gecikmenin nedeni, ağır terör, çok zor gizlilik koşulları, parti yönetiminde uzun süre oportünistlerin program ve tüzüğün yenilenmesi önerilerine aldırmamalarıdır.

ATILIM

Merkez Komitesi Politik Bürosu 24 Mayıs 1973'de partiyi kör çıkmazdan çıkarmak için çözümleyici kararlar almış, parti yönetiminde değişiklik yapmıştır. Hemen arkasından 27 Haziran 1973'de TKP'nin Üçüncü Programı hazırlanmıştır. Ocak 1974'den bu yana da aylık Merkez Komitesi organı ATILIM çıkmaya başlamıştır.

1977 yılı başlarında toplanan Parti Konferansı'nda yeni tüzük ve program ve yönetim organları onaylanmış, bu yıl da partinin Merkez Komitesi Plenumu toplanmıştır.

GÜNCEL BELGİ : "TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NE ÖZGÜRLÜK!"

Türkiye Komünist Partisi, bugün Avrupa'daki tek yasak Komünist Partisi'dir. Egemen sınıflar 56 yıldır TKP üzerindeki yasağı sürdürüyorlar. Ne ki, fabrikalardan, tarlalardan, 1 Mayıs Alanları'ndan yükselen "Türkiye Komünist Partisi'ne Özgürlük!" sesleri, bütün yurdu boydanboya kaplıyor. Ve Türkiye işçi sınıfı, tüm emekçi halkımız emperyalizme, faşizme, gericiliğe karşı verilen savaşın ateş boylarında TKP'nin 58. kuruluş yıldönümünü kutluyor.

YAŞASIN DÜNYA SOSYALİST SİSTEMİ!

YAŞASIN DÜNYA KOMÜNİST VE İŞÇİ HAREKETİNİN BİRLİĞİ!

YAŞASIN ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞI VEREN HALKLAR!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NE ÖZGÜRLÜK!

Savcı En Az 11 Yıl 8 Ay Hapis Cezası İstiyor

Bilindiği gibi, 1978 yılı Mart ayında yayınlarımız arasında çıkan **Türkiye Komünist Partisi Programı** hemen toplatılmış ve yazı işleri müdürümüz Ahmet Taştan hakkında da, Türk Ceza Kanunu'nun 142 ve 159. maddelerini "ihlâl" ettiği gerekçesiyle İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde kamu dâvası açılmıştı. Ayrıca İstanbul "Toplum Suçları" Savcılığı da 141. maddeyi gerekçe göstererek yazı işleri müdürümüzün ifadesine başvurmuştu.

Bu soruşturmada, uygulamada genellikle yapılanın tersine, kitap savcılıkça bilirkişiye incelettirilmemiş, bir bilirkişi raporu alma gereği bile duyulmamıştır.

Savcılık, 24.5.1978 tarih ve 978/212 Hz., 978/241 E. sayılı iddianâmesinde, **Türkiye Komünist Partisi Programı** adlı kitabın Türk Ceza Kanunu'nun 142/1, 142/3 ve 159/1. maddelerini ihlâl ettiğini ileri sürmektedir.

• İddianâmede, kitabın 5 - 8. sayfalarındaki "giriş", 18 - 22. sayfalarındaki "TKP'nin savaş ödevi", 23 - 28. sayfalar arasındaki "Türkiye halkının bugünkü savaşı ve uluslararası koşullar", 31 - 36. sayfalar arasındaki "ulusal ve sosyal kurtuluş savaşı" bölümlerindeki açıklamalarla, «sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek ve mevcut nizamları devirmek maksadıyla propaganda yapıldığı ve TCK.nun 142. madde birinci fıkrasının birkaç kez ihlâl edildiği» ileri sürülmekte ve TCK.nun 80. maddesinin de uygulanması istenmektedir.

TCK.nun 142/1. maddesindeki suçun cezası 5 ila 10 yıl ağır hapistir. Bu "suç"un basın yoluyla işlenmesi durumunda verilecek ceza, sözkonusu yasanın 142/6. maddesine göre 1/2 oranında artırılır. Ayrıca 80. maddeye göre de 1/6 ila 1/2 oranlarında artırma yapılır.

Bu durumda, 142. maddenin 1. fıkrasına göre yazı işleri müdürümüz için istenilen cezanın **en alt sınırı 8 yıl 9 ay ağır hapistir.**

• İddianâmede ayrıca kitabın 18 - 22. sayfalarında, «ulusal azınlıkları zorla özümseme politikasına karşı bu halklara bütün demokratik hakların sağlanması için savaşıldığı», 43 - 61. sayfalarda «...memleketimizde yoğun kaynaşmış yığınlar halinde yaşayan uluslara, ulusal azınlıklara (Kürtlere, Lâzlara, vb.) tam demokratik, eşit Anayasal haklar tanınması, bu uluslara kültürlerini geliştirme olanaklarının yaratılması, her ulusun kendi dilinde okuması, yazması, devlet dairelerinde konuşması, yayın yap-

ması» istenildiği belirtilmekte ve bunların «millî duyguları zayıflatmak - yoketmek maksadı ve ırk mülâhazası ile bölücülük propagandası teşkil ettiği» ileri sürülerek, Türk Ceza Kanunu'nun 142. maddesinin 3. fıkrası ve 80. maddelerin uygulanması istenmektedir.

TCK.nun 142/3. maddesindeki ceza, bir yıldan üç yıla kadar hapistir. Aynı maddenin 6. fıkrası gereğince bu ceza 1/2 oranında artırılır. Ayrıca 80. madde gereğince, 1/2 ila 1/6 arasında bir artırma yapılır.

Bu durumda, 142. maddenin 3. fıkrasına göre yazı işleri müdürümüz için istenilen cezanın **en alt sınırı 1 yıl 9 ay hapistir.**

• İddianâmede ayrıca kitabın 15. sayfasındaki «devlet hazinesini kendisine arpalık yapan büyük burjuvazinin ve hükümetlerinin NATO'culuk politikası» şeklindeki cümle ile 26. sayfadaki «Amerikan emperyalistleri, güdümleri altındaki işbirlikçi hükümetleri...» şeklindeki cümlenin «hükümetin mânevi şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği» ileri sürülmekte ve Türk Ceza Kanunu'nun 159. maddesinin 1. fıkrası ve 80. maddenin uygulanması istenmektedir.

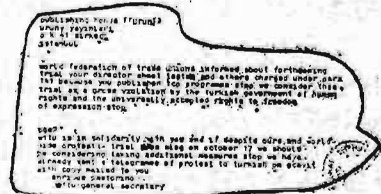
TCK.nun 159/1. maddesindeki "suç"un cezası 1 yıldan 6 yıla kadar ağır hapistir. Yine 80. maddeye göre bu ceza 1/6 ila 1/2 oranında artırılır.

Bu durumda, 159. maddenin 1. fıkrasına göre yazı işleri müdürümüz için istenilen cezanın **en alt sınırı 1 yıl 2 ay ağır hapistir.**

• Sonuç olarak, yazı işleri müdürümüz Ahmet Taştan hakkında İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nca 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 978/236 E. sayılı dosyası ile açılan kamu dâvası nedeniyle istenilen ceza, **en alt sınıra göre** 9 yıl 11 ay ağır hapis, 1 yıl 9 ay hapis olmak üzere **toplam 11 yıl 8 ay hapis** cezasıdır.

HAYDİ UNUTMAYALIM BU DAYANIŞMAYI!

[illegible]
urun yayinlari
[illegible]
istanbul

world federation of trade unions informed about forthcoming trial your director [illegible] and others charged under para [illegible] because you published [illegible] programme stop we consider this trial as a gross violation by the turkish government of human rights and the universally accepted rights to freedom of expression stop

[illegible]
wftu is in solidarity with you and if despite ours and worldwide protests trial [illegible] on october 17 we should be considering taking additional measures stop we have already sent a telegramme of protest to turkish pm ecevit with copy mailed to you
enrique pastorino
wftu general secretary

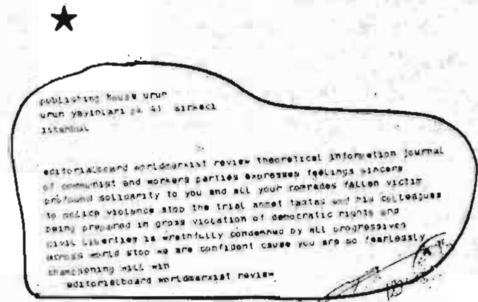
DÜNYA SENDİKALAR FEDERASYONU, TKP PROGRAMI'NIN YARGILANMASINI "SÖZ VE ANLATIM ÖZGÜRLÜKLERİNİN KABACA AYAKLAR ALTINA ALINMASI" OLARAK NİTELEDİ

Tüm dünyada yüzmilyonlarca işçiyi birleştiren **Dünya Sendikalar Federasyonu,** Genel Sekreter **Enrique Pastorino** imzasıyla yayınevimize aşağıdaki dayanışma telgrafını göndermiştir :

«Dünya Sendikalar Federasyonu, Türkiye Komünist Partisi Programı'nı yayınladığınızdan ötürü yazı işleri müdürünüz Ahmet Taştan ve arkadaşlarının 141. maddeye göre yargılanacağını öğrenmiş bulunmaktadır. Biz böylesi bir yargılamayı, Türk hükümetince insan haklarının ve evrensel ölçüde kabul edilmiş bulunan söz ve anlatım özgürlüklerinin kabaca ayaklar altına alınması olarak nitelendiriyoruz.»

«Dünya Sendikalar Federasyonu sizinle dayanışma içindedir ve eğer bizim protestomuza ve dünya ölçüsündeki protestolara karşın, 17 Ekim günü yargılama yapılacak olursa, buna ek önlemler almayı düşünüyoruz. Kopyasını size de ilettiğimiz bir protesto telgrafını Türkiye Başbakanı Ecevit'e göndermiş bulunuyoruz.»

★

publishing house urun
urun yayinlari 24. 41 sirkeci
istanbul

editorialboard worldmarxist review theoretical information journal of communist and workers parties expresses feelings sincere profound solidarity to you and all your comrades fallen victim to police violence stop the trial ahmet tastan and his colleagues being prepared in gross violation of democratic rights and civil liberties is wrathfully condemned by all progressives across world stop we are confident cause you are so fearlessly championing will win

editorialboard worldmarxist review

BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI DERGİSİ YAZI KURULUNUN DAYANIŞMA TELGRAFI

Uluslararası **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisinin 75 komünist ve işçi partisinin katıldığı yazı kurulu, **Ürün** yayınlarına bir dayanışma telgrafı, Başbakan Bülent Ecevit'e de bir protesto telgrafı göndermiştir.

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi yazı kurulunun **Ürün** yayınlarına gönderdiği dayanışma telgrafı şöyledir:

«Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi olan **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisi yazı kurulu, size ve polis terörüne uğrayan öteki tüm arkadaşlarınıza içten derin dayanışmasını bildirir. Ahmet Taştan ve meslektaşlarına karşı demokratik özgürlükler ve insan haklarını kabaca çiğneyerek yürütülen yargılamayı dünyadaki tüm ilericiler şiddetle lânetliyor. Böylesine korkusuzca savunduğunuz dâvanın utkuya ulaşacağına bütün kalbimizle güveniyoruz.»

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi yazı kurulunun Başbakan Bülent Ecevit'e gönderdiği protesto telgrafı şöyledir:

«Uluslararası **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisinin 75 komünist ve işçi partisinin katıldığı yazı kurulu **Ürün** dergisi yazı

işleri müdürü Ahmet Taştan ve arkadaşlarına karşı başlatılan yargılamayı şiddetle protesto eder. Türkiye Komünist Partisi Programı'nı ve başka belgeleri yayınlamasından ötürü haklarında dâva açılması, temel demokratik hakların ve insan haklarının kabaca çiğnenmesi demektir. Bu hukuk dışı dâvanın kurbanlarının serbest kalmasını, hem Türkiye Komünist Partisi'nin, hem de halk yığınlarının çıkarına her türlü eylemi yasaklayan 141. maddenin kaldırılmasını kesinlikle isteriz.»

Fransız Komünist Partisi organı **L'Humanite** gazetesinde Türkiye'de ilerici güçlere karşı uygulanan anti-demokratik girişimleri yeren, TKP üzerindeki yasağın kaldırılmasını isteyen bir yazı yayınlanmıştır.

Belçika Komünist Partisi'nin organı **Drapeau Rouge** gazetesinde ise, "Türkiye'de Özgürlüklere Saldırı" başlığıyla, aşağıdaki habere yer verilmiştir :

Atteintes aux libertés en Turquie

Ankara, 25 juillet. — M. Ahmet Tastan, rédacteur en chef de la revue turque « Urün », est actuellement poursuivi pour avoir publié, parmi ceux d'autres formations politiques, le programme du Parti communiste de Turquie, hors la loi depuis plus de cinquante ans.

Et cela, bien que le 5 avril dernier, le premier ministre, M. Ecevit, ait déclaré dans un important discours qu'à son avis « les limitations relatives à la liberté de s'organiser pacifiquement seront levées dans une courte période ».

On assiste actuellement en Turquie à une vaste campagne de la droite contre les organisations démocratiques légales. La presse réactionnaire les présente comme des « repaires de communistes ». Ces attaques encouragent l'action criminelle des commandos fascistes. Chaque jour, des universitaires, des étudiants, des syndicalistes, ouvriers sont victimes de leurs exactions (250 morts depuis le début de l'année).

«**ÜRÜN** dergisi Yazıişleri Müdürü Ahmet Taştan hakkında, elli yıldan fazla bir zamandan beri yasa dışı kalmaya zorlanmış olan Türkiye Komünist Partisi'nin programını yayımlamaktan dolayı kovuşturma açılmıştır.

«Ve bu, Başbakan Ecevit'in geçen 5 nisan'da yapmış olduğu önemli bir söylevinde : "...örgütlenme özgürlüğü ile ilgili yasakların kısa zamanda kalkacağını" umduğunu söylemiş olmasına karşın olmaktadır.

«Bugün Türkiye'de yasal demokratik örgütlere karşı sağın geniş bir saldırı kampanyası görülmektedir. Gerici basın bu örgütleri "komünist haydutlar" diye sunmaktadır. Bu saldırılar faşist komandoların canice eylemlerini cesaretlendirmektedir. Her gün, üniversite hocaları, öğrenciler, sendikacılar, işçiler bu saldırıların kurbanı olmaktadır. (Yılbaşından beri öldürülenlerin sayısı 250'yi bulmuştur)».

Mr. Bulent Ecevit
Prime Minister
Ankara, TURKEY,

I have learned that on June 13th, 1978, Ürün publishers are to be tried under articles 141 and 142 of the Turkish Penal Code, charged with publishing the *Programme* of the Communist Party of Turkey, I believe that this prosecution is contrary to principles of freedom and democracy and that it should be stopped.

Mr Mehmet Can
Minister of Justice
Ankara, TURKEY

I have learned that on June 13th, 1978, Ürün publishers are to be tried under articles 141 and 142 of the Turkish Penal Code, charged with publishing the Programme of the Communist Party of Turkey. I believe that this prosecution is contrary to principles of freedom and democracy and that it should be stopped.

BRİTANYA İŞÇİ PARTİSİ SAYLAVLARININ PROTESTOSU

Öte yandan Britanya İşçi Partisi'nden 18 saylav, Başbakan Ecevit ve Adalet Bakanı Mehmet Can'a yolladıkları protesto mektubunda TKP Programı'nın toplatılması ve **Ürün** dergisi sorumlusunun koğuşturulmasını protesto etmişlerdir. Sözkonusu saylavların adları aşağıdadır :

Lord Fenner Brockway, Norman Atkinson, Sid Bidwell, Dennis Skinner, Ronald Atkins, Richard Kelly, Joe Ashton, William Wilson, Frank Allaun, James Lamond, Joan Maynard, Ron Thomas, George Rodgers, Gwilym E. Roberts, Hugh Jenkins, Martin Flanner, Neil Kinnock, Norman Buchan.

Yine İngiltere'den Lancashire Türkiyeli İlericiler Birliği, Manchester'deki Iraklı komünist öğrenciler, İngilteredeki İlerici Sudanlılar Örgütü, Şili Komünist Partisi Manchester branşı, Bradford'daki Kıbrıs Dayanışma Derneği, Yunanistan Komünist Gençler Örgütü (KNE) Manchester branşı, Panspoudastiki "TKP Programı'nın koğuşturulmasının, anti-demokratik uygulamaların derhal durdurulmasını" isteyen bir mektup yollamışlardır.

Ayrıca İTÖF'ün organı **Öğrenci Gençlik** gazetesi ve Midlands Türkiyeli İlericiler Birliği birer dayanışma telgrafı göndermişlerdir.

Britanya Yeni Komünist Partisi Leicester Şubesi Sekreteri Peter Davin de «TKP Programı'nın koğuşturulmasının, Türkiye burjuvazisi ve emperyalist çevrelerce düşünce ve basın özgürlüğünün bir eşi görülmemiş ölçüde kabaca ayaklar altına alınması anlamına geldiğini, işçi sınıfının ideolojisinin mahkûm edilemeyeceğini» belirten bir protesto ve dayanışma mektubu yollamıştır.

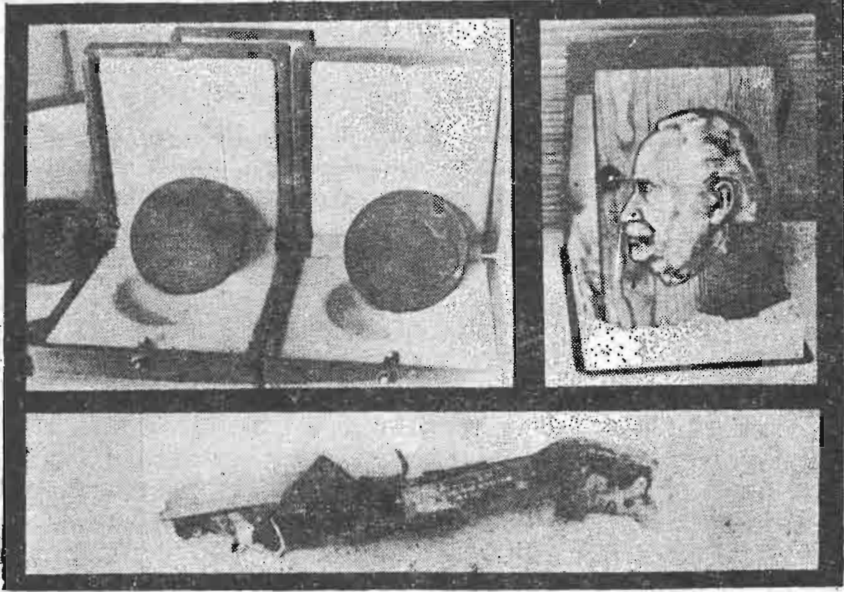
YAŞASIN PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NE ÖZGÜRLÜK!

---

11. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin Ardından

Türkiye Milli Komitesi'ne Vietnam Delegasyonu'nun verdiği Amerikan uçağı parçası ve Bulgaristan Dimitrof Komsomolu'nun, Özgür Alman Gençliği (FDJ)'nin verdiği armağanlar görülüyor.

Barış PİRHASAN
HAFEST Başkanı

Büyük Festival bütün görkemiyle ve milyonlarca genci temsil edenlerin olanca coşkusuyla yaşandı ve geride kaldı. Festival hareketinin bu 11. adımını "gurur verici başarı" diye nitelemek için vakit hiç de erken değil. Uluslararası Hazırlık Komitesi, Sürekli Komite üyesi bir arkadaş, Havana'nın, 12. Festival hazırlıklarını iyice güçleştirdiğini söylerken çok haklı görünüyordu. Her festivalin bir öncekini aşması gerektiğine göre 11. Festival'de ulaşılan doruğun nasıl üstüne çıkılacak?

Gerçekten de, delegasyonumuzun Jose Marti Havaalanı'nda karşılanışından, o unutulmaz kapanış törenine kadar her eylemde, yer aldığımız bütün etkinliklerde akla gelen bir soruydu bu. Bundan daha ustaca, daha büyük bir devrimci ateşle nasıl yapılabilir bu iş? Sözkonusu olan şey teknik olanakların soğuk beceriyle bol bol kullanılışı değil. Kuba halkının hayranlık veren hüneri, eldeki bütün olanakları amaca hizmet için son damlasına kadar seferber edebilmesi oldu.

"Kuba'da Yalnızca bir Devrim Olmuştur"

Festival süresince kalacağımız Jose Marti Öğretmen Okulu'nda bizi okul çalışanları ve piyonerler karşıladı. Alkışlar, türküler ve sloganlarla bir salona götürüp çeşitli tropikal meyveler ikram ettiler. Bütün delegasyonların böyle karşılandığını sonradan öğrendik. Biz evsahiplerimizle konuşup tanışırken görevliler 30 kişilik delegasyonumuzun yerleşim ve festivale kayıt işlemlerini bitirivermişler. Sosyalizm ve bürokrası sözcüklerini yanyana kullanmaya meraklı olanların kulaklarını çınlatarak yatakhaneye yerleştik. Birkaç saat sonra konuşmak için topladığımızda arkadaşların çoğu yorgundu. Okulu dolaşırken piyonerlere yakalanmışlar. Küçük defterlere, kâğıtlara, kartlara yüzlerce imza atmışlar.

Festival çizgilerinden biri Kuba'nın çocuklarıydı demeliyiz. Sarışın, esmer, zenci binlerce çocuk. Telaşla bir yere yetişmeye çalışırken bile, yol ortasında çoğalıp uzanıveren küçücük ellere "hayır" demesi zor. Devrimi utkuya ulaştıranlar da yeni düzeni bu çocuklara "hayır" dememek üzerine kurmuşlar. Açılan binlerce okul, yuva, dinlenme kampı, çocuk sanat spor merkezleri, sosyalist ülkelerin "biricik ayrıcalıklı sınıf"ı olan çocukların yetişme, sevinme, mutlu büyüme isteklerine hep "evet" diyor. "Çocuk Dostları Merkezi"nin kurulduğu Jose Marti Piyoner Kampı, bu alandaki atılımların başarısını festival konuklarına parlak biçimde gösterdi. Kampta açılan "hepimiz dostuz" uluslararası çocuk resim ve elişleri sergisi için bütün coşkulu ve coşturucu sıfatları bırakıp "öğretici" demeliyiz. Festival ruhunun ve yönlendirici sloganlarının nasıl toplumun bütün alanlarında yaşadığını, geliştiğini, Enternasyonalizmin nasıl yalnızca bir slogan, yalnızca politik, ideolojik bir ilke değil, insan türünün temel eğilimlerinden biri de olduğunu, bilimin, sporun, sanatın nasıl insanın, özellikle de yeni kuşakların hizmetinde kullanılabileceğini öğretici. "Çocuk sevinci" sözü bu kampta yoğrulmuş, yoğunlaşmış.

Ama yalnız bir kampın sınırları içinde değil. Türkiye'li gençler olarak Kuba'da bütün bir halkın sevincini paylaştık. Devrimin sevincini. Devrim kazanımları gezisine giden arkadaşlar tarımsal ve endüstriyel gelişimi, üretimde atılan adımları somut olarak gördüler. Eğitim ve sağlık sorunlarının kökten çözüldüğünü örnekleriyle izledik. Fakat sanırım Havana'da toplanan 18.500 delegeyi etkileyen şeylerin başında devrimin manevi kazanımları geliyordu. Genci, çocuğu, yaşlısıyla bütün bir halkın çalışırken, eğlenirken özellikle de festivalin başarısı için olanca güçleriyle çabalarken yüce bir duyguyla harekete geçtikleri belliydi. Başkumandan Fidel Castro'nun sözleri bu ortak duyguyu çok iyi anlatıyor : «Kuba'da yalnızca bir devrim olmuştur. Cespedes'in 1868'de yiğitçe başlattığı, Jose Marti'nin sürdürdüğü ve bizim şimdi daha üst aşamalara ulaştırmaya çalıştığımız devrim.»

Devrimi Koruma Komiteleri : Kuba Halkı Delegeleri Karşılıyor

31 Temmuz günü saat 21.30'da Havana'nın 1800 yerinde birden Kuba Kadınlar Federasyonu ve Devrimi Koruma Komiteleri adına bir konuşma yapıldı. Bu konuşmadan sonra onbinlerce konuk Kuba halkını evlerinde tanıma olanağını buldu.

Önce Devrimi Koruma Komiteleri'ni kısaca tanıtalım. Bu halk örgütü devrimin utkusundan kısa zaman sonra, 1962'de kurulmuş. ABD emperyalizminin Kuba devrimini yenilgiye uğratmak için her türlü provokasyonu tezgâhladığı günlerde, halk, devrimi savunmak ve kazanımları kalıcılaştırmak adına çok yaygın ve etkili bir örgütlenme biçimi geliştirmiş. Her mahallede sokak sokak, ev ev örgütlenen bu komiteler yalnızca halk düşmanlarıyla değil, cehaletle, yoksulluk ve gerilikle de savaşı görev bilmişler. Her komite bir devrim şehidinin adını taşıyor. Bütün bir halkı kucaklayan ve devrimin olanca gücüyle yaşadığının somut göstergesi olan bu örgütün lokallerinde, her delegasyon kendi dilinden yazılmış sloganlarla, ulusal marşları ve bayraklarıyla karşılandı.

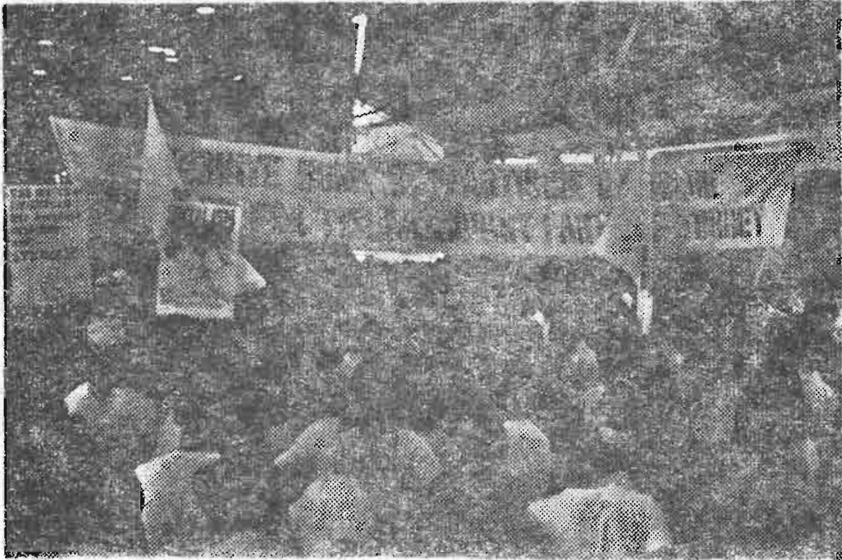
«Fidel Yoldaş'ın birçok kereler söylediği gibi, bizim halkımız kesinlikle enternasyonalist bir halktır ve bu derin duygular, anayurtta vardığımız karara, tam ve kesin bağımsızlık için savaşan ve bizden yardım isteyen bütün halklar için gerektiğinde canımızı bile verme kararımıza sıkıca bağlı olan her erkek ve kadının davranışlarından okunabilir.»

Türkiye'de HAFEST'i örgütleyip Festival hazırlıklarını sürdürdüğümüz günlerde, gerici ve özellikle de Maocu basın, Kuba halkına ve devrimine karşı aşağılık bir karalama kampanyasına girişmişti. Bu yayın organları, Angola'da, Etiyopya'da, Mozam-

bik'te, "anayurtta aldıkları karara sonuna kadar bağlı" olarak canlarını vermekten çekinmeyen yiğit insanlara "yeni sömürgeci" (!) diyecek kadar ileri gidiyorlardı. Kuba'ya giden delegasyonumuz bu yüz kızartıcı kampanyanın hangi ana mihraklardan yayıldığını ve yönlendirildiğini daha açık bir biçimde görme olanağını buldu. CİA ve Pentagon çevreleri ve onlarla içiçe çalışmayı gelenek haline getirmiş tekelci basın, 11. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'ni sabote etmek, gözden düşürmek, hiç olmazsa başarısını gölgelemek için elinden geleni yapıyordu. Bu yayın organları festivalin başlangıç günlerinde, «sosyal demokratların bu fırsatı değerlendirmeleri ve "insan hakları" kampanyasını yaygınlaştırmaları gerektiğini» vazettiler. Günler geçip de dünya gençlerinin komünisti, sosyalisti, sosyal demokratı ve dinine bağlı olanlarıyla, hiçbir provokasyona kapılmadan nasıl çalıştıkları, nasıl kenetlendikleri ortaya çıkınca, aynı yayın organları bu kez "Festivalin bir komünist festivali" olduğundan yakınmaya başladılar. Kışkırtacaklarını sandıkları sosyal demokrat, sosyalist ve dindar delegelerin varlığını bile unutmuş görünüyorlardı.

Ya öteki mihrak? Onu Başkumandan Fidel Castro anlatıyor: «Emperyalist haber ajanslarıyla Çin'inkiler arasında, Kuba'ya saldırırken kullandıkları kaba ve kaypak dil, utanç verici ve aşağılık sataşmalar bakımından hiçbir fark yoktur.» «Geçmişte ve günümüzde, emperyalizme karşı kararlı, sağlam ve sarsılmaz bir savaşım vererek ve bu savaştaki yiğitleriyle, dünyada somut, yaygın bir saygınlık kazanmış Vietnam, Angola ve Kuba gibi küçük ülkeler şimdi hain Çin yöneticilerinin kaba saldırılarıyla ve düşmanlığıyla karşı karşıyadırlar.» Sonra Fidel yaraya parmak basıyor: «Çin Halk Cumhuriyeti'nde aptal bir ölümlü tanrılaştırıldığından, Parti ve onun en seçkin kadroları "Kültür Devrimi" adlı çılgın serüven günlerinde tahrip edildiğinden, yönetici çevreler kendilerini küçük burjuva duygulara ve büyük güç şovenizmine, onları enternasyonalizme ihanet ettiren, sosyalist bir devleti, yönetici ve karılarının ve damatlarının Politik Büro üyesi oldukları bir Hanedana çeviren bu sapıklığa kapıldıklarından beri, herşeyin mümkün olduğunu gördük.» (Castro'nun Moncada Kışlası Baskını'nın 25. Yıldönümünde —26 Temmuz 1978— Santiago de Cuba'da yaptığı konuşmadan). Ve Fidel Kuba'nın enternasyonalist tavrını ve geleneklerini gururla açıklıyor dünyaya. Bu geleneğin Angola ve Etiyopya'yla başlamadığını, Kuba askerlerinin daha önce Cezayir'de (1963) ve Suriye'de (1973) emperyalizme ve siyonizme karşı savaşan halklara yardım ettiğini açıklıyor. «Sierra Maestra'daki gerilla savaşımızdan değerli yoldaşların Bolivya'da Che'yle birlikte öldüğü bir sır değildir.» Devrimin utkusundan çok önce bini aşkın Kuba'lı devrimcinin İspanya'da faşizme karşı savaşmak için gönüllü gittiğini hatırlatıyor. «Şanlı Paris Komünü günlerinden beri komünistlerin enternasyonalist dayanışması ve özverililik ruhu ... dünyada kök salmıştır.»

Bu sözlerin, herhangi bir devlet başkanının görüşlerini açıklaması anlamına gelmediğini, bu cümlelerle bir halkın, proletarya enternasyonalizmi ruhuyla eğitilmiş yiğit ve özverili bir halkın en içten duygularının dile geldiğini, Devrimi Koruma Komiteleri'nin düzenlediği karşılama gecesinde iyice kavrıyoruz. Çocuklar, gençler, kadınlar, yaşlılar, sarışını, esmeri, zencisiyle cıvıl cıvıl bir kalabalık, dünya devrimci hareketinin bir parçası olmaktan gurur duyuyorlar. Sloganlardan, türkülerden, danslardan belli bu. Konuşmalar, söyleşiler sırasında Angola, Etiyopya sözcükleri geçtiğinde göğüslerinin kabarmasından belli.

Açılış Töreni ve Sovyet Delegasyonu

Festivalin açılış töreninden önce Havana sokaklarında bütün delegelerin katıldığı büyük bir yürüyüş yapıldı. 142 ülkenin gençleri sokaklarda, caddelerde yerlerini aldılar. Açılışın yapılacağı Latin Amerika stadyumuna 2 - 3 kilometrelik bir yol vardı. Bu yolların iki yanını Kubalılar hınca hınç doldurmuşlardı. Her sokağın başında kurulmuş orkestralar halkın coşkusuyla karışıyor ve Havana'yı dünya geçlerinin yoğrulduğu büyük bir bayram yerine çeviriyorlardı. Sloganlarla söyleşi yol boyunca sürüyor: "Türkiye, Türkiye, Kuba'dan selâm sana", "Kuba, Kuba, Türkiye'den selâm sana". Türkiye delegasyonunun hemen arkasında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği delegasyonu yürüyor. Aralarında Azerice "danışan" çok. Hemen dostluklar kuruluyor, rozetler verilip, rozetler alınıyor. Stadyuma bu bayram havası içinde girildi. Tribünlerin bir yanı, olduğu gibi bayraklarla kaplı. Bu bayraklar sık sık değişip çeşitli biçimler oluşturuyorlar: Festival amblemi, güvercin, Che'nin, Camillo'nun resimleri... Bizden hemen sonra alana Sovyet Delegasyonu girdi. Dünyanın ilk sosyalist anayurdundan

gelen gençler kuşaklar boyu bilekleriyle, kafalarıyla, yürekleriyle hakettikleri biçimde, hakettikleri renklerle karşılandılar. Tribün, silme kızıl bayraklarla dolmuştu. Buna öteki tribünlerdeki izleyicilerin sonsuz sevgi gösterilerini, içten coşkularını ekleyelim. Sovyetler Birliği'nin Kuba gençliği için, bütün dünya gençliği için ne anlama geldiğini o gün o alanda daha iyi gördük, yaşadık. Dünya barışının önde gelen savunucusu, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm için savaşan halkların güçlü destekçisi, emperyalizme, ırkçılığa, siyonizme, savaş kundakçılığına karşı bu en büyük engel; böyle bir ülke gençliğinin en seçkin temsilcileri elbette böyle bir coşku ve heyecanla karşılanacaklardı.

Festivalin her alanında ve eyleminde başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin aktif dayanışma ve katkıları gözleniyordu. Delegasyonların yolculuklarından, Havana'da ulaşımın sağlanmasına kadar bu ülkeler bütün olanaklarını festivalin başarısı için seferber etmişlerdi. Hazırlık çalışmaları sırasında bu katkıların boyutlarını öğrendiğimiz için, sözgelimi Sovyetler Birliği ve Demokratik Almanya delegasyonlarını taşıyan onlarca otobüsün bu ülkelerden getirildiğini ve festivalden sonra Kuba'ya armağan edileceklerini duyduğumuzda şaşırmadık.

Politik Platform ve Atılan Adımlar

Yalnızca Kuba için değil, uluslararası dayanışma, festivale katılma kararıyla, bütün olanaklarını seferber edip çalışan ulusal komiteler için de eşsiz bir değer taşıyordu. Bu dayanışma olmaksızın ulusal bağımsızlık savaşı veren ya da büyük güçlüklerle toplumsal ilerleme için savaşım yürüten ülkelerin gençlerinin festivale katılabilmesi hayal olurdu. Türkiye delegasyonu da bu dayanışmanın gücünü her an, her adımda yanında buldu. Türkiye'deki hazırlık çalışmalarının önemli bir yanını, Uluslararası Hazırlık Komitesi'ne katılmak, sürekli Komite'yle ilişkileri sürdürmek ve Uluslararası Öğrenciler Birliği, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu gibi örgütlerin çalışmalarını dikkatle izleyerek bağları geliştirmek oluşturuyordu. Hazırlık çalışmaları bu açıdan tam anlamıyla başarılı oldu diyebiliriz. Hem bizim yurt dışında katıldığımız toplantılar, hem de DDGF ve çeşitli örgüt temsilcilerinin Türkiye'yi ziyaretleri sırasında çalışmalarımızı yakından izleme olanağı bulmaları, hazırlıkların sağlıklı biçimde geliştirilmesine ve özlenen politik platformun oluşturulmasına büyük katkıda bulundu. HAFEST'i oluşturan örgütlerden İlerici Gençler Derneği'nin DDGF üyesi olması, ilişkilerin ve hazırlık çalışmalarının başarısında önemli bir etkendi.

Türkiye gençliğinin festival hareketine ilk yasal katılımı doğal olarak bazı güçlüklerle karşıkarşıyaydı. Bu güçlüklerin başında gençlik örgütlerimizin, festival hareketi konusunda yeterince bilgi sahibi olmaması geliyordu. Ortak platformun oluşturulmasını güçleştiren bu durum, yalnızca sabırlı bir çalışma, herhalde

bilgi ve deneyim eksikliğinden kaynaklanan haksız bazı eleştirilerin esneklikle ve anlayışla karşılanması ile giderilebilirdi. HAFEST, yüklendiği görevin uzun erimli, akıllı ve aydınlatıcı bir çabayı gerektirdiğinin tam bilincinde olarak hareket etti. Bu tutumun sonucu olarak da hedeflenen katılım, kitlesel çalışma ve geniş temsil yeteneğine sahip bir dayanışma platformu büyük ölçüde gerçekleştirilebildi. Çeşitli nedenlerle bu platformun dışında kalanlar, önümüzdeki dönemde hiç kuşkusuz konumlarını yeniden gözden geçirme gereğini duyacaklardır.

Hazırlık çalışmalarının ilkeli ve kitlesel biçimde yürütülmesinin büyük önemi, Havana'ya ayak bastığımız andan sonra iyice ortaya çıktı. 30 kişilik delegasyonumuzun disiplinli, uyumlu ve etkin çalışması, ev sahiplerimizden, karşılaştığımız delegasyonlara kadar herkesin dikkatini çekti. Böyle büyük bir eylem için sayıca az olan delegasyonumuzun her üyesi, üstüne düşen görevi yerine getirmek, Türkiye gençliğinin sesini her alanda duyurabilmek için olağanüstü bir çaba gösterdi. Karşılaştığımız bazı delegasyon yöneticileri, Türkiye'yi bütün politik mitinglerde, birçok tartışmada, kısacası canalıcı bütün noktalarda görebildiklerine şaştıklarını gizlemediler.

Festival programı aylar önceden belirlenmişti. Bu programın ana çizgilerini Türkiye'deyken biliyorduk. Fakat programı "yaşamak" her türlü tahmin ve kurgunun üstüne çıktı. Türkiye gençliği 29 Temmuz'da Güney Afrika, Namibya ve Zimbabve halklarının yanında ırkçılığa, yenisömürgeciliğe, ırk ayrımına (apartheid) ve emperyalizme karşı yerini aldı. 30 Temmuz'da Yaser Arafat selamlanıyor, Türkçe ve İngilizce pankartlar, flamalar Filistin halkıyla, siyonizme karşı savaşan Arap halklarıyla dayanışmayı dile getiriyorlardı. Bunu izleyen günlerde dünya barışı, detant ve silahsızlanma için, Latin Amerika, Karayipler ve özellikle Şili halklarıyla dayanışma için yapılan toplantı ve mitinglerde gençliğimizin sesi duyuldu. Dünya gençliği Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen konusunu, bölgesel sorunları, kapitalist ülkeler gençliğiyle dayanışma yollarını tartışıyorlar ve Türkiye gençliği uluslararası platformdaki yerini onurla alıyordu.

Fakat biz bu ilginin ve dayanışma isteğinin tek yönlü olmadığını da gördük. Dünya gençleri Türkiye'nin sorunlarına, Türkiye gençliğinin en temel demokratik taleplerine yabancı olmadıklarını da gösterdiler. 1978 1 Mayıs'ında 1 Mayıs Alanı'nı kaplayan sloganların Festival platformunda, dünya gençliğinin bu en büyük mitinginde de yankılandığını gördük. "Türkiye Komünist Partisi'ne Özgürlük" flamalarının dünya gençlerinin ellerinde dalgalandığına tanık olduk. Havana Festivali'nin olağanüstü başarısı, oluşturulan politik platformun böyle çok yönlü, böyle derin yararlar sağlamasındadır denebilir. Çok çeşitli politik, felsefi ve dini görüşlerin zengin biçimde temsil edilmesi, kurulan bütün merkezlere büyük bir canlılık kazandırdı. Yoğun politik ve kültürel

program bu merkezlerde, Barış ve Silahsızlanma için, Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen için kurulan merkezlerde, Uluslararası Öğrenci Merkezi'nde, Genç Sanatçılar Merkezi'nde, "Gençlik Emperyalizmi Suçluyor" Merkezi'nde enerjik biçimde uygulandı. Geç vakitlere kadar düzenlenen kültür programlarına, eğlencelere katılan binlerce gencin, sabahın erken saatlerinde politik program çalışmalarında dipdiri yer almaları gençliğin ne büyük bir güç, ne bitmez tükenmez bir enerji kaynağı olduğunu gösteriyordu.

Artık 12. Festivali Düşünelim

Festival ruhu, festival hareketi Türkiye'de kısa zamanda yerleşti, kök saldı. Havana'ya giderken bir gün kaldığımız Moskova'da ulusal ozanımızın, Nazım Hikmet'in mezarını ziyaret ettik. 3 Festival'e onur konuğu olarak katılmış, Türkiye'nin adını dünyada gür sesiyle duyurmuş öncümüzün anısı önünde saygıyla toplanmak boynumuzun borcuydu elbette. Ona, simge değeri olan bir avuç toprak, bir avuç su sunduk yurdundan. Ama daha önemlisi, mutlulukları için bütün ömrünce savaştığı biz genç kuşakların kavga kararlılığını, "aynı ekmek, aynı hasret, aynı hürriyet için" büyük bir geleneğe sahip çıkarak savaşma sözünü sunduk.

Havana'ya bu sözün heyecanı ve sorumluluğuyla gitmiştik. Beş kıtanın gençleriyle yüzyüze görüşmek, tartışmak, hepimizin kavgasına güç katacak bu büyük fırsatı, uluslararası dayanışma görevi ve hakkının en somut biçiminde uygulanma fırsatını değerlendirmek bu heyecanı da, bu sorumluluğu da artırdı. "Bu festivalin böylesine başarılı olması 12. Festival'in hazırlıklarını iyice güçleştiriyor." Bu söz üstünde çok düşünen oldu sanırım. İlk kez Avrupa dışında, emperyalizmin hâlâ süren utanmazca ablukası altında, Küba topraklarında kurulmuş ABD saldırı üssünün iki adım ötesinden gerçekleştirilen bu büyük miting nasıl

aşılacak? Bu sorunun yanıtını vermek için dünyaya ve Türkiye'ye iyi bakmalı iyi değerlendirmeli. Çünkü yanıt sorunun içinde yatıyor. 12. Festival'in başarısı, Havana'da atılan dev adımdan alacak gücünü. 10. Festival'e ülkelerindeki ağır faşist baskılar koşullarında katılan Portekiz, Yunanistan gençleri 11. Festival'e faşizmden kurtulmuş olarak katıldılar. 12. Festival'e de bugün en azgın terörün hüküm sürdüğü ülkelerin, Şili'nin, Uruguay'ın, İran'ın, Güney Afrika'nın, Filistin'in vb. gibi gençlerinden bir bölümü ve belki tümü mutlaka özgürlük haberleriyle katılacaklardır. Ve bütün bunlar Havana'nın utkusuna çok şey borçlu olacaklar. 12. Festival'in bir adım daha yüksekte olmasını da halkların bu yeni utkuları sağlayacak.

* *

Türkiye gençliğinin temsilcileri Havana'dan derin etkilerle, izlerle döndüler. Onurlu bir görevi, sorumlu bir görevi sürdürüyorlardı. Şimdi görev, edinilen deneyimleri, yaşanan coşku ve bilinci yaygınlaştırmak. Yalnız olmadığımızı biraz daha bilerek. Fidel'in kapanış konuşmasındaki sözleri kulaklarda yeniden ve yeniden çınlayarak bunu hep hatırlatıyor bizlere :

«Kiminiz özgür sosyalist ülkelere, yaratıcı çalışmalarınızla topluma katkıda bulunmaya döneceksiniz. Fakat bir çoğunuz faşizme, kanlı diktatörlüklere ... karşı savaşan halkların ülkelerinden geldiniz. Kapitalizmin cehennemine, işsizlik, yoksulluk, açlık, cehalet ... baskılara karşı savaşmak için dönüyorsunuz.

Sizleri unutmayacağız sevgili ve değerli arkadaşlar ...

Anti-emperyalist dayanışma barış dostluk sloganına bağlılığınıza ülkemizde tanık olduk. ...Güvenimiz, saygımız ve dayanışmamız her zaman sizinledir.

Patria o Muerte (Ya vatan — Ya ölüm)

Venceremos»

Barış Tüm İnsanlık İçin Vazgeçilmez Bir Yaşam Biçimidir

Enis COŞKUN
Barış Derneği
Genel Sekreteri

Daha 1935'de, faşist tehlikenin Avrupa'nın üzerine karabasan gibi çöktüğü dönemde Georgi Dimitrof şöyle diyordu : «Dünya'nın her yanına, Tokyo'dan Londra'ya Newyork'tan Berlin'e yayılacak bir barış cephesine ihtiyacımız var. Barışsever insanlardan, uluslararası işbirliğinin güçlü hareketinden ve tüm dünya işçilerinin barıştan yana yürüttükleri etkin girişim ve politikalarından oluşacak bu cephe ile tüm dünyayı kuşatmalıyız. Öyle kuşatmalıyız ki savaş tüccarlarının katil ellerini üzerimizden çekelim.»

Faşizmin Avrupa'ya ve dünyanın öteki bölgelerine getirdiği felaket günlerinin, İkinci Büyük Savaş'ın, hemen ardından henüz yangın yerlerinin dumanları tüter, yıkıntılar dururken Dimitrov'un bu sözlerini yaşama geçirmeye yönelik ilk adım 1948'de Wroclaw'da atılıyordu. Hiroşima'ları, Nagazaki'leri yaşamış bir avuç kültür emekçisi savaşların tek tek insanların tümünü tehdit altına alan yığınsallığını vurgulayarak savaşa karşı çıkmanın kendi sorun ve sorumları olduğunu anlatmaya bunun için güçlerini birleştirmeye karar veriyorlardı. Wroclaw'dan zamanımıza 30 yıl geçti. Artık hareketimiz milyonlarca insanı kucaklayan ve 130 ülkeyi kapsıyan bir boyuta ulaşmış bulunuyor. Bugün Tokyo'dan Berlin'e tüm dünyayı kuşatan bir barış cephesine sahibiz. Barış, günümüzde birçok ülkenin dış politikasının belirleyici ilkesi haline gelmiştir.

Barış, bugün vazgeçilmez bir politikadır, bir yaşam biçimidir. Kuşkusuz burada sözü edilen adil ve demokratik bir barıştır. Adil ve demokratik barış zora dayalı, insanlığa dayatılan "barış"tan farklıdır. Birincisi, uluslararasında özgürlükçü, hiçbir tarafın ödün vermesini gerektirmeyen, bağımsızlık ilkesini gölgelemeyen ve ulusların barıştan yana iradelerinin birleşmesi ile oluşan yaşam biçimidir. İkincisi ise tam tersine bir tarafın bağımsızlık ve özgürlüğünden ödün vermek zorunda bırakıldığı, eşitlik tanımıyan yaşam biçimidir.

Gerçekten barış insan ve toplum yaşamında vazgeçilmez bir yaşam biçimidir. Bir yazarın dediği gibi : «onsuz olunmaz, onsuz ancak ölünür.» Hele yaşadığımız bu zamanda yığınsal kırım silahlarının gerek teknik ve nitelik, gerekse miktar açısından ulaştığı boyutlarda barış her zamandan daha çok önem ve ivedilik kazanmıştır.

BARIŞ SAVAŞÇILARININ CEPHESİNDE SEKTARİZME YER YOKTUR

Barış bütün zamanlar boyunca insanlığın ortak istemi ve hedefi olmuştur. Ama barış savaşımına ardıcıl olarak sahip çıkanlar da her zaman işçi sınıfının devrimcileridir. Bilindiği gibi daha Birinci Enternasyonal'in kuruluş bildirisinde, barış için savaşım, işçi sınıfının kurtuluşu uğrundaki genel savaşımın bir parçası sayılmıştır.

Ama barış savaşımı salt işçi sınıfı devrimcilerinin uğraşı değildir. Bugün onların dışında birçok insan, hem de pek değişik politik görüşten bir çok insan barış savaşımı içinde yer almaktadır. Daha da pek çokları yer alacaktır, almalıdır. Barış hareketinin karakteri bunu gerektirir. Hareketimizi olduğundan başka değerlendirenler vardır. Sağsekterler barış savaşımını komünistlerin taktik ve manevrası olarak nitelendiriyorlar. Örneğin NATO genel sekreterlerinden Spaak barış içinde yanyana yaşama ilkesini böyle nitelendirmişti. Oysa şimdilerde bu politika NATO ülkelerinin de rededemedikleri bir politika olmuştur. Günümüzde insanlar politik görüşleri ne olursa olsun savaşın tehdidi altındadır. Ölüm, kartvizitlere göre gelmiyor. Atomlar, Hidrojenler ve Nötronlar ölümü yığınsallaştırdılar. Bombalar adreslere göre atılmıyor. Bir komünist bir kapitalistten bir kere daha fazla ölmüyor. Her ikisi de bir kere ölüyorlar. Ama sonuçta her ikisi de ölüyor. Yaşam şunu göstermiştir. Barış savaşımını komünist taktiği sayan sağcılar savaşın getirdiği ölümden kurtulamıyorlar. Barış savaşımında uğraş verenlerin arasında komünistler ve sosyalistlerin olması ve hatta onların barış savaşımının ardıcıl neferleri olmaları, komünist ve sosyalist olmayanları bu savaşımdan alıkoyamaz, koymamalıdır.

Savaş kışkırtıcı emperyalizm ve onun desteklediği faşizmin militanları bu çarpıtmayı bilerek yaparlar. Çünkü barış, emperyalizme ve faşizme karşıdır. Onun içindir ki barış savaşımında onların yerleri yoktur. Ya sosyal-demokratlar, demotrat ve liberaller? Onlar da bugün barışın kendi sorunları olduğunu biliyorlar. Komünistlerin ve sosyalistlerin barış savaşımında yeralmaları onların barış savaşımına katılmalarını engellemiyor. Nitekim 30. yılına girerken hareketimizin örgütsel birliği Dünya Barış Konseyi'nin, yetkin ve etkin çalışmaları odak olmuş, hareketin çekiciliği giderek artmış ve sonuçta bugün hareketimiz komünistlerin, sosyalistlerin, sosyal-demokrat ve demokratların, hümanist ve liberallerin savaşa karşı, faşizme ve emperyalizme karşı geniş bir cephe oluşturdukları bir boyuta ulaşmıştır. Bu cephede din adamları, parlamenterler, sendikacılar, kadın ve gençlik hareketleri temsilcileri, bilim adamları ve kültür emekçileri barış için ortak savaşım veriyorlar. Hareketin ilkelerinin birini, bir kısmını ya da tamamını benimseyenler içimizde, yanımızda,

önümüzde ya da ardımızda savaşa karşı barış için savaşım veriyorlar. Bu gelişme hareketimizin yığınlara yaygınlaşmasını engellemek isteyen ve bunun için uğraşan emperyalizmin elini boşaltmıştır. Bu gelişme barış güçlerinin yeni mevziler kazanmalarını olanaklaştırmıştır.

Barış hareketine sol sekter yaklaşımın değişik biçimleriyle karşılaşıyoruz. Birincisi barış hareketini yalnızca komünist ve sosyalistlerin hareketi olarak gören yaklaşımdır. Bu görüş barış hareketinin bağlaşıklarını ve günümüzde ulaşmış olduğu boyutları gözardı etmektedir. Hareketimizi bu görüşü benimseyenlerin ellerine bırakamayız. Çünkü onlar biz barış güçlerini yalnızlığa götürür. Dahası, barışçıları ayıran ve hareketi yalnızca bir kesime bağlayan bu görüş son irdelemede sağ yaklaşımla aynı sonuca ulaşmaktadır. İki şeyi birbirinden sağlıklı biçimde ayırmak gerekir. Barış hareketinde işçi sınıfı savaşçılarının ardıcıl varlığı, bağlı olarak; «proletaryanın devrimci sınıf savaşımıyla bağlantı kurulmaksızın barış savaşımı, duygusal ya da halkı aldatan burjuvazinin pasifist bir laf kalabalığı olmaktan ileri gidemez» olması başka bir şeydir. Barış savaşımının işçi sınıfı savaşçılarının dışında, onlardan daha geniş yığınları kapsayacak, bir politik perspektife sahip olması gene başka bir olaydır. Barış hareketini yalnızca işçi sınıfı devrimcilerinin hareketi sayan görüşün sahipleri, kim ile barış içinde yaşamak istedikleri sorusunun yanıtını aradıklarında, görüşlerinin gerçekdışılığıyla karşıkarşıya geleceklerdir.

Bazı "sol"cularımız da savaşa karşı olduklarını ama anti-emperyalist ve anti-faşist savaşa karşı olmadıklarını öne sürmekteler. Diyorlar ki, anti-emperyalist savaşı yadsıyamayız. Barış yengimizin tacıdır. Bu doğrudur, barış yengimizin tacıdır. Ama barış savaşımı anti-emperyalist savaşımı yadsımıyor ki! Biz barış savaşçıları savaşta, barikatlarda emperyalizme ve faşizme karşı kurşun atarken de barış savaşımını sürdürürüz. Savaşı başlatmak, savaş kışkırtıcılığı yapmak başka bir olaydır; savaşa zorunlu olmak başka, Vietnam'dan, Angola'dan, Filistin'den sıcak savaşın içinden gelen barış savaşçıları bunun canlı ve somut kanıtlarıdır. Sorunu doğru koymalıyız. Savaş, yalnızca ve hep emperyalizmin suçudur. Emperyalizm savaşa mahkûmdur. Kendi yarattığı puta tapmaktadır. Biz onun taptığına tapmayız, onun mahkûmiyetini paylaşmaya niyetli değiliz. Olay sınıfsal bir olaydır. Savaşa karşı ve faşizme karşı savaşım, aslında emperyalizme karşı savaşımdır. Onun için bu "sol" yaklaşıma hak vermiyoruz.

MAOCU BARIŞ DÜŞMANLARI

Burada, hareketimizin düşmanı emperyalizmin soldaki truva atı Maoculuktan ve onun son zamanlarda giderek azgınlaşan

saldırılarından da söz edilmelidir. Barış hareketini Sovyet taktiği, barış güçlerini Sovyet ajanlığı ile suçluyorlar. Böylece barış güçlerinin saflarında çatlaklar yaratmak istiyorlar. Oysa, daha 1917'de Ekim Devrimi başarıya ulaşır ulaşmaz yayımlanan ilk yasanın barış yasası olduğunu biz barıştan yana olanlar unutmadık, unutmaya da niyetli değiliz. Biz Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin barış politikasını devlet politikası olarak kabul etmiş olmalarını, diğer devletlerin de aynı doğrultuda hareket edeceklerini bekliyerek, memnunlukla karşılıyoruz. Dünya Barış Konseyi Başkanı Romesh Chandra'nın da bir konuşmasında söylediği gibi; «Bir ülkenin ya da iki - üç ülkenin görüşlerini diğerlerine empoze etmeye çalışmıyoruz. Hepimiz kendi görüşlerimizden gurur duyarız. Ama şu anda en önemli şeyin de barış güçlerinin birleşmesi olduğunun farkındayız.» Bunun için Maocuların çabaları boşunadır. Saflarımızı bozamıyacaklar.

Ne hükümetlerarası ve ne de hükümetler dışı barış platformlarının hiçbirinde Maocular yer almıyorlar. Ama barış cephesine karşı saldırı söz konusu oldu mu, Maocuları karşımızda buluyoruz. Nato'ları, Nötron'ları, ikili kölelik anlaşmalarını alkışlayanlar onlar. Saldırmazlık anlaşmalarına, üslerin kaldırılmaları taleplerine karşı çıkanlar da onlar. Maocuların barış düşmanlığı, emperyalizmin truva atı işlevleri bugün açığa çıkmıştır. Bu açığa çıkışları barış güçlerine karşı yürüttükleri saldırı ile yadsınmaz biçimde saptanmıştır. Artık barış cephesinde kimseyi sokmak istedikleri kuşku kıskacına sokamıyorlar, kimseyi çelmeliyemiyorlar. Sağ ve "sol" sektarizmin inkârcılığına, Maoculuğun provokasyonlarına karşın, hareketimiz gün günden artan bir hızla gelişiyor, güçleniyor. Hükümetleri barıştan yana politika izlemeye zorlayan bir ağırlık kazanıyor.

Biz, gelişen yığınsal kırım silahlarının savaşın cephedeki proleterlere getirdiği ölümü, cephe gerisindeki toplumun tüm sınıf ve katmanlarına politik görüş ayrımı yapmaksızın taşıdığını, ve onun emperyalizm tarafından sınıfsal bir zorunluk olarak kışkırtıldığını biliyoruz. Gene biliyoruz ki, zora başvuran gerici hareket, faşizm, en kolay savaşın yarattığı ortamda gelişir. Saldırı, işçi sınıfı savaşçılarına, ilericilere, demokratlara yöneliktir. Emperyalizmden kurtuluş savaşımı veren halklar, dayatılan savaşı yaşamaktadırlar. Onun içindir ki; emperyalizme karşı kurtuluş savaşı verenler, faşizmin baskı ve zulmüne karşı savaşım veren demokratlar, gericiliğe, ırkçılığı, ayırımcılığı yeryüzüden kazımaya çalışan ilericiler, sömürüyü kaldırmak için uğraşan işçi sınıfı devrimcileri, insanların ölümünden acı duyan din adamları hareketimiz için yer almaktadırlar. Onun içindir ki hareketimiz tüm halkların ortak hareketidir. Sesimiz savaş istemeyen insanlığın haklı ve güçlü sesidir.

HAREKETİMİZİN ÖNÜNDE DURAN DÖRT GÖREV

Bugün hareketimizin önünde, uğrunda çalışmayı görev saydığı önemli sorunlar durmaktadır :

— Soğuk savaştan çıkış sürecini derinleştirmek, yumuşamayı vazgeçilmez kılmak birinci sorunumuzdur.

— Tam ve genel silahsızlanma ikinci önemli sorunumuzdur.

— Halkların barış ve güvenlik içinde gelişmesi için işbirliği olanaklarını artırmak üçüncü sorunumuzdur.

— Dördüncü önemli sorunumuz demokratikleşmenin yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesidir.

Hareketimiz bu dört sütun üzerinde daha güçlü bir yükseliş gösterecektir.

YUMUŞAMANIN DERİNLEŞTİRİLMESİ İÇİN HELSİNKİ'NİN YAYGINLAŞTIRILMASI

Yumuşamanın derinleştirilmesi ve pekiştirilmesi Helsinki Konferansı sonuçlarının yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi ile hızlanacak ve güçlenecektir. Hareketimiz Helsinki'nin yılmak bilmeyen savunuculuğunu yapacaktır. Bilindiği gibi Dünya Barış Konseyi Helsinki'ye daha konferans toplanmadan önce sahip çıkmıştır. Dünya Barış Konseyi'nin bu girişimine, konferansın yapılacağını ve başarıya ulaşacağını bir yıl öncesinden söylemesine bazı kimseler gülmüş ve düş aleminde yaşamakla suçlamışlardı. Ama hemen bir yıl sonra gülünecek olanların ve düş içinde yaşayanların kendileri olduğu ortaya çıkmıştır. Bugün ise Helsinki'yi geliştirmek ve yaygınlaştırmak, halkların ona daha fazla sahip çıkmalarını sağlamakla kendimizi görevli görüyoruz. Dünya Barış Konseyi, tüm bölgelerde bunu gerçekleştirmek için kongre, konferans ve diğer her türlü yolları kullanmaktadır. Türkiye somutunda da hareketimiz Barış Derneği öncülüğünde aynı doğrultuda çalışmalarını sürdürmektedir.

Barış Derneği kurulduğu 1977 yılının 1 Eylülünde Helsinki Nihai Senedi'ni Türkiye açısından tartışmak üzere bir ulusal konferans topladı. Bu girişim hem hareketimize ve hem de dünya barış günü olan 1 Eylül'e yaraşır bir girişimdi. Bu konferansa ülkenin değişik kesimlerini temsil eden ve aralarında DİSK, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Belediyeler Birliği, sanatçı örgütleri, kadın ve gençlik örgütleri, Köy-Koop gibi kuruluşların bulunduğu 23 örgüt katıldı. Konferans'da Dünya Barış Konseyi, başkan yardımcılarından R. Guyot ile temsil edildi.

Barış Derneği, Helsinki'nin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi çalışmalarını gerek ülkede gerekse ülke dışındaki girişimlerde ardıcıl biçimde sürdürmüştür.

Son olarak da Dünya Barış Konseyi ile birlikte Helsinki Nihai Senedi'ni bölgemizde yaygınlaştıracak, yumuşamayı pekişti-

recek yeni bir girişim içindedir. "Balkanlar' da ve Ortadoğu'da Ekonomik, Teknolojik, Kültürel İşbirliği Uluslararası Konferansı", Helsinki ruhunu bölgede geliştirip yaygınlaştıracak önemli bir eylemdir. Konferans'ta Helsinki Nihai Senedi'nin ikinci sepeti özel olarak ele alınacaktır. Öte yandan bölgemizde yumuşamayı pekiştirici başka eylem ve girişimlerde de bulunmaktayız. Bölge ülkeleri arasında karşılıklı delegasyon ve sanatçı değişimi bir yandan barışın konuları üzerinde görüş birliklerini sağlamakta, öte yandan da yumuşamanın pekiştirilmesine yararlı bir hizmet olmaktadır.

TAM VE GENEL SİLAHSIZLANMA VE NÖTRON BOMBASINA KARŞI SAVAŞIM

İkinci sorunumuz olan silahsızlanmanın tam ve genel kılınması konusunda barış hareketi otuz yıldır yoğun bir çalışma içindedir. Günümüzde bu sorun dev boyutlara ulaşmıştır. Emperyalizm başlattığı silahlanma yarışını her geçen gün artan bir biçimde körüklemektedir. ABD 1976'da 113 milyon dolarlık askeri bütçe ile dünyada rekor düzeye ulaştı. Washington'da toplanan NATO başbakanları, hemen Birleşmiş Milletler'deki silahsızlanma özel oturumu sırasında askeri harcamalarda artış kararı aldılar. Emperyalizm, onun saldırgan örgütü NATO, silahlanma yarışını artırıyor. Hem de silahsızlanmaya yönelik tüm önerilere ve halkların yükselen seslerine kulaklarını ısrarla tıkayarak silahlanıyor. Örneğin, 1976 Aralığında NATO'cular silahları artırma çağrısında bulundular. Aynı zamanda 1976 Kasımında Varşova Paktı Siyasal Danışma Komitesi'nin ileri sürdüğü bir dizi öneriyi de reddettiler. NATO güçlerinin tartışmaya bile gerek duymaksızın gözü kapalı reddettikleri Varşova Paktı Siyasal Danışma Kurulu'nun önerileri, Helsinki Senedi'ni imzalayan 35 ülkenin birbirlerine karşı nükleer silahları kullanmamaları istemini içermekteydi. Dahası ABD'ye egemen militarist güçler, ABD içindeki silahsızlanmadan yana olanlardan baskın çıktılar ve nötron bombasını insanlığa dayattılar. Hem de kötü bir işportacı ağzı ile temiz ve ucuz bomba diye reklamını yaparak. Tüm dünya barış güçleri insanlığın karşı karşıya bırakıldığı bu yeni tehlikeye karşı durmaya karar verdiler. Emperyalizmin insanlık düşmanı iğrenç yüzünü açığa çıkaran bu yeni girişimin püskürtülmesi ve Chandra'nın deyişi ile genel ve tam bir silahsızlanma için, meydan muharebesini burada vermeliyiz. Nötron somutundan kalkışacak bir tam ve genel silahsızlanma kampanyası bize önemli mevziler kazandırabilir. Bunun için güçlerimizi emperyalizme karşı bu platforumda birleştirmek zorundayız.

Ülkemiz açısından bu konu önemlidir. Çünkü, emperyalizm ülkemizin sosyalist ülkelerle ve emperyalizme karşı kurtuluş savaşı veren halklarla olan komşuluğunun jeopolitik önemini değerlendirmek istemektedir. Nötron bombasını ülkemize yerleş-

tirmek, depolamak düşüncesindedir emperyalistler. Bölge barışını, ülkemizin ve halkımızın güvenlik ve esenliğini korumak bizim görevimizdir. Emperyalizme karşı kurtuluş savaşı vermiş bir halkın barış güçleri olarak güçlerimizi birleştirmeye herzamandan daha fazla gerek olan bir dönemdeyiz. Barış Derneği bu düşünceyle hareket ederek 1977 Ağustosundan beri sürdürdüğü ve bugüne kadar onbinlerce imza topladığı "Nötron Bombasına Hayır" kampanyasını yaygınlaştırmak ve yığınsallaştırmak için kendini ülkemizin ve halkımızın geleceğinden, bölge ve dünya barışının korunmasından sorumlu sayan tüm kuruluşlara çağrıda bulundu. Kampanyanın ortak bir kampanya halinde yürütülmesini istedi. Bu çağrıya ilk ağızda 27 kuruluşun katıldığı görüldü. Bu sayı giderek artmaktadır. Öyle görülüyor ki daha da artacaktır.

Ambargo ile başlayan bir yeni dönemi yaşamaktayız. Artık halkımız uluselararası ilişkilere, dış politika konuları ve silahlanma sorununa daha bir duyarlı hale gelmiş bulunuyor.

Aynı ittifak içindeki iki ülkenin Türkiye ve Yunanistan'ın nasıl bir silahlanma yarışı içine çekilmek istendiği gündelik gazete haberlerinin izlenmesi ile bile açıkça anlaşılır olmuştur. NATO ve CENTO'nun, ikili anlaşmaların, yabancı askeri üslerin konum, işlev ve maliyeti halkımızın gözünde daha bir somutlanmaya başlamıştır.

Halkımızın ve ülkemizin esenliği ve güvenliği için, bölge barışının pekiştirilmesi, tehdit altında tutulmaması için NATO'dan ve CENTO'dan çıkılması, ikili anlaşmaların yırtılıp yabancı askeri üslerin sökülmesi istemleri daha bir güncelleşmiş ve barış hareketimizin programı içinde önemli bir yer tutmuştur. Komşularımızla saldırmazlık anlaşmaları istemleri de aynı zamanda gündeme gelmiş bulunmaktadır. Bütçede silahlanmaya harcanan payın halkımızın yoksulluğunu, açlık ve çıplaklığını giderici yönde kullanılması için gerekli önlemler vakit geçirmeden alınmalı ve silahlanma yarışına itilmemek için kararlı bir tutum içine girilmelidir. Barış hareketimiz, halkımızın bütün bu konulardaki istemlerini yansıtacak bir programı izlemek ve geliştirmek durumundadır.

Dünyada ve Türkiye'de silahsızlanmanın yol alması için çalışmalıyız. Askeri paktların karşılıklı kaldırılması ve bütçelerde askeri harcamalara ayrılan paylardan ilk ağızda % 10 indirim yapılması önerilerini yaygınlaştırmak önalmaktadır. Nükleer silahların ve denemelerin yasaklanması, nötronun yapılmasından vazgeçilmesi dünya barış güçlerinin hedefleri arasındadır.

HALKLARIN GELİŞME HAKLARI YAŞAMA GEÇİRİLMELİDİR

Halkların barış ve güvenlik içinde gelişmelerini sağlamak için işbirliği olanaklarını artırıcı çalışmalar dünya barış hareke-

tinin çalışma programı içinde önemli bir yer tutmaktadır. Ülkemiz açısından da taşıdığı önemi yadsınmaz olan uluslararası yeni ekonomik düzen, dünya barış güçlerinin üzerinde önemle durdukları bir konudur. Halklararasında karşılıklı yarara dayalı ekonomik ve teknolojik işbirliğinin geliştirilmesi, barışın kurulması ve pekiştirilmesinde önem taşımaktadır. Enerji ve teknoloji iletişim ve değişimi de aynı ölçüde bir ağırlığa sahiptir. Halkların, barış içinde gelişme, hakları yadsınamaz. Bu hakkın yaşama geçirilmesi için savaşım vermek barış güçlerinin savsaklanamaz önemde görevidir.

DEMOKRASİNİN YAYGINLAŞTIRILMASINA ÇALIŞILMALIDIR

Barışın üzerinde yükseleceği binanın dördüncü duvarını oluşturan demokratikleşme sorunu gerçekten hem çarpıtmalardan arındırılması ve hem de doğru temelde geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu aynı zamanda barış savaşımının anti-faşist karakterinin sonucudur. Gericiliğin karanlığı, ırkçılığın sultası, ayırımcılığın dışlayıcılığı, faşizmin çizmesi kaldırılmadıkça, adil ve kalıcı bir barışın gerçekleştirildiğinden sözetmek olanaklı değildir. Dünya barış hareketinin bir parçası olarak Türkiye barış hareketi de anti-faşist savaşımı sürdürmekte kararlıdır. Faşizme ve gericiliğe karşı, demokrasiden ve ilericilikten yana olmak görevimizdir. Anti-demokratik yasa hükümlerinin kaldırılması için savaşım veriyoruz. İnsan haklarının bunların en başında yaşama hakkının sağlanmasını onun için istiyoruz. Onun içindir ki faşizm altında yaşayan ya da faşizmin olasılı olduğu tüm ülke halklarının barışçıları ile birlikte Faşizme Geçit Yok demekteyiz.

BARIŞ DERNEĞİ DÜNYA BARIŞ CEPHESİNDE YERİNİ ALMIŞTIR

Barış Derneği hareketin niteliği ve yapısını iyi değerlendirmektedir. Ülkemizdeki barış güçlerinin örgütsel birliğini temsil etmenin bilinci ve sorumluluğu içinde savaşımını sürdürmektedir. Ülkemiz barış hareketi tarihinden gelen gücüyle Türkiye Barış Derneği, bugün Tokyo'dan Londra'ya, New York'tan Berlin'e dünyayı saran barış cephesinde onurlu yerini almıştır. Bu, Türkiye barış güçlerinin kıvancıdır, gururudur. Bununla övünüyoruz.

YERYÜZÜNDE BARIŞ, SİLAHLANMA YARIŞINA SON!

BÖLGEMİZDE BARIŞ - GÜVENLİK!

Şili Komünist Partisi

Politik Komisyon Üyesi Orlando Millas'ın

Türkiye Halkına Mesajı

«Cinayet Gemisi Esmeralda'ya Karşı Eyleminizi Saygı ve Takdirle Karşıladık»

Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Büro Üyesi Orlando Millas, Şili halkının faşist Pinochet cuntasına karşı verdiği savaşım konusunda sorduğumuz soruları şöyle yanıtlamıştır :

Respuestas de ORLANDO MILLAS, miembro de la Comisión Política del PARTIDO COMUNISTA DE CHILE:

Por ejemplo, el pueblo de Chile conoció la ejemplar movilización popular en Turquía contra la visita de la "Esmeralda", el barco-escuela en que se cometieron tantos asesinatos y otros crímenes horrendos. Especialmente, en el puerto chileno de Valparaíso tuvo gran eco esa campaña del pueblo turco. En Chile se sigue con respeto, admiración y afecto la lucha del hermano pueblo turco por su ~~[illegible]~~ propio desarrollo democrático y la movilización contra la jira de la "Esmeralda" acrecentó el prestigio de Turquía.

Millas

Şili Komünist Partisi yaşıyor. Faşizm onu yıkamadı. Şu bir gerçektir; Parti büyük kayıplara uğradı, ama bu kötü yıllarda kitlelerin koruyuculuğuyla, yardımıyla yaşadı ve gelişti.

12 bine yakın Şilili komünist katledildi. Onbinlercesi toplama kamplarında tutuluyor ve bunların birçoğu vahşi işkencelerden geçirilmiş bir durumda. Yüzlerce komünist Pinochet'in politik tutukluları arasında bulunuyor, ki bunların çoğunu "kayıp" diye biliyoruz ve haklarında hiçbir bilgi verilmiyor.

Parti bugün çok zor gizlilik koşullarında olmasına karşın, çalışma ve yaşamın tüm alanlarında vardır ve savaşım vermektedir. Şili Komünist Gençliği de öyle.

Partinin bugün temel görüşü kitle örgütlerine yönelmek ve onları canlandırmaktır. Bütün faşist yasaklamalara karşın, işçi sınıfının sendikaları, memur ve köylü örgütleri eylemlerini yürütmektedir. Bu eylemler binlerce kurbana neden olmaktadır, ama yıllarca süren kahramanca savaşım sonucu sendikalar güçlenmiştir ve faşizm onları yıkamamaktadır. Bu 1 Mayıs'ta despotlar sendikal hareketi engellemek istemişlerdir. Ama emekçiler sokaklara dökülerek baskı güçlerine karşı koymuşlar, mitingler ve gösteriler gerçekleştirmişlerdir.

Kitlelerin Pinochet rejimine karşı savaşım gücü ve örgütlülüğünün yükselmesi, bu rejimi bunalıma sürükleyecek ve onu yıkacaktır.

Şili'de demokratik güçlerin eski bir birlik geleneği vardır. Gericiler birliğin yalnız komünistlerin işine yaradığını söylemektedirler. Ama deneyler göstermiştir ki, birlik tüm yurtseverlerin ilericilerin, tüm demokratik parti ve hareketlerin işine yaramaktadır.

1924'de Komünist Partisi ve halkın geniş güçlerinin arasındaki koalisyon böyle oluşmuştu. Yine aynı şekilde 1936'da içinde Komünist, Radikal, Sosyalist, Radikal Sosyalist ve Demokratik Partilerin olduğu Halk Cephesi oluşturulmuştu ve bu güç 1938'de ülkemizde hükümet oldu. Yine 1942'de komünistler, radikaller ve demokratlar "Demokratik Bağlaşma"da birleştiler. Komünist Partisi, muhalefette olduğu gibi iktidarda da sınıfına, ülkesine ve bağlaşıklarına sahip çıkmıştır.

1970'den 73'e kadar Şili'de Salvador Allende başkanlığında bin gün süren devrimci bir hükümet oluşturuldu. Bunu yıkmak için emperyalistler silahlı kuvvetler içinde bulunan vatan hainlerini kullandılar .

Başkan Allende ile birlikte olan partiler "Halk Birliği" hükümetini oluşturmuşlardı. Bu politik blokta Şili Komünist Partisi'nin yanısıra, Sosyalist Parti, Radikal Parti (sosyal demokrat ilkeleri olan ve Sosyalist Enternasyonal'e bağlı olan parti), Sol Hıristiyanlar ve hıristiyan ilkeler içinde örgütlenen ve sosyalizme eğilimli MAPU ve MAPU - Emekçi hareketleri vardı. 1973 darbesinden sonra bu 6 parti ayrılmadılar, tersine birbirlerine

daha çok yaklaştılar. Bu zorlu yıllarda, faşizme karşı direniş günlerinde Halk Birliği ile ülkenin en büyük merkez partisi olan Hıristiyan Demokrat Parti arasında eylem birliği gelişti, güçlendi. Şili Komünist Partisi tüm anti-faşist Şilílileri, sivil ve asker, demokrasi için birleştirici bir yol izlemektedir.

Şili halkı bu güç ve zorlu yıllar boyunca kendisine gösterilen dayanışmayı hiç bir zaman unutmayacaktır. Şili'de herkes dünyanın her tarafında özgürlüğümüz için yapılanları bilmektedir ve bunlar anti-faşist savaşımızda bizleri güçlendirmektedir.

Örneğin Şili halkı Türkiye halkı tarafından okul gemisi **Esmeralda**'ya karşı, içinde cinayetlerin, türlü suçların işlendiği bu geminin ziyaretine karşı oluşturulan halk hareketini çok iyi bilmektedir. Özellikle bir Şili limanı olan Valparaiso'da Türkiye halkının bu kampanyası büyük yankı bulmuştur. Şili'de Türkiye halkının demokratik istemleri için ve **Esmeralda**'nın ziyaretine karşı yürüttüğü eylemler saygı ve takdirle karşılanmıştır.

Şili Devriminden Çıkarılan Dersler

Ahmet Selim ÖZGÜVEN

Faşist Şili cuntası beşinci yılını doldurdu. Pinochet tipi faşizm, beşinci yılında, Şilililerin nefretini daha da üstünde toplayarak, ülke içinde ve dışında daha da yalıtlanarak, Şili ekonomisini daha da batırmanın acziyle kıvranarak, emperyalizmin desteğini bile üstü örtülü biçimlerde sağlamak zorunda kalarak ve kendi içindeki çelişkilerin çözümlenemediğini de yaşayarak sallanmakta.

Faşist Şili cuntasının beşinci yılını doldurduğu şu günlerde, Şili halkı, komünistler, sosyalistler, radikaller ve tüm yurtseverler yeni yeni atılımlara hazırlanmaktalar. Şili halkının faşizme ve emperyalizme karşı oluşturduğu cephe örgütü Halk Birliği (Unidad Popular), her geçen gün daha da güçleniyor. Faşist cuntanın tüm cinayetlerine, toplu kırımlarına, tutuklamalarına, işkencelerine, baskılarına ve demokrasi yanlısı olduğu demagojilerine karşın, Şili'deki demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımı yeni mevziler kazanıyor. Şili Devrimi, uğradığı geçici yenilgiden dersler çıkararak Şili'nin geleceğini aydınlatıyor.

ŞİLİ KOMÜNİST PARTİSİ VE 4 EYLÜL ZAFERİ

Şili Devrimi, Küba Devrimi'nden sonra Latin Amerika'daki ikinci devrimdir. Küba halkının görkemli utkusundan 11 yıl sonra, Şili halkı politik iktidarın bir kısmını ele geçirdi. Halk Birliği Hükümeti, 1970 - 1973 yılları arasındaki iktidar döneminde, konumlarını korudu, anti-emperyalist, anti-oligarşik devrime özgü ve sosyalist amaçlara yönelik temel yapısal değişimleri gerçekleştirdi.

Bu utku, herşeyden önce, Şili Komünist Partisi (ŞKP)'nin eseridir. Şilili komünistlerin deyimiyle, Şili'deki silahsız devrimin utkuya ulaşması, ŞKP'nin programının, ülkedeki somut koşulların doğru tahlil edilmesinin, doğru bir bağlaşıklık politikasının izlenmesinin ve Şilili komünistlerin eşsiz özverilerinin sonucudur.

ŞKP, 1956'da "burjuva demokratik devrim" tanımlamasını terketti. 10. Kongre, Şili'de finans oligarşisinin oluşmasını, emperyalizmin, ülke içindeki konumlarını pekiştirmesini dikkate alarak, bu tanımlamanın Şili için artık geçersiz olduğunu saptadı. Parti, bu arada burjuvazi içindeki çelişkilerden yararlanmanın gerekliliğini vurguluyor ve bu çelişkileri yok saymanın sosyalizme giden yolu tıkamak anlamına geldiğini bildiriyordu.

10. Kongre, devrimin demokratik aşamasında atılacak adımların mutlaka sosyalizme yönelik adımlar olması gerektiğini kanıtladı. Anti-emperyalist, anti-oligarşik ve tarım devriminin prog-

ramını belirledi. Bu devrimci dönüşümlerin merkezi ve motoru, işçi sınıfıydı. Kapitalizmden sosyalizme geçiş çağında Şili Devrimi'nin görevlerini ve yolunu bu biçimde belirlemek, tarihsel koşulların dikkate alınması anlamına geliyordu.

1950 - 1960'lar boyunca, Şili'de komünistlerle sosyalistlerin eylem birliği daha da pekişti. Özellikle ülkedeki tek sendikal örgüt olan CUT içindeki ortak çalışmalar, önemli adımların atılmasına katkıda bulundu. Bu dönemde Şilili emekçiler, yalnızca ekonomik amaçlara yönelik grevleri değil, aynı zamanda politik erekleri olan grevleri de başarıyla sonuçlandırdılar. Köylülüğün savaşımı bu dönemde örgütlenmeye başladı. Toprak ve tarım reformu talepleri, belirli bir programa bağlandı. Kent sakinlerinin konut sorununun çözümüne yönelik eylemleri yoğunluk kazandı. Öğrenci gençliğin ve ilerici öğretim üyelerinin demokratik üniversite savaşımı yeni mevziler kazandı. Şili gençliği, işçi sınıfının aydınlattığı yolda yürümeye, demokratik hak ve talepleri uğruna savaşımını güçlendirmeye ve yeni savaşım biçimleri örgütlemeye başladı. Emperyalizmin güdümündeki büyük burjuvazinin, politik özgürlükleri kısıtlama girişimlerine paralel olarak, ülkede demokrasi ve toplumsal ilerleme yolundaki savaşım da güç kazanıyordu. Özellikle Salvador Allende'nin aday olduğu 1958 ve 1964 yıllarındaki başkanlık seçimi kampanyaları sırasında, kitlelerin politik bilinci yükseldi.

ŞKP bu dönemde, Hıristiyan Demokratlar'ın bir bölümünü de içine alan bir bağlaşıklık politikası benimsemişti. Partinin belgisi şöyleydi : **«Muhalefetteki ve iktidardaki tüm ilerici güçler, muhalefetteki ve iktidardaki tüm gerici güçlere karşı seferber olmalıdır.»**

Parti, hükümet tarafından geniş halk yığınlarına "reform" adı altında yutturulmak istenen uydurmacaları açığa çıkarmada başarılı oldu. Toplumdaki çeşitli kesimlerin ivedi istemlerini doğru olarak formüle etti. Ülkenin en önemli ve ivedi sorunlarını, başta işçi sınıfı olmak üzere, toplumun çeşitli kesimlerinin tartışmasına açtı. Bu arada muhalefetteki ve iktidardaki tüm ilerici güçlerin ortak istemlerini saptadı : Doğal kaynakların ve özellikle bakır madenlerinin Şili'ye geri verilmesi, mülkiyet hakkında reform, latifundiaların ortadan kaldırılması, radikal bir toprak reformunun yapılması, yeni iş sahalarının açılması, işsizlik sorununun çözümü, ulusal gelirin emekçiler yararına dağılımının sağlanması, ülkenin bağımsız bir dış politika izlemesi ve ülkenin bağımsız kalkınmasının güvence altına alınması. Bu belgiler, işçi sınıfı başta olmak üzere, köylülüğü, küçük burjuvaziyi, Hıristiyan Demokratlar'ın bir bölümünü ve bu arada partisiz kesimleri harekete geçirdi.

ŞKP'nin belgileri, sermayenin hızla yoğunlaşıp merkezileştiği, orta sınıfların yaşam düzeyinin düştüğü, tekellerin alabil-

diğince güç kazandığı Şili'de bunalımdan çıkış yolunu aydınlatıyordu. Emperyalizmin güdümündeki büyük burjuvazinin, ŞKP belgilerinin her geçen gün daha çok taraftar toplamasına karşılık olarak ülkedeki demokrasi güçleri üzerinde baskı kurmaya çabalaması ters tepti. Ve 1969 yılında Halk Birliği (Unidad Popular) kuruldu.

Halk Birliği, Komünist Partisi, Sosyalist Parti, Sol Hıristiyanlar, Birleşik Halk Eylemi (MAPU), MAPU/İşçi ve Köylü, Radikal Parti ve Bağımsız Halk Eylemi Partisi'nden oluşan bir koalisyondu. Halk Birliği'nin oluşmasından hemen sonra, ülke çapında Halk Birliği Komiteleri oluşturuldu. 1969 yılında bunların sayısı 15 bini aşıyordu.

ŞKP, 1960'lar boyunca, Şili Devrimi'nin izleyeceği yol üzerinde çalıştı. Eski deneylerin değerlendirilmesi, Şili'deki özgül koşulların saptanması, bütün anti-emperyalist, anti-oligarşik güçlerin tek bir cephede toplanması, bu çalışmaların odak noktalarıydı. Şili'deki gelişmeleri gözönüne alan parti, Şililere, işçi sınıfı etrafında birleşerek bir hükümet oluşturmayı ve ülkedeki bunalımın dikte ettiği dönüşümleri gerçekleştirmeyi önerdi. Hükümetin kurulmasıyla anti-emperyalist, anti-tekel ve tarım devrimi yürürlüğe konacak ve sosyalizme yönelinecekti. Bu iki aşama işçi sınıfının öncülüğünde birbirini tamamlayacak ve Şili'deki toplumsal yapı değiştirilecekti.

1969 yılında ŞKP, Şili'deki koşulların silahsız bir devrime elverişli olduğuna karar verdi. Ancak Parti, savaşım biçimleri konusunda bir mutlaklaştırma yapmaktan da kaçındığını açıklıyordu. 1969 yılında gerçekleştirilen ŞKP'nin 14. Kongresinde Genel Sekreter Luis Corvalan şöyle diyordu : «Devrimin izleyeceği yol, devrimcilerin sübjektif kararlarına bağlı değildir. Devrim, karmaşık bir süreçtir. Bu nedenle bu sürecin farklı aşamalarında, farklı savaşım biçimleri gündeme gelebilir. Biçimler, tarihsel koşullara göre belirlenir. Fakat hangi biçim seçilirse seçilsin, mutlaka kitlelerin eylemine dayanmalıdır.»[1]

Gelişen koşullar, devrimin silahsız bir yol izlemesi zorunluluğunu ortaya çıkardı. Seçim döneminden yararlanılması, yığın eylemlerinin birinci plana alınması politikası semeresini verdi ve 4 Eylül 1970 başkanlık seçimlerini, oyların % 36,6'sını alan Halk Birliği adayı Salvador Allende kazandı.

4 EYLÜL UTKUSUNDAN SONRA GERÇEKLEŞTİRİLENLER

Halk Birliği iktidarı, işbaşına gelmesinden iki ay sonra, programını uygulamaya koydu. Emperyalizmin ve iç gericiliğin ilk kez hükümeti devirmeyi denediği bu ilk günlerde Halk Birliği

---

[1] Luis Corvalan, Camino de Victoria, Santiago de Chile, Eylül, 1971, s. 331.

hükümeti, geniş halk yığınlarına dayanmayı ve onların desteğiyle de yeni bir toplumun ilk tohumlarını atmayı başardı.

Halk Birliği, iktidara geldikten sonra, Hıristiyan Demokrat Parti ile bir anlaşma yaptı. Bu anlaşma, bakır madenlerinin millileştirilmesi ve Hıristiyan Demokratlar'ın bazı haklarının korunması temeli üzerine oturmuştu. Kilisenin önde gelenleri, Halk Birliği hükümetine iyi ilişkiler kurma ve yürütme kararında olduklarını açıkladılar. Bu arada silahlı kuvvetler ile bir dostluk anlaşması imzalandı. Buna göre ordu, demokrasiden yana olduğunu belirtiyor ve Anayasa'yı desteklediğini bildiriyordu. Ordu ile yapılan bu anlaşma, 1972 Kasımı ile 1973 Martı arasında görev yapan ve temel politikası ekonomide devlet sektörünün oluşturulması olan General Carlos Prats kabinesinde en iyi ifadesini bulmuştur.

Halk Birliği hükümeti, programına uygun olarak ve geniş halk yığınlarının desteğini alarak bakır madenlerini ve demir cevherlerini millileştirdi. Salpeter ve kömür ocakları devletin malı oldu. Bankaların ve büyük burjuvazinin elindeki büyük işletmelerin millileştirilmesi sonucu, bir devlet sektörü oluşturuldu. İç ve dış ticaret, devletin elinde toplandı. Latifundialara son verildi. Köylülüğe kooperatifleşme olanakları sağlandı. Ulusal gelirin emekçiler yararına dağılımı için önemli adımlar atıldı.

Halk Birliği hükümeti, benimsediği dış politika ile de antiemperyalist görevlerini yerine getirdi. Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist ülkelerle ilişkilerini geliştirdi. Kapitalist ülkelerle ilişkilerinde, karşılıklı yarar ilkesini gündeme getirdi. Bağlantısız ülkelerle iyi ilişkiler kurdu. Barış savaşımının aktif bir savunucusu oldu. Başkan Allende'nin, o dönemdeki Arjantin Devlet Başkanı Lanusse ile buluşması, emperyalizmin "ideolojik sınırlar" politikasına bir darbe oldu. Allende'nin, Peru'ya, Meksika'ya, Venezüella'ya, Kolombiya'ya, Ekvator'a, Küba'ya, Cezayir'e ve Sovyetler Birliği'ne yaptığı ziyaretler, ülkenin farklı toplumsal yapıya sahip ülkelerle işbirliği yapma isteğinin ifadesiydi. 1972 Aralığındaki Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda Salvador Allende'nin görkemli karşılanışı, Halk Birliği hükümetinin dış politikasının etkinliğini ve saygınlığını ortaya koymaya yetiyordu.

KİM KİMİ?

Hak Birliği'nin oyların % 36,6'sını alarak kısmen iktidara gelmesi, büyük bir başarıydı. Ancak bir devrimde süreç, hiçbir zaman iktidarın ele geçirilmesiyle sona ermez. İktidara gelmek, her zaman ve her devrimde, ikinci aşamayla, yani devrimci kazanımların korunması, güçlerin pekiştirilmesi ve yeni adımların atılmasıyla tamamlanmak zorundadır.

Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi, 1977 Ağustosunda yapılan plenumunda şu sonuca varmıştır :

«Şili deneyimi, kimin kazanacağını bilmenin, herşeyden önce kimin kimi yığınlardan yalıtladığını ve sonunda kimin, yani işçi sınıfıyla bağlaşıklarının mı, yoksa gericilikle bağlaşıklıklarının mı güçlü olacağını bilmeye bağlı olduğunu göstermiştir. Şili Devrimi'nin tüm sorunları, çözdüğü sorunlar kadar, çözüm bulamadıkları sorunlar da hep buna bağlı kalmıştır.»[2]

ŞKP Merkez Komitesi Plenumu bu saptamayı yaptıktan sonra, Şili deneyinde Parti'nin işlediği iki önemli hata üzerinde durmuştur. ŞKP Genel Sekreteri Luis Corvalan, bunları şöyle özetlemektedir : **«Partimiz, erkin kısmen ele geçirilmesi ve halk hükümetinin ilk faaliyetleri döneminde doğru bir politik çizgi uygulamıştır. Fakat erki tümüyle ele geçirmek ve sosyalizme fiilen erişmek için devrimin bir aşamasından diğerine geçme konusundaki doğrultumuzun yeterli ölçüde açık olmadığı şimdi iyice anlaşılmıştır. İkinci olarak, partimiz, uygun bir askersel politika saptamamıştır.** 1963'den başlayarak ŞKP, üyelerini askersel sorunlarla ilgili eğitme, halk tarafından yaratılacağına kesinlikle inandığımız halk hükümetinin savunulmasına yarayacak bazı silahlar edinme çabalarına girişmiştir. Ama bütün bu çalışmaların yetersiz olduğu besbellidir. **Çünkü halk hareketinin askerlere karşı doğru bir tutum takınması için sürekli ve ardıcıl çalışmalar yapılmadı. Oysa, askersel çevrelerde işçi sınıfı ve Halk Birliği hakkındaki uydurma ve iftiralarla örülmüş yargıları ortadan kaldırmak, Marksizm idelerinin insanların bilincine yozlaşmadan yerleşmesini sağlamak için çalışmalar yapılması zorunluydu. Düşmanın silahlı kuvvetler saflarında ardsız arasız çalışmalar yürüttüğünü itiraf etmemiz gerekir.»**[3]

ERKİ TÜMÜYLE ELE GEÇİRME SORUNU

Halk Birliği hükümetinin kurulması Şili için büyük bir önem taşıyordu. Çünkü Halk Birliği hükümeti, ekonominin temelden değiştirilmesi, demokrasiyi geliştirme ve bağlaşıklığı geliştirme açısından ve özellikle kitlelerin devrimci bilincini yükseltme açısından bir kaldıraç rolünü oynamaktaydı.

Proletaryanın bir yandan devrimci dönüşümleri gerçekleştirme, öte yandan da büyük burjuvazi ve emperyalizme karşı savaşımı, zorunlu olarak gündeme yeni bir görevi getirmişti. Bu görev, erkin ele geçirilen bölümünü genişletmek ve yeni tipte demokratik bir devlet oluşturmak olarak beliriyordu. Erki elde tutmak, devrimin kazanımlarını korumak, kurulu düzeni sürdürmekle değil, ancak devrimci süreci geliştirmek, halk iktidarını güçlendirmek ve bu yolda somut adımlar atmakla mümkündür.

---

[2] Luis Corvalan, "Ülkemizde Silahsız Devrim Nasıl Gerçekleşti", **Barış ve Sosyalizm Sorunları**, 1978/1, s. 26.

[3] **Agy.**, s. 35/36.

Devrimi geliştirmek ve ilerletmek ise belirli aşamalardan geçmektedir., Şili Devrimi'nde bu aşamaları şöyle özetlemek mümkündür :

Birinci aşama : İşçi sınıfı ve bağlaşıkları, kısmen de olsa iktidarı ele geçirmişler ve ele geçirdikleri devlet mekanizmasında çalışmalarına başlamışlardır.

İkinci aşama : İşçi sınıfı ve bağlaşıkları, büyük burjuvazinin elinde kalan devlet kurumlarıyla çatışmaya girmişlerdir. Bu, devrimci dönüşümlerin gerçekleştirilmeye başladığı aşamadır. Gericilik geçici olarak etkisiz kılınmış, yığınların desteği sağlanmıştır.

Üçüncü aşama : Burjuvazinin elinde kalan devlet organlarıyla, halkın ele geçirdiği devlet organları arasındaki çatışmaların büyük bir şiddetle sürdüğü aşama. Bu aşamada halk hareketi, varlığını korumak ve başlatılan dönüşümleri sürdürmek için varolan devlet organlarının dışına taşmaya ve geniş halk kitlelerine dayanan yeni bir güç olma savaşımı içine girmiştir.

Bu üçüncü aşama, bir dördüncü aşama ile tamamlanmak zorundaydı. Bu da geniş halk kitlelerinin aktif katılımıyla yeni demokratik devletin kurulması aşamasıydı. Bu aşama ile öncekiler arasında somut duruma göre, saatler, haftalar ya da aylar bulunabilirdi. Ama bu aşama, mutlaka gündeme gelmeli ve tamamlanmalıydı. Unidad Popular hükümeti, bu aşamaya varmayı ve bunu gerçekleştirmeyi başaramadı. Ve Şilili komünistlerin deyimiyle : «Düşman kendi görevlerini başardı, biz başaramadık.»[4]

Bu aşamaya geçmek için Şili'de birkaç kez devrimci durum ortaya çıktı. 1971'in ilk yarısındaki kitlelerin eylemlerinin olağanüstü yükseldiği, emperyalizmin ulusal burjuvaziyle ittifak yapmasının çok güçleştiği, orta tabakaların devrimi desteklediği ve Latin Amerika'daki güçler dengesinin de buna elverişli olduğu dönem bunlardan birisidir.

1972'de böyle bir devrimci durum bir kez daha ortaya çıktı. Bu, 1973'de de yinelendi. Ama giderek şiddetlenen ve devrimi tehdide bile yönelen bu durumlardan yararlanılmadı. ŞKP, bu olaylardan şu sonucu çıkarmaktadır : Öncü parti, böylesine ender görülen anları saptamak ve devrimin başarıya ulaşacağını görmek zorundadır. Düşmanın soluk almak için gerilediği, güçlerini toparlayamadığı ve devrimin incecik bir ipliğin ucunda tonlarca ağırlığıyla asıldığı anda, hareket geçmeyi bilmelidir. Yani, **«Halk eyleminin doruğuna ulaştığı, düşman saflarında bozgunun görüldüğü ve ikircikli unsurların sallandıkları anda gelişen devrimin dönüm noktasının bulunduğunu»**[5] anlamalıdır.

---

[4] Entrevstas. **Boletin Informativo**, Comité Chileno de Solidaridad - La Habana - Cuba, No. 97, 1976, s. 4.

[5] V. İ. Lenin, **Toplu Yapıtlar**, C. 26, s. 45.

Kuşkusuz her devrimci durum, devrimle sonuçlanmaz. Lenin, ancak objektif faktörler sübjektif faktörle tamamlandığı zaman sonuç alınacağını ortaya koymuş ve bunu eylemiyle de kanıtlamıştır.

ŞKP'nin 1956'daki 10. Kongresinde, iktidara gelmenin olanaklı olduğu ortaya konmuştur. Genel Sekreter Luis Corvalan, partiyi ve geniş halk kitlelerini iktidarı ele geçirme yolunda harekete geçirmiştir. 1960'larda ŞKP henüz güçsüz iken bile, emekçilerin çoğunluğunu harekete geçirebilme, ülkedeki tüm sol güçleri belli bir program etrafında toplama ve 1970'deki utkuya yöneltme yeteneğinde olduğunu kanıtlamıştır. Halk Birliği programı, tamamen ŞKP'nin damgasını taşımaktadır. Fakat devrimci durumun oluştuğunu ve bunun bir ulusal bunalıma dönüştüğünü farkedememiş olması, yeni biçimleri uygulamaya koyamamış olması nedeniyle, kitlelerin erki tamamen ele geçirmeleri fırsatı kaçırılmıştır.

EKONOMİ - POLİTİKA

Şili'de iktidarın tümüyle ele geçirilmesi için ekonomik dönüşümlerin birbiri ardı sıra yerine getirilmesi zorunluydu. Dönüşümlerin gerçekleştirilmesi kadar, bunların propagandasının yapılması da gerekiyordu. Kitleler, devrimin kendilerine sağladığı kazanımların bilincine varana ve günlük yaşantılarında bunların sonuçlarını saptayana kadar, devrimin, devrimci kazanımların propagandasının yapılması zorunluydu. Bu, aynı zamanda Halk Hükümeti'nin vâdettiklerini gerçekleştirmesinde de önemli bir araç olacaktı.

İktidar kısmen ele geçirildiği için, büyük toprak sahipleri ve tekelci kapitalistler önemli mali kaynakları ellerinde tutmaktaydılar. Parlamentoda çoğunluğun sağlanmamış olması, örneğin ekonomik sabotajlar yapanlara karşı bir ceza yasasının çıkarılmasını engellemişti. Pekçok alanda dışa bağımlılık sürmekteydi. Emperyalizm, yine de belli konumları elinde tutuyordu.

Bütün bu çetrefil duruma karşın, devlet sektörünün genişletilmesi, üretimin genişletilmesi, emek üretkenliğinin arttırılması, merkezi bir planlamanın gündeme getirilmesi ve herşeyden önce de ekonominin halk kitleleri tarafından yönetilmesi gibi hedefler başarılabilirdi.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde de propagandanın önemi büyüktü. Emperyalizm, iç gericiliğin gücünü farketmekte gecikmedi. Bunların gerici eylemlerinin sonucu ortaya çıkan ve halk kitlelerinin zararına olan durumlardan da yararlanmasını bildi.

Komünistler, bundan şu dersi çıkardılar: Çözümlenmesi gereken ekonomik sorunlar, sürekli olarak ideolojik savaş ve propaganda ile birleştirilmelidir. Kitlelere, kimi zaman görevlerini, haklarından öne almayı öğretmek gereklidir. Ekonominin sallantıya

düşmesini önlemek, ancak kitlelerin örgütlü eylemiyle hükümetin yürütme erkinin birleştirilmesiyle olanaklıydı. Komünistler, bağlaşıklarına ve halk kitlelerine dayanarak, sosyalist ülkelerin desteğinden ve uluslararası dayanışmadan yararlanarak, kendi ülkelerinde kendi ekonomik eylemleriyle sorunlarını çözmek zorundadırlar.

Bu sonuç, Şili deneyine bağlı olarak bir başka sonucu da beraberinde getirmektedir: Halk iktidarının korunması, ekonomik dönüşümlerin gerçekleştirilmesi, yalnızca ekonomik programa ve bunun halk kitlelerinin istemlerine uygun olmasına değil, aynı zamanda devrimin aşamalarına ve bunların gerektirdiği sosyo-ekonomik görevlerin de doğru saptanmasına bağlıdır. Devrim, belli bir tempoda yürümediği için, devrimcilerin istek ve iradelerine uygun olarak değil, somut ve dış koşullara bağlı olarak geliştiği için, dönüşümlerin hızı ve kapsamı da somut duruma göre yerine getirilmelidir.

DEMOKRASİNİN SINIFSAL KARAKTERİ

Salvador Allende Hükümeti, Şili'deki en demokrat hükümetti. Şili halkının büyük bir çoğunluğu tarafından destekleniyordu ve seçimle işbaşına gelmişti. Bu hükümet, Şililerin demokratik dönüşümlere susamışlığını ve özlemlerini dile getiriyordu. Ne var ki, bu arada demokrasinin soyut bir kavram olmadığı, sınıfsal bir içerik taşıdığını da dikkate almak gerekiyordu.

Önce, Halk Birliği içindeki durumu ele almak gerekir. Halk Birliği bir koalisyon niteliğini taşıyordu. Bağlaşıklık, çok partili bir temel üzerine oturtulmuştu. Güçlerin ortak eylemlerini pekiştirme, bağlaşıkların bağımsızlıkları korunarak ortak bir programın oluşturulması, önemli bir adımdı.

Fakat iktidara geldikten sonra bu, çok önemli sorunlar yarattı. Devrim sürecinin yeni sorunları ile karşı karşıya kalındığı zaman, programın eksikleri ve hataları ortaya çıktığı zaman, ivedilikle doğru kararlar alıp uygulamaya koyacak bir organın bulunması gerektiği ortaya çıktı. Bu aşamada, çok partili bir koalisyon durumundaki Halk Birliği'nde merkezi bir yönetimin bulunmaması, kararların bir merkezi organda alınmaması, kazanımların korunmasında ve yeni görevlerin saptanmasında büyük hatalara düşülmesine yol açtı. Partiler arasındaki rekabet, beliren koşullar karşısında daha da arttı. "Sol" sapmanın ve sağ oportünizmin kanlanması ile karşı karşıya gelindi. Yürütmedeki bu zayıflık ve eksiklik, "sol" sapmanın hayalciliği ve sağ oportünizmin hataları, emperyalizmin işine yaradı. Şili deneyimi, birliğin sağlam bir temel üzerine oturtulması ve cephedeki demokrasi anlayışının ne olması gerektiği konusunda önemli sonuçlar getirmiştir. Bu, bugün tartışılmasına devam edilen bir konudur.

Bu arada işçi sınıfının öncü rolünü ve ayrı bir partiye sahip olduğunu vurgulamak da gerekir. Geniş bir cephenin oluşturul-

masında "çoğulcu" düşüncenin egemen olması gerekmez. Bu "çoğulculuk", işçi sınıfının ve partisinin öncü rolünün azaltılması anlamına gelmektedir. Yani ortaya çıkan "sol" sapma ile sağ oportünizm ile amansız bir ideolojik savaşıma girmek zorunludur. Çünkü "sol" sapma ile sağ oportünizm, emperyalizm ve iç gericilikle uyum sağlar. Bu nedenle koalisyonun "çoğulcu" olduğunu ileri sürmek ve beliren sapmalarla gerektiği kadar ve zorunlu olduğu şekilde savaşmamak da bir hatadır. Bu, işçi sınıfının hegemonyası uğruna savaşmamak anlamına da gelir.

İkinci olarak, sağlanan demokrasinin kime yaradığı sorununu gündeme getirmek gerekir. Halk Birliği hükümeti, ilk işbaşına geldiği zaman, gericilik, burjuva demokrasisi kurallarına uygun davranışlar göstermişti. Halk Birliği de burjuva demokrasisi çerçevesi içerisinde programını uygulamayı yeğledi. Fakat bu arada emperyalizm ve gericilik, komplolarını düzenlemeye ve hükümeti düşürme çalışmalarına çoktan başlamıştı bile. Dönüşümler programı uygulamaya konduğunda, gericilik, burjuva demokrasisinden ve adalet mekanizmasının elinde bulunmasından yararlanarak, belli tepkiler göstermeye, direnişler örgütlemeye başladı. Böylece ilericiler ile gericiler arasındaki çatışma burjuva demokrasisinin çerçevesi içerisinde yürüdü. Bu çatışma, ya geniş halk kitlelerinin savaşımı sonucu yeni bir demokrasi anlayışının ağırlık kazanmasıyla, ya da Şili'de olduğu gibi, demokrasinin en küçük bir izinin bile ortadan kaldırıldığı faşizmle sonuçlanırdı. Bu hata, demokrasinin başta işçi sınıfı olmak üzere geniş halk kitlelerine demokrasi anlamına gelmesi gerektiğini, hiçbir biçimde karşı-devrime davranış olanakları tanınması demek olmadığını acı sonuçlarla ortaya koymuştur.

İŞÇİ SINIFI VE BAĞLAŞIKLIK POLİTİKASI

4 Eylül 1970 utkusu, işçi sınıfının köylülük ile bağlaşıklığının, kentlerdeki küçük burjuva kesimler ve orta tabakaların katılımıyla genişletilmesinin bir sonucudur. Erkin kısmen ele geçirilmesi, bu bağlaşıklığın kurulması sonucu gerçekleşmiştir. Ne var ki, süreç içinde bağlaşıklığı pekiştirmek, işçi sınıfının öncü rolünü artırmak ve yeni yeni katmanları savaşıma sokmak gerekmekteydi.

1972 yılında yapılan CUT seçimleri şöyle sonuçlanmıştı: Oyların % 32,5'ini komünistler, % 26'sını sosyalistler, % 4,7'sini radikaller ve % 4,1'ini MAPU almıştı. Ne var ki, o dönemde bile, işçi sınıfının tümü CUT içerisinde örgütlü değildi. Ayrıca veriler, Hıristiyan Demokratlar'ın işçi sınıfı içerisinde % 25,9'luk bir etkinliğe sahip olduğunu ortaya koymaktaydı. Şili'de 1967 - 1968 yılları arasında sanayi işçilerinin % 39'unun küçük işletmelerde çalıştığını da gözönüne almak gerekiyordu. Bütün bunlara, gerek köylülükten, gerekse, kentlerdeki orta tabakalardan proletarya

saflarına katılanların hızla arttığı da eklenirse, işçi sınıfı içinde örgütlenme çalışmalarını artırmanın önemi daha da belirginleşir. İşçi sınıfının bütününe yakın bir kesimini sendikal hareket içerisinde toplamak ve proletaryanın saflarına katılan insanları eğitmek, Şili Devrimi'nin önünde duran büyük bir sorundu.

İşçi sınıfının büyük bir çoğunluğunu dönüşümlerden yana kazanmak, kuşkusuz kolay bir şey değildir. Bütün bunlara Halk Birliği hükümetinin kimi zaman izlediği yanlış ekonomi politika da eklenirse, görevin daha da zorlaştığı ortaya çıkar. Ne var ki, ajitasyon ve propaganda çalışmalarına herşeye karşın büyük bir ağırlık vermek ve özellikle işçi sınıfını uç noktalara ve serüvenlere sürüklemek isteyen sağ ve "sol" sapma ile savaşım, Şili Devrimi'nin başarısı için zorunlu bir görevdi.

Sendikaların, yeni duruma uygun olarak görevlerini saptayamamaları, eski yöntemlere bağlı kalmaları, ücret zamlarını öne almaları, kimi zaman % 40 olarak planlanan ücret zamlarının % 50'ye çıkmasına, bunun sonucu olarak fedakarlık edilen kesimlerde beliren dengesizliklerin de gericilik ve emperyalizm tarafından demagoji malzemesi olarak kullanılmasına yol açmıştır.

İdeolojik görevler ve ideolojik savaşımın yanı sıra, işçilerin ekonominin yönetilmesine aktif olarak sokulması da gerekmektedir. Halk Birliği hükümeti birçok işletmede işçilerin yönetime katılmalarını, yeni dağılım kanalları yaratmalarını, sendikaların ulusal sorunların çözümüne aktif olarak katılmalarını sağlamıştır. Bu, yalnızca emekçilerin bilinç düzeylerinin yükselmesi açısından değil, aynı zamanda kapitalist sömürüye dayalı çalışma disiplinine son verilerek, yepyeni bir disiplinin oluşturulması açısından da büyük önem taşıyordu. Halk Birliği hükümeti, yönetimin işçilerin eline geçtiği işletmelerde büyük başarılar kaydetti. Örneğin 1972'de işletme sahipleri fabrikaları kapatmak istediklerinde, işçiler fabrikaları işgal ettiler ve hemen üretimin yeniden başlamasını sağladılar. Özellikle devlet sektöründeki fabrikalarda üretim hızla arttı.

Fakat aynı sonuç, özel kesim elinde kalan işletmelerde alınamadı. Özel sektörde işçilerin işletmelerin yönetimine, planlamaya katılmasının biçimleri bulunup ortaya çıkarılamadı.

İşçi sınıfı, devrimci dönüşümlerin merkezi ve motoru olma rolünü ancak, yalnızca kendi sınıfsal çıkarlarını savunarak değil, aynı zamanda çıkarları işçi sınıfınınkiyle uyuşan sınıfların çıkarlarını da savunarak elde eder. 1960'larda Şili'de köylülüğün savaşımı, belli bir örgütlülük düzeyine erişmesine karşın, işçi - köylü bağlaşıklığı sağlam bir temele oturmuş değildi. 1960'larda tarım işçileri sadece üç kez greve gitmişlerdi. Tarım işçilerinin eylemi, süreç içinde gelişti. 1964 yılında 4, 1967 yılında 673 ve 1970 yılında 1.580 grev yapıldı. Öte yandan köylülüğün komünistler ve sosyalistlerin ortaklaşa kurdukları örgütlerde toplanmalarında da

önemli bir hız kaydedildi. 1969 yılında 103.664 köylü örgütü varken, 1970 yılında bu, 277.895'i bulmuştu. Halk Hükümeti erki kısmen ele geçirdikten sonra gerçekleştirilen tarım reformu sonucunda 368 işletme, buralarda çalışan tarım işçilerine devredildi.

1972 yılı başlarında komünistler, önemli bir noktaya işaret ettiler. Gerçekleştirilen reform, latifundialara karşı ve tarım işçileriyle yarı proleterlerin yararına idi. Oysa kırsal kesimde küçük toprak sahibi olan yoksul köylüler de bulunmaktaydı. Luis Corvalan 1972 yılında yapılan Merkez Komitesi Plenumu'nda, ülkede 200 binin üzerinde sınır olarak belirlenen 40 hektarlık topraktan daha az toprağa sahip köylülerin bulunduğunu, bunlara yalnızca kredi vermenin yetersiz kaldığını, kooperatifleşme olanaklarının sağlanması gerektiğini vurguluyordu. Fakat bu gerçekleştirilemedi. Bu arada "sol" sapmanın etkisinde kalanlar, orta ve küçük toprak sahiplerinin arazilerini işgal etmeye başladılar. Sonuçta, "sol" sapmanın bu hatası, emperyalizmin ve gericilik güçlerinin işine yaradı.

Bu arada tarım sektöründe örgütlenmede ve üretimde yeni biçimler geliştirilemedi. Küçük köylüler ne Hıristiyan Demokratlar'dan memnundular, ne de yeni tarım reformu onları doyurmuştu. Bu çatlaktan "sol" ve sonuçta emperyalizm yararlandı.

Orta tabakalar, Şili Devrimi'nde önemli bir rol oynamışlardır. Esnaf, zanaatkârlar, küçük işletme sahipleri, her geçen gün tekellerin ağına düşmekte ve bunun sonucu olarak Halk Birliği yanında saf tutmaktaydılar. Halk Birliği hükümeti, iktidara geldiği ilk günlerde, bu katmanlara yarayan önlemler aldı. Küçük ve orta işletmelerin sahipleri, bu dönemde iyi gelirler sağladılar. Bu arada bu kesimlerin gelişen devlet sektörüne bağlanması ve özellikle hammaddelerin devlet sektörü tarafından sağlanması, gerçekleştirilemedi. Yani devlet sektörü ile özel sektör arasında yeni duruma uygun biçimler ve yöntemler geliştirilemedi. Bunun sonucu olarak bu işletmelerin sahipleri karaborsacılık yapmaya başladılar ve emperyalizmin ekonomiyi altüst etme politikasına elverişli öğeler durumuna geldiler. Bunların büyük bir bölümü, işletme sahipleri grevlerine katıldılar. Ve kendilerini mahvetmiş olan ve olanca iştahıyla da yutmaya hazırlanan tekelci sermayenin ağına düşüp bugünkü durumlarına geldiler.

Bu arada genellikle orta tabakalar arasında güçlü olan Hıristiyan Demokratlar'la ilişkilerde de hata yapıldı. Hıristiyan Demokratlar başlangıçta, parlamentoda bazı dönüşümlerin geçmesi yolunda oy kullandılar. Fakat gerek Hıristiyan Demokratlar içerisindeki sağ unsurlar, gerekse Halk Birliği içindeki "sol" unsurlar, bu uzlaşmanın parçalanması için ellerinden geleni yaptılar. Halk Birliği'nin tek bir yönetimi bulunmayışı ve bu arada heterojen bir örgüt olan Hıristiyan Demokratlar içerisindeki çelişkilerden yararlanılamaması sonucu, orta tabakalarda epeyce yandaşı bulunan bu parti faşizmi destekledi.

ORDUNUN YAPISI VE ORDU POLİTİKASI

Şili Devrimi'nde ordunun rolü büyük olmuştur. Ve faşizmin iktidar olması da ordu içindeki gerici kliğin ağır basmasıyla gerçekleşmiştir. Bu nedenle Şili Devrimi ve ordu konusu, ayrıntılı bir biçimde ele alınmalıdır.

Şili'de ordu doğrudan büyük tekellerle bağlaşıklık içinde değildi. Subayların büyük bir bölümü, orta tabakalardan gelmeydi. Assubay ve erler ise, çoğunlukla köylülük ve işçi sınıfı kökenliydi. Bu yapı sonucu orduda, politikaya bulaşmama, karışmama, bir gelenek haline gelmişti. Şili'de ordu, 40 yıldan uzun bir süre boyunca Anayasa'ya saygı gösterme ve seçim sonuçlarını kabul etme geleneğini sürdürmüştü.

Halk Birliği iktidar olduktan ve özellikle de bunalımın keskinleşmeye başlamasından sonra, bu durumda bir değişiklik olduğu saptandı. 1971'de Luis Corvalan, şunları söylüyordu: «Silahlı kuvvetlerin ulusal politikada yeni bir faktör olarak belirdiği bir gerçektir. Silahlı Kuvvetlerin politik yaşama karışmama döneminin sonuna gelindiği de kesindir. Bu arada Silahlı Kuvvetlerin oluştuğu koşulları ve özellikle son yıllarda askeri eğitimin Pentagon'un denetiminde gerçekleştiğini unutmamak gerekir.»[6]

Gerçi, silahlı kuvvetlerin politik yaşantıya karışmamasını, başka bir deyişle tarafsız kalmasını garanti altına almak, ordunun sınıfsal bileşimine dikkat etmek doğru bir politikaydı. Fakat daha sonra gelişen olaylar, ŞKP'nin bazı yanlış hareket noktalarından yola çıktığını da ortaya koydu.

Örneğin Şilili komünistler, ordu saflarında meslek bilincinin üstün gelmesini, güven verici bir faktör olarak ele aldılar. «Gerçekte ise profesyonellik silahlı kuvvetler içerisinde ilerici konumların pekişmesine değil, silahlı kuvvetlerin halktan ve onun sorunlarından yalıtlanmasına yol açmaktadır.» [7] Bu nedenle, profesyonellik ilkesinin teşviki, kökeninde bulunan sınıfsal yaklaşımlardan bile kopmak sonucu doğurmaktadır.

Şili deneyimi, Halk Birliği'nin iktidar olması sırasında ordunun tarafsız kılınmasının gerekli ve yeterli bir adım olduğunu ortaya koymuştur. Ancak tarafsızlık, geçici ve geçiş dönemine ilişkin bir görüntüydü. Özü itibariyle de başka bir şey olamazdı. Zamanla çelişkinin bir yanı ağır basacak, ya devrim ya da karşı devrim galip gelecekti. Nitekim karşı devrim kazandı.

Devrim ilerledikçe, karşı devrimcilerin daha da saldırganlaştığı dikkate alındığında, ilk aşamada yeterli olanın, yani ordunun tarafsızlığının, yeterli olmayacağı da kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

---

[6] Luis Corvalan, **Camino de Victoria**, s. 315, 425.

[7] Jorge Inunza, "Devrimin Yolları", **Barış ve Sosyalizm Sorunları**, 1977/5, s. 669

Deneyler, silahlı kuvvetlerde değişimin hemen ve en uygun araçlar aracılığıyla sağlanmasının zorunlu olduğunu ortaya koymuştur. Şili'de bu yolda belli adımlar atılmıştı. Örneğin, ülkedeki dönüşümlere silahlı kuvvetlerin katılması sağlanmıştı. 1972'deki karşı devrimci ayaklanmanın bastırılmasında, ordu içindeki demokratik unsurların katkısı büyük olmuştur.

O dönemde Şilili komünistler, askersel kurumlarda değişimlerin gerekli olduğu görüşündeydiler. Fakat bunların, ordu içinden gelişmesini, ordu mensuplarının kendiliğinden ikna olmalarını bekliyorlardı. Daha sonra bunun yetmediğini saptadılar. 1977'lerde vardıkları sonuç şu oldu :

Silahlı kuvvetlerin kazanılması savaşımı yalnızca ordu içinden değil, dışarıdan da yürütülmelidir. Devrimin barışçı ya da silahlı aşamalarına uygun olan savaşım biçimleri geliştirilmelidir. Vietnam Devrimi'nin mimarlarından General Giap'ın dediği gibi, her devrimci yol politik güçlerle askersel güçlerin birleştirilmesine bağlıdır.

ŞKP, ordunun halkın yanında saf tutması yolundaki çalışmalarının yetersiz kaldığını, ayrıca başka araçlar aracılığıyla devrimden yana bir askersel güç oluşturma görevini yerine getiremediğini saptamıştır.

EMPERYALİZMİN SİLAHLARI

Şili Devrimi, emperyalizmin günümüzde bir halk yönetimini alaşağı etmek için hangi yöntemlere başvurduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Bu yöntemler, çok ve çeşitli biçimler almalarına karşın, genel olarak iki bölümde toplanmaktadır. 1 — Destabilizasyon (ekonomiyi altüst etme), 2 — Psikolojik savaş.

Amerikan Senatosu'nda Frank Church tarafından yönetilen ve CİA'nın o dönemde Şili'deki eylemlerini araştıran raporlarında şunlar yazılıydı :

«1 — ABD'nin Şili'de dirimsel önem taşıyan çıkarları yoktur. Ancak hissedilir kayıpları olacaktır; 2 — Uluslararası askeri denge, Allende'nin iktidar olmasından sonra değişecektir; 3 — Allende'nin utku kazanması, politik ve psikolojik olarak kayıplara yol açacaktır: a) Bölgede Allende'nin başarısı Amerikan Devletleri Örgütü içindeki güçler dengesini altüst edecektir, b) Allende'nin başarısı, ABD için bir tokat ve Marksçı ideolojinin yayılma alanları kazanması anlamına gelecektir.» [8] Üstelik Şili Devrimi, silahsız bir yol izleyerek ABD emperyalizmine, beklediğinden daha sert bir tokat vurmuştur.

Church raporu, ABD'nin Allende'yi devirmek ve halk iktidarına son vermek için girişimlerini daha Halk Birliği iktidar olma-

---

[8] Manuel Cantero, "Dış Etmenlerin Rolü ve Karakteri", **Barış ve Sosyalizm Sorunları**, 1977/8, s. 1050.

dan başlattığını ortaya koymaktadır. ABD Güvenlik Konseyi'nde oluşturulan "Comité 40", bizzat Dışişleri Bakanı Kissinger tarafından yönlendirilen ve Başkan Nixon tarafından denetlenen çalışmalar, Şili'deki üniversitelerin ABD gizli servisleriyle birlikte ülkenin devrimci potansiyelini ölçme planı olduğu ŞKP tarafından 1965'de ortaya çıkarılan "Camelot Planı", AFL - CIO saflarında oluşturulan ve Şili'deki sendikal hareketi bölme planları ve girişimleri, daha sonra oluşturulan "Comité 303", bütün bu hazırlıkların parçalarıydı.

Şili, dışa bağımlı bir ülke olduğu için, ilkin ihracatına ambargo konuldu. Bu arada uluslararası mali kuruluşlardan "yardım" alması engellendi.

Şili'de gerçekleştirilen millileştirmeler, ABD açısından özel bir tehlike taşıyordu. **Allende Doktrini** olarak adlandırılan yöntemin, bütün Latin Amerika'ya örnek olmasından korkuluyordu. Allende, millileştirilen çokuluslu şirketlerin ülkeye soktukları ve çıkardıkları dövizlerin hesaplanmasını ve böylece millileştirilen çokuluslu şirketin ülkeye ne kadar borcu bulunduğunun ortaya çıkarılmasını önermekteydi.

Bütün bunlar, emperyalizmi, ülke içinde gericiliğin elinde bulunan konumlardan alabildiğine yararlanma yoluna itti. Emperyalizm, yerinde alınamayan önlemlerden, Halk Birliği iktidarına karşı yararlanmasını bildi.

Emperyalizmin ikinci etkili yöntemi ise psikolojik savaş oldu. Özellikle Vietnam Savaşı sırasında geliştirilen bu yöntem, Şili'de etkin oldu. Politik hedeflere güvensizlik duyulmasını sağlamak, düşünce ve görüş ayrılıklarını körüklemek, insanları umutsuzluğa itmek, Halk Birliği makamlarına itaatsizliği yaymak, bu savaşın ilk hedefleriydi.

Bu arada film, televizyon, basın, radyo gibi kitle iletişim araçlarından azami yararlanıldı. Kitle iletişim araçları ile CİA'nın ilişkileri üzerine son zamanlarda yayınlanan raporlar, Şili'de basın ve yayın yaşamının gericiliğin elinde bırakılmasının neden büyük sakıncalarla sonuçlandığını açıkça göstermektedir.

Emperyalizm, bu arada psikolojik savaşın en önemli unsuru olarak **terörü** uygulamaya koydu. 1972 Haziranı ile 1973 Şubatı arasında 105 cinayet işlendi, 17 Halk Birliği yöneticisi öldürüldü. Emperyalizm, bu terörün yarattığı ortamdan kendisine yararlı sonuçlar çıkarmasını bildi. Halk arasında yayılan dedikodular, **bu arada şehir sularına zehir konduğu yolundaki haberler**, Halk Birliği'nin tutuklamalara başlayacağı yolundaki yalanlar, ortalığı karıştırıyor, geniş yığınları huzursuz ediyordu.

Orta sınıflara mensup kadınları feminist bir hareket etrafında toplama girişimleri belli başarılar sağladı. Karınları en iyi doyan kadınlar yürüyüşler yaptılar. Feminist örgütler, Halk Birliği hükümetine karşı nefret tohumları saçtılar.

Bu arada emperyalizm, "sol" sapmadan azami yararlandı. Gerici gazetelerden **El Mercurio** Halk Birliği hükümeti yetkililerinin hiçbiriyle tek bir röportaj bile yayınlamamasına karşın, MİR üyelerine (ültra - "sol"cular) geniş sayfalar ayırıyor, MİR'in yanlış görüşlerinin propagandasını yapıyordu.

Psikolojik savaşı ciddiye almamak, ŞKP'nin önemli hatalarındandır. Rodrigo Rojas bu konuda şunları yazıyor: «Düşmanla toplumsal psikoloji alanında vuruşmayı beceremedik. Bu alanı, güçlerimizi seferber etmede kullanamadık... Kitlelerin toplumsal psikolojisinin incelenmesinin çok gerekli olduğu sonucuna varmış bulunuyoruz.» [9]

Bu konunun küçümsenmemesi gerektiği, tersine büyük önem taşıdığı kesinlikle vurgulanmalıdır. Lenin, Şubat Devrimi ile Ekim Devrimi arasında geçen sürede Petrograd'da iktidarı neden daha önce almadıklarını şöyle anlatmaktadır: «İktidarı ne fiziksel olarak, ne de politik olarak elimizde tutabilirdik. Çünkü işçiler ve askerler, Pertograd'ın ele geçirilmesi için savaşmak ve ölmek için henüz hazır değillerdi. Ayrıca Kerenski'ye karşı gelişen nefret de bu boyutlara ulaşmamıştı.»

Şili'de de bu unsurun dikkate alınmaması, kitlelerin emperyalizme ve faşizme karşı gerektiği gibi aktif bir biçimde seferber edilememesine yol açmıştır.

SONUÇ

Şili deneyiminden çıkarılan zengin dersler, bugün pek çok ülkenin komünistlerine, sosyalistlerine ve yurtseverlerine ışık tutuyor. Bu derslerin en başında gelenlerinden birisi de, karşı devrimlerin ithal edilemeyeceği gerçeğidir. Sosyalist sistemin belirleyici olduğu, kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketinin yeni mevziler kazandığı, ulusal kurtuluş savaşının hızla ilerlediği günümüz dünyasında, emperyalizm karşı devrim ihracında büyük zorluklarla karşı karşıyadır. Vietnam Devrimi, Küba Devrimi, bunun böyle olduğunu kanıtlamıştır. Afrika'daki gelişmeler de bunu göstermektedir.

Demek ki, politik ve toplumsal dönüşümler, bir ülkenin iç sorunudur ve belirleyici olan da iç koşullardır. Kısacası Şili Devrimi sırasında hatalar yapılmasaydı, "kim kimi?" sorusu baştan sona kadar doğru olarak çözümlenebilseydi, emperyalizm etkin olamaz ve bugünkü sonuca varılmazdı.

«Şili halkı, bütün bunları ve her şeyden önce kendi savaşını gözönünde bulundurarak utkuya ulaşacağına inanıyor. Halkımız faşizmi devirecek, yeni bir demokratik düzen kuracak ve eşiğini Başkan Allende ile birlikte aşmayı başardığı sosyalizm yoluna yeniden koyulacaktır.» [10]

---

9 Rodrigo Rojas, "Psikolojik Savaş - Emperyalizmin Politik Silahı", **Barış ve Sosyalizm Sorunları**, 1977/3, s. 342.

10 Luis Corvalan, "Ülkemizde Silahsız Devrim Nasıl Gerçekleşti", **Barış ve Sosyalizm Sorunları**, 1978/1, s. 37.

İşçi Sınıfının Elini Kolunu Bağlama Çabası «Toplumsal Anlaşma»

Turgut AKDAĞ

Ülkemizde son yılların tarihi, sınıflar savaşımının giderek keskinleştiğine tanık oluyor. Bu gelişmenin bir ögesi olarak işçi sendikalarının toplum içindeki yerleri ve işlevleri de artan bir önem kazanıyor. İşçi sınıfının ekonomik savaşım aracı olan sendikaların gerek üye sayısı, gerekse toplumsal olgu ve süreçlerde oynadıkları rol büyüyor.

Kapitalist üretim ilişkileri geliştikçe, işçi sayısı arttıkça sendikalar da doğal olarak ön plana çıkıyor. Elbette bu gelişimin belirleyici etkeni sınıf sendikalarıdır, DİSK ve ona bağlı sendikalardır, bunlar içindeki sınıf sendikacılığının savaşkan militanlarıdır. Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı hareketinin özellikle son yıllarda gerçekleştirdiği atılımlar, toplumsal ve politik gelişme ve süreçlerde DİSK'in etkinliğini olduğu kadar toplumda genel olarak sendikaların önemini de artırmıştır.

1967'de DİSK'in kurulmasıyla başlayan sendikacılığımızdaki yeni dönemde, sarı sendikacılık hızla güç kaybetmiş, DİSK'in açtığı yolda sendikalar işçi ücretlerinde önemli artışlar sağlamaya başlamışlardır. Sömürünün bir ölçüde sınırlandırılması anlamına gelen bu ücret artışları genel olarak savaşım içinde, grevlerden, direnişlerden, işgallerden geçerek elde edilmiş, süreç içinde sınıf sendikacılığı düzenli, disiplinli, oturmuş toplu sözleşme politikaları, sendikal savaşım yöntemleri geliştirmiş ve uygular olmuştur.

DİSK'in bu öncü sendikal savaşımı, burjuvazi tarafından sınıf sendikacılığına karşı almaşık olarak ayakta tutulması istenen ve özellikle devlet sektöründe örgütlü bulunan Türk - İş'e siyasal iktidarlarca DİSK'in sağladığı haklar düzeyinde ekonomik haklar sağlanmasına yol açmıştır.

Özellikle sömürüyü sınırlandırma savaşımı ile yetinmeyen, sömürünün kaldırılması için verilen savaşıma da katılan, işçilere politik savaşımın, iktidar savaşımının da zorunlu olduğunu gösteren, gericiliğe ve faşizme karşı yiğit çıkışlar yapan DİSK'in ve bağlı sendikalarının bu nitelikleri sendikaların toplum yaşamındaki etkinliğini artıran başlıca etmen olmuştur.

Sınıf sendikacılığının hızlı gelişimi Türk - İş'i de derin bir bunalım içine sokmuş, tabanı ve bazı üye sendikaları DİSK'e kaymaya başlamış ve bütün bu süreç içinde sendikalar üyelerine ücret artışları sağlamaya devam etmişlerdir.

Başlıca amacı kâr olan tekelci burjuvazi, gerek ücret artışları ile kâr olanaklarının belli ölçüde sınırlanması, gerekse sınıf sendikacılığının kendi sınıfsal iktidarının temellerine yönelen iş-

çi sınıfının tarihsel hareketinin kendine düşen görevlerini artan ölçüde üstlenmesi karşısında, bir dizi önlemler almak zorunda kaldı. Genel olarak ülkedeki ilerici hareketi etkisizleştirmek için faşist tırmanışa olanak sağlarken, özel olarak da sendikal hareketin elini kolunu bağlamanın yollarını aramaya başladı.

Ne var ki, şurası da bir gerçekti: Varolan sınırlı demokratik ortam sürdükçe, tekelci burjuvazinin kendi başına sendikal hareketi etkisizleştirmesi mümkün değildi. Sendikal hareketin eriştiği düzey, işçi sınıfının ulaştığı bilinç ve örgütlülük düzeyi, sınıf sendikacılığının denenmiş savaşkanlığı, burjuvazinin salt kendi gücüyle toplu sözleşmelerde işçi haklarını kısma, ücretleri dondurma girişimlerine izin vermiyordu.

Ülke ekonomisinde işbirlikçi kapitalizmin sömürü ve yağmasının neden olduğu ekonomik bunalımın derinleşmesi, kredi olanaklarının azalması tekelci burjuvaziyi ücret artışlarından daha da rahatsız eder duruma getiriyordu.

Bu durumda işveren - sendika ilişkileri düzeyinde kendi gücüyle istediği sonuçları alamayan tekelci burjuvazinin tek çaresi kalıyordu: Devleti yardıma çağırmak, işçi - işveren ilişkilerine devletin müdahalesini sağlamak, devletin gücü ve olanaklarıyla sendikal hareketi etkisizleştirmek.

Bu yol, elbette, Türkiye burjuvazinin kendi başına bulduğu bir yol değildi. Tekelci devlet kapitalizmi koşullarında, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde burjuvazi devletin salt ekonomiye değil, bunun da ötesinde sendikal yaşama kendi yararına müdahalesini sağlamak için çaba göstermiştir. 1970'li yıllarda bunun örnekleri, özellikle İngiltere ve Almanya'da görüldü. İngiltere'de hükümet ile sendikaların anlaşması ile ücretler donduruldu, F. Almanya'da hükümet, işçi ve işveren temsilcileri birleşerek ücret artışlarını sınırladılar. İskandinav ülkelerinde de çeşitli biçimlerde siyasal iktidarlar ücretlerin dondurulmasına yardımcı oldular. Her seferinde böylesi girişimler sosyal demokrat nitelikteki iktidarlar ve uzlaşmacı sendikacılar eliyle gerçekleştirildi.

Türkiye'de son yıllarda tekelci burjuvazinin çeşitli sözcüleri tarafından benzer öneriler sık sık getirilir oldu. Burjuvazi bir yandan yoğun bir propagandayla işçi ücretlerinin artmasının hayat pahalılığının artmasına neden olduğunu yayıyor, ülke ekonomisinin artan bunalımının tek sorumlusunun ücret artışları olduğu görüşünü işliyordu. Öte yandan da, sendikaların ücret artışı istemlerinin son derece sorumsuz, başıbozuk olduğunu, toplu sözleşme düzeninin yozlaştığını, buna yeni bir düzenleme getirilmesi gerektiğini, vb. ileri sürüyordu. Getirilen öneri ise hep aynıydı: Üst düzeyde işçi - işveren ve hükümet temsilcilerinden bir komisyon kurulsun, ücret artışlarını bu komisyon saptasın.

Bu istek daha 12 Mart döneminde, zamanın başbakanı ve çeşitli bakanlarınca dile getirilmişti. Bunu izleyen yıllarda çeşitli iş-

veren örgütleri bu görüşü yineleyip durdular. MC iktidarı zamanında böylesi bir komisyonun kuruluş hazırlıklarına bile girişildi.

Ne var ki, bu salt istemekle olacak birşey değildi. Her şeyden önce işçi sınıfının tepkisini düşünmek gerekiyordu. 12 Mart iktidarları ya da MC gibi işçi sınıfının çıkarlarına karşıtlığı Türk - İş sendikalarınca bile reddedilemeyen iktidarlar aracılığıyla bu "sacayağı" öyle kolay kolay oluşturulamazdı. Sosyal tabanları zaten zayıf olan gerici iktidarların bunu göze alamayacakları açıktı.

Ecevit hükümetinin kurulmasıyla koşullarda önemli değişiklikler meydana geldi. CHP geniş işçi yığınlarının oylarını alarak iktidara gelmişti. Kitlelerin bir ölçüde güvenine sahipti, yıpranmamıştı. Yıllardır özlenen devlet müdahalesini gerçekleştirebilecek bir hükümet oluşmuştu. Daha kuruluşunda tekelci burjuvaziye bağlanan yeni hükümet açısından bu isteği yerine getirmek, ekonominin içinde bulunduğu darboğaz ve devlet bütçesinin zayıflığı koşullarında kaçınılmazdı.

Zaten CHP iktidar olur olmaz, İMF'nin köleleştirici dayatmaları ile karşılaşmış, iktidarını sürdürmenin yolunu geniş halk yığınlarına dayanmada, onların ivedi istemlerine çözümler getirmede, ilerici güçlerle bağlaşıklık içine girmede aramak yerine, İMF'nin ve tekelci burjuvazinin istemlerine boyun eğmede bulmuştu. İMF isteklerinin arasında işçi ücretlerinin dondurulması da vardı.

Genellikle Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nde (KİT) örgütlü bulunan ve işçi haklarını genel olarak savaşım yoluyla değil de, hükümetlerle anlaşarak, onlara bağlanarak sağlama ilkesini uygulayan ve son yıllarda tam bir bunalım içine düşmüş olan Türk - İş yöneticileri açısından da çıkar yol, çoğunca burjuvazinin ve siyasal iktidarların isteklerine boyun eğmek olmuştu.

Yoğun bir demagoji ile getirilen "toplumsal anlaşma" işte bu gelişmelerin bir sonucudur. İlk başta daha inandırıcı gözükmesi ve daha az tepki uyandırması için, işveren örgütleri "toplumsal anlaşma"nın biçim olarak dışında bırakılmıştır. Ama TÜSİAD'ından MESS'ine, TİSK'inden, Sanayi Odaları'na kadar tüm işveren örgütleri varılan sonuçtan duydukları sevinci saklamaya bile gerek duymamaktadırlar. Zaten Halil Tunç özel sektörle de "anlaşma"ya hazır olduğunu söylemiş bulunmaktadır. Önümüzdeki dönemde şu ya da bu biçimde özel sektör de anlaşmada yerini alacaktır. Ama yapılmak istenen şey genel olarak sağlanmıştır.

"Toplumsal Anlaşma" tekelci burjuvazinin isteklerini nasıl karşılıyor, işçi sınıfının çıkarlarına niçin aykırı? Bunları ayrıntılı olarak incelemek gerekiyor. Gerek hükümet ve Türk - İş yetkililerince, gerekse burjuva basınınca yürütülen yoğun propaganda bu anlaşmayı göklere çıkarırken, bunun içyüzünü ayrıntılarıyla sergilemek zorunlu oluyor.

Toplumsal değil, işçi ücretlerine ve sendikal harekete karşı anlaşma

Başbakan Bülent Ecevit ile Türk - İş Genel Başkanı Halil Tunç arasında 20 Temmuz 1978 tarihinde imzalanan ve "Toplumsal Anlaşma" adı verilen anlaşma, birbiriyle bağlantılı iki amaca sahiptir: İşçi ücretlerinin dondurulması ve sendikal hareketin etkisizleştirilmesi.

Toplumsal anlaşma ile KİT'lerde çalışan işçiler için uzun erimli bir ücret sistemi getirilmek istenmektedir. Buna göre 1978' de imzalanacak toplu sözleşmelerde ücretler, 1976'daki ücretlere, geçen dönem içindeki fiyat artışları eklenerek saptanacak. Yani bir işçi 1976 - 78 dönemindeki ücretiyle ne kadar satın alma gücüne sahipse, 1978 - 80 döneminde de aynı satın alma gücüne sahip olacaktır. İşçilerin gerçek ücretleri değişmeyecektir.

Bu kadarıyla "Toplumsal Anlaşma" işçileri hep aynı düzeyde yaşamaya mahkûm etmektedir. Eğer anlaşma bu biçimiyle 1980' den sonra da yürürlükte kalırsa, işçiler hep bugünkü kadar tüketecek, gereksinmelerini bugünkü gibi karşılayacaklardır. İşgüçlerinin üretkenliği artsa da, toplumsal gelişmeler sonucu gereksinmeleri artsa da, bu, gerçek ücretlerine yansımayacaktır. Kaldı ki, bugünkü ücretlerin işçilerin en doğal gereksinmelerini bile yeterince karşılamadığı açıktır. Öte yandan 1976 ücret düzeyini bu biçimde ebedileştirmeyi savunmak, MC döneminin ekonomi politikasını, MC'nin işçi - sınıfına sağladığı "hakları" meşrulaştırmak, kutsamak anlamına da gelmektedir. Sık sık MC iktidarının geride bıraktığı "enkaz"dan, bu "enkaz"ı temizlemekten söz eden CHP iktidarı, bu "enkaz"ın işçi sınıfının üzerine düşen bölümünü "toplumsal anlaşma" ile olduğu gibi bırakmadan yana olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı şekilde Türk - İş yöneticileri üyelerine şimdiye kadar sağladıkları "haklar"ı yeterli görmekte, bundan böyle onlara yeni haklar istemeye gerek kalmadığını söylemiş olmaktadırlar.

Ne var ki, işçi sınıfının en doğal haklarına yönelen "toplumsal anlaşma" bu kadarla da kalmamaktadır. Bir kez, iki toplu sözleşme dönemi arasındaki fiyat artışları gerçekçi bir şekilde nasıl saptanacaktır? Devlete bağlı kuruluşların bile ayrı ayrı enflasyon hızları hesapladığı, bunlarla işveren örgütlerinin ya da sendikaların buldukları, bilim adamlarının öne sürdükleri enflasyon hızlarının hiçbir zaman birbirini tutmadığı bir ülkede, gerçek fiyat artışları nasıl saptanacaktır? Daha doğrusu, bulunan enflasyon hızının gerçek olup olmadığı nasıl anlaşılacaktır? Ücret artışları sendikalarının öncülüğündeki işçi sınıfının savaşımlarıyla değil de, şu ya da bu uzmanın ya da komisyonun hesaplarına dayanarak saptanacaksa, işçi sınıfının bu hesapların gerçekleri yansıttığına inanması için ortada hiçbir neden olmayacaktır. Buradan çıkan sonuç, "toplumsal anlaşma"nın getireceği ücret sisteminin iş-

çilerin gerçek ücretlerinin aynı kalmasını bile sağlamayacağı, tersine bunun düşmesini getireceğidir. Bu, işçi ücretlerinin dondurulmasının da ötesinde, geriletilmesidir. Çünkü enflasyonun ve hayat pahalılığının duracağını ya da azalacağını beklemek için ortada hiçbir neden yoktur. Aynı şekilde tekelci kapitalistlerin kârlarının da azalacağını beklememizi sağlayacak hiçbir girişim söz konusu değildir. O zaman ortada işçi ücretlerinin düşmesini önleyecek hiçbir engel de kalmamaktadır.

"Toplumsal anlaşma"nın gerçek ücretlerin düşmesine yol açacak başka yanları da var. Ücret artışları istihdamdaki artış da gözönüne alınarak saptanacaktır, denilmektedir. Yani bir işletmede, bu dönem örneğin 1.000 işçiye 100 milyon liralık ücret veriliyorsa, bundan sonraki dönemde eğer çalışan işçi sayısı 1300'e çıkmışsa, iki yıl önceki 100 milyona eşit bir miktar para bu kez 1.300 işçiye bölüştürülecektir. Böylece işçi başına düşen ücret miktarı azalmış olacaktır. "Toplumsal Anlaşma"yı savunanlar, bunu işçilerin işsizliğin azaltılmasına katkıda bulunmaları olarak göstermeye çalışıyorlar. Aslında olan, artı - değer sömürüsünün artırılmasından başka birşey değil. Çünkü işçi sayısının artmasıyla üretilen değer miktarı artmakta, ama bundan işçilere geri dönen miktar aynı kalmaktadır. Dolayısıyla işçi ücretleri mutlak olarak düşmektedir.

işçi ücretlerine yönelen saldırı bu kadarla da kalmıyor. «Beceri ve verimliliğe göre ücret verilecektir,» denilerek, tüm KİT'lerde bir iş değerlendirmesi sistemi yürürlüğe sokulmak istenmektedir. Bilindiği gibi bu, kapitalist işletmelerde üretimin rasyonelleştirilmesi maskesi altında işçiyi daha fazla çalışmaya zorlayan, onu giderek bir otomat durumuna sokan bir yöntemden başka birşey değildir. Aynı şekilde bu sistemle küçük ve büyük işyerlerine, işyerlerinin çalışma koşullarına ve işkollarının özelliklerine göre oluşmuş olan ücret farklılıklarını yüksek ücretlerin zararına bozan, görünüşte bir eşitlik sağlama amacıyla varolan kazanımları budamayı amaçlayan bir işleyiş de getirilmek istenmektedir.

"Toplumsal Anlaşma"nın gerçek ücretlerin mutlak olarak düşmesine yol açacak başka bir yanı da, yan ödemelerin ücret içinde ele alınmasıdır. Böylece ücretlerin yanısıra işçi sınıfının uzun savaşımlarla elde ettiği ikramiye ve sosyal haklar da dondurulmuş olacaktır.

"Toplumsal Anlaşma"da ücretlerin düşeceğini gösteren başka bir bölüm de KİT'lerin hükümetten parasal yardım istememesi, işçi ücretlerini kendi kaynaklarından karşılaması temennisidir. KİT'lerin en büyük bölümünün burjuvaziye ucuz hammedde ve aramal, hizmet sağlamaları yüzünden sürekli zarar ettiği düşünülürse, bunların kendi kaynaklarıyla ücret artışı veremeyecekleri açıktır.

"Toplumsal anlaşma"da ekonominin (Kapitalist ekonominin) bunalımdan kurtulması, ekonomik kalkınma (burjuvazinin daha

da palazlanması) için herşey mübah görülmektedir. İşçi sınıfının her türlü fedakarlığı yapması istenmektedir. Oysa şimdiki hükümetin politikası ve "toplumsal anlaşma"da getirilen çözüm yolları ile ekonominin bunalımdan kurtulması sözkonusu değildir. İngiltere ve Almanya'da benzer anlaşmalar belli bir süre yürürlükte kalmış, ücretler dondurulmuştur. Ama bu ülkelerde enflasyon hâlâ hızlanarak artmakta, işsizlik devam etmekte, bunalımlar birbirini kovalamaktadır. Böylesi anlaşmalar ücretlerin dondurulmasıyla yalnızca tekelci burjuvaziye kısa bir süre soluk alma olanağı tanımaktan başka bir şeye yaramamıştır. Ve bu, geniş emekçi yığınların yoksulluğunun daha da artması, yaşama koşullarının daha da bozulması pahasına olmuştur.

Buna rağmen "toplumsal anlaşma" işçilerden fütursuzca ödünler istemektedir. KİT'lerde çalışanların işverenin istediği yere gönderilebilmesi, toplu sözleşmelerde işçilere sağlanmış iş güvencesi ile ilgili bazı kazanımların işlemez duruma getirilmesi, işçi çıkarmada işverene kolaylık sağlanması gibi anti - demokratik hükümler getirilmektedir. "Toplumsal Anlaşma" yalnızca ücretleri dondurmakla kalmamakta, uzun erimde işçi sınıfının vazgeçilmez savaşım örgütleri sendikaları da ortadan kaldırmaktadır. Ücret artışlarının saptanmasını, yalnızca birtakım komisyon ya da uzmanların iki yıllık enflasyon hızını saptamasına indirgeyerek toplu sözleşme düzenini kökünden ortadan kaldırmaktadır. Sendikaların görevi, buna göre, bu belirlenen miktarları işçilere kabul ettirmeye çalışmaktan başka birşey olmuyor. Hele hele tüm işkollarındaki KİT'ler için geçerli çerçeve anlaşmalarla iş bir defada halledilince, sendikaların hiçbir işlevi kalmıyor.

Bunun geçerli olmadığını varsaysak bile, böylesi çerçeve anlaşmalarla tüm KİT'ler için pazarlık yapan bir Türk - İş karşısında, sınıf sendikalarının, DİSK'in kamu sektörüne girmesi tamamen zorlaşır. Bu yönüyle "toplumsal anlaşma" sarı Türk - İş yönetimine sağlanmış önemli bir güvencedir. Çünkü tüm KİT'lerin, tüm işletmelerinde aynı anda örgütlenmeden, tüm işletmelerde aynı anda yetki almadan, Türk - İş'i söküp atmak olanaksız duruma gelecek, bu başarılsa bile oturmuş olan çerçeve, vb. anlaşmalar sistemini değiştirmek, eski durumuna getirmek kolay kolay sözkonusu olamayacaktır.

"Toplumsal Anlaşma"nın genel olarak sendikaları ve özel olarak sınıf sendikalarını ortadan kaldırmaya yönelik olması, getirdiği "yönetime katılma" masalında da görülmektedir.

«Yöneticinin etkinliğini ve insiyatifini sınırlamadan» işçilerin yönetime katılması şeklinde getirilmek istenen bu uygulama, bir tuzak ve aldatmacadan başka birşey değildir. Hele sık sık yönetimin yanısıra işçilerin sorumluluğa da ortak olacağının belirtilmesi bunu açıkça ortaya koymaktadır. İşçi sınıfı açısından işçilerin kârların nasıl kullanılacağı konusunda da söz ve karar sahibi olmasını sağlamayan bir yönetime katılma biçimi gerçek bir ka-

tılma ve demokratik bir işçi denetimi sağlayamaz ve sermayenin çıkarlarına yararlı olur. "Toplumsal anlaşma"nın yönetime katılması, ne olduğu henüz pek belli olmamasına karşın, böylesi bir demokratik işçi denetimi sağlayacağa hiç benzememektedir.

Öte yandan "yönetime katılma"nın belki de en önemli tehlikesi, sendikaları devreden çıkarmasıdır. Çünkü burada artık bireysel işçiler vardır. Aynı kişilerin hem işçi, hem de aynı zamanda işyerinin yönetim kurulunun üyesi olması, sendikanın devreden çıkmasıyla giderek toplu sözleşme düzenini de ortadan kaldırır. Sonuçta, zaten çeşitli şekillerde göstermelik olan bu işleyiş sömürüyü artıran bir unsura dönüşür.

Bu nedenle, işçilerin sendikaları aracılığıyla yönetime katılmasını sağlamayan ve böylece toplu sözleşme düzeni ile çelişen ve bunu giderek ortadan kaldıran bir yönetime katılma biçimine işçi sınıfı, hele kapitalist bir düzende, hiçbir zaman evet diyemez.

"Toplumsal anlaşma"nın getirdiği yönetime katılma, işçi sınıfını aldatmaya, yönetime katılıyorum sanarak kendini avutmasına, böylece sömürüyü unutmasına yönelik olan ve sürekli zarar eden KİT'lerin bu zararlarının sorumluluğuna işçileri ortak etme amacı taşımaktadır. Sendikaları bir süs durumuna sokup işverenle tek tek, örgütsüz işçileri karşı karşıya bırakmayı, ayrı ayrı işletme ve fabrikaların işçilerini birbirinden koparıp yalıtlamayı, böylece işçi sınıfını bölüp parçalamayı, savaşımdan koparmayı amaçlamaktadır.

Özetlersek, gerek gerçek ücretlerin düşürülmesi, gerekse sözde bir yönetime katılma ile "toplumsal anlaşma", işçi sınıfının sendikal hareketine sınıf savaşımının yerine sınıf uzlaşmacılığının egemen olmasını, sendikaların birer düzen örgütü durumuna gelmesini sağlayacak bir girişimdir. Bu anlaşma genel olarak sendikaları ve özel olarak sınıf sendikacılığını etkisizleştirme çabasıdır.

"Toplumsal Anlaşma"da olumlu şeyler de "yazılıdır". İşçi sınıfının, sınıf sendikalarının uzunca bir süredir savunduğu referandum, KİT'lerin işveren örgütlerinden çıkması, tarım işçilerinin yasal haklarına kavuşması, gibi istemler, işten çıkarmaların zorlaştırılması konuları belgede yeralmaktadır. DİSK'in yıllardır sürdürdüğü savaşım sonucu, Türk - İş de bu istemlere sahip çıkmak zorunda kalmıştır. Bu elbette olumlu bir gelişmedir ve sınıf sendikalarının bu ve benzeri istemlerinin gerçekleştirilmesi için, şimdi "toplumsal anlaşma"nın ilgili bölümlerinde yeni bir dayanak vardır.

"Toplumsal Anlaşma" herşeyden önce şu gerçeğin bir kez daha kanıtlanması olmuştur: Hiçbir siyasal iktidar, sendikaların günümüzde gücünü ve etkinliğini dikkate almadan sosyo - ekonomik stratejisini uygulamaya sokamaz. Günümüz koşullarında işçi sendikalarını doğrudan karşısına alan bir iktidarın ayakta kalma şan-

sı yoktur. Bugünkü siyasal iktidar, tekelci burjuvazinin çıkarlarını yansıtan kendi isteklerini uzlaşmacı sendikacılığın etkin olduğu Türk - İş'e kabul ettirerek, yoğun bir demagojiyle bunu süsleyip püsleyerek, sendikaları pasifize etme yoluyla bu gerçekliği dikkate alıyor. Sendikal harekette sınıf sendikacılığının ağır basması, sendikal birliğin güç kazanması koşullarında, sendikaların kendi istemlerini siyasal iktidarın sosyo - ekonomik politikasının unsurları durumuna getirme olanaklarının mevcut olduğunun en açık kanıtı, bugün böyle bir "toplumsal anlaşma" yapılmasının zorunlu olmuş olmasıdır.

"Toplumsal anlaşma"nın uzlaşmacı, işçi çıkarlarına ters niteliğinin geniş işçi yığınlarında kısa sürede bilince çıkması beklenmemelidir. Yığınlar ilk kez karşılaştıkları ve bir sürü demagoji ile tozpembe gösterilmeye çalışılan böyle yeni bir olguyu bizzat kendi yaşam pratiklerinde kavrayacaklardır. Bu yüzden anlaşmanın gerçek özünü yığınlara gösterici yoğun bir çalışma zorunlu olmaktadır. Türk - İş içinden bu uzlaşmacılığa karşı oluşacak tepkileri kucaklamak, sınıf sendikacılığını daha da güçlendirecektir. Bu anlaşmanın olumsuz yanlarının ne ölçüde uygulanabileceği de, sınıf sendikacılığının buna karşı vereceği savaşıma bağlı olacaktır. İşçi sınıfımız bir dahaki toplu sözleşme döneminde bu "anlaşma"yı kağıt üzerinde bırakacak güce sahip olduğunu göstermek zorundadır.

•

DÜZELTME

Dergimizin 50. sayısında yayınlanan "Türkiye'de Ordu ve Politika (2)" başlıklı yazıda (s. 61) şöyle bir dizgi hatası olmuştur:

Yanlış	Doğru
"ilericiler ve subaylar"	"ilerici er ve subaylar"

•

YAŞASIN ULUSLARIN KENDİ YAZGILARINI ÖZGÜRCE BELİRLEME HAKKI!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NE ÖZGÜRLÜK

Yenisömürgecilik ve Türkiye (1)

Rıdvan ORTAÇ

GİRİŞ

Lenin, **Nisan Tezleri**'nde; «Marksizm, bizi, sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut özelliklerinin en doğru, aslına en uygun ve nesnel olarak doğrulanabilir, denetlenebilir bir hesabını yapmaya zorunlu kılar. Biz Bolşevikler, bu kurala, bilimsel temellere dayanan bir politika için zorunlu olan bu kurala, her zaman sadık kalmak durumundayız» der.

Ve yine Lenin, aynı yapıtında, Marks ve Engels'in, «ezbere öğrenilen ve yinelenen, olsa olsa tarihsel sürecin her evresinin somut, ekonomik ve politik niteliğiyle zorunlu olarak değişen, genel hedefleri gösterebilen —formüller—le alay ettiklerini» belirtmekte, Marks ve Engels'in «bizim öğretimiz bir dogma değildir, bir eylem kılavuzudur» biçimindeki tümcesini anımsatmaktadır.

Lenin, **Sol Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı** adlı yapıtında da, şunları kaydediyor: «Bu kadar okumuş olan Marksistlerin ve Kautsky kadar, Otto Bauer ve ötekiler kadar sosyalizme bağlı olan İkinci Enternasyonal liderlerinin başlarına gelenler, (herkes için) yararlı bir ders olabilir, olmalıdır da. Onlar da, esnekliği olan bir taktiğin gereğini pek iyi anlamamışlardı; onlar da Marksist diyalektiği öğrenmişlerdi ve başkalarına da öğretiyorlardı; ... ama, bu diyalektiği uygulama zamanı gelip çatınca, o kadar büyük bir yanlışlık yaptılar ki, diyalektikçi olmadıklarını, hızla biçim değiştirmeleri gözönünde bulundurmada yeteneksizliklerini, eski biçimlere yeni içeriğin girişini hesaplamada anlayışsızlıklarını öyle açığa vurdular ki ... onlar, nesnel koşulların kaçınılmaz hale getirdiği altüst olmaları görmekten korktular ve ezbere öğrenilmiş ve ilk bakışta üç sayısının ikiden büyük olduğu gerçeği kadar tartışma götürmez gibi görünen ilkel gerçekleri yineleyip durdular. Oysa politika, aritmetikten çok cebire benzer, ilkel matematikten çok yüksek matematiğe benzer. ... Oysa, bizim bilginlerimiz —eksi üçün—, —eksi ikiden— daha büyük olduğuna kendilerini ve başkalarını inandırmakta inatla direndiler ve hâlâ da direnmektedirler...»

Marks, Engels ve Lenin'in yaşamları boyunca savaşım verdikleri ciddi bir yanılgı, Marksçı - Leninci çözümlemenin mekanik ve şematik yorumu ve böylesi bir yorumlamanın işçi sınıfı hareketine vereceği zararlar, her iki alıntıda da somut bir biçimde özetlenmekte, açık bir biçimde dile getirilmektedir. Marksçı - Leninci öğretinin "formülcü" algılanması ve böylesi bir algılamanın işçi sınıfı hareketi üzerindeki bölücü, geriletici ve son çözümlemede, emperyalist - kapitalist güçlerin değirmenine su taşımaktan öteye bir anlam taşımayan olumsuz etkisi, dün olduğu kadar günü-

müzde de bir tehlike olarak karşımızda durmaktadır. Ve hangi yönden gelirse gelsin, böylesi sapmalarla, sürekli bir biçimde ideolojik düzeyde savaşım vermek gerekmektedir.

Emperyalist - kapitalist sistemin temel güçlerinden biri haline gelen, onunla sarmaşdolaş olan, anti - Sovyetizmi ve anti - komünizmi ideolojisinin temel dayanağı yapan, kurtuluş savaşı veren halklara, bağımsızlık, barış, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm güçlerine karşı dünyanın her yerinde emperyalistlerin, NATO'ların, CİA'ların, AET'lerin, yanında yeralan Maoculuk, yalnızca ve yalnızca "sol" bir dünya görüşü anlamında bir yana bırakılırsa, (çünkü Maoculuk artık "sol" bir ideoloji olmaktan çoktan çıkmıştır) Türkiye'de, goşizmden Troçkizme, geçiş aşamalarını reddeden "sosyalist devrimcilik"ten her türlü serüvenciliğe, pasifizmden âcilciliğe dek uzanan sağ ve "sol" sapmaların, sağdan ve "sol"dan gelen her türlü ters akımın kaynaklandığı esas nokta, hiç kuşku yok ki, Marksçı - Leninci çözümlemenin mekanik, formülcü ve ezberci betimlenmesidir.

Sözgelimi, Türkiye'de, 1960'lı yılların başından 1970 yılına dek sürdürülen tartışmalar, genelde, birbiriyle yakından ilişkili iki noktada toplanıyordu. Birincisi, Türkiye'nin egemen üretim biçiminin ne olduğu tartışmasıydı. İkinci tartışma ise, Türkiye'de burjuva demokratik devrimin tamamlanıp tamamlanmadığı noktasında toplanıyordu.

Toplumun önündeki devrim aşamasının, "sosyalist devrim" olduğunu öne sürenlere göre, Türkiye'de geçerli üretim biçiminin adı kapitalizmdi ve burjuva demokratik devrim aşaması da tamamlanmıştı. Toplumun önündeki devrim aşamasının "sosyalist devrim" olduğu biçimindeki savın gerekçelerini de, bunlar oluşturuyordu.

MDD'ciler ise, Türkiye'de geçerli üretim biçiminin önce feodal ve daha sonra da yarı - feodal olduğunu öne sürüyorlar ve buna koşut olarak da, burjuva demokratik devriminin tamamlanmadığı görüşünü savunuyorlardı. Ve bu nedenle de, toplumun önündeki devrim aşamasının, "Milli Demokratik Devrim" olduğunu öne sürüyorlardı.

Emperyalizme ilişkin tartışmalara gelince; MDD'ciler, Türkiye'nin dışarıya bağımlı bir ülke olduğunu ileri sürüyor ve devrimci savaşımın, emperyalist ve feodal güçlerle, anti - emperyalist ve anti - feodal güçler arasında olduğunu ve bu nedenle de, devrimin anti - emperyalist ve anti - feodal bir nitelik taşıdığını öne sürüyorlardı.

Sosyalist Devrimciler, Türkiye'nin emperyalizme bağımlılık derecesinin abartıldığını öne sürüyorlar (üstü örtülü de olsa), Türkiye'nin emperyalist - kapitalist sistemle bütünleşme süreci içinde olduğunu savunuyorlardı. Ve yine sosyalist devrimcilere göre, Türkiye'de anti - emperyalist savaşımla anti - kapitalist sava-

şım, eşit çaplı iki daire biçiminde üstüste çakıştığından, devrim, anti - emperyalist ve anti - kapitalist bir nitelik taşıyacaktır.

Kuşkusuz, tüm bu tartışmaların, son çözümlemede, belli yararlar getirdiği yadsınamaz. Ne var ki, bu tartışmalardan sağlıklı sonuçlar çıkarıldığı da, kesinlikle söylenemez.

Bunun nedeni anlaşılmaz değildir. İlk olarak, asıl tartışılması gereken sorunlar, ya hiç ele alınmamış, ya da çok arka planlara itilmiştir. İkinci olarak, tartışılan noktalardan, yani Türkiye'de burjuva demokratik devriminin tamamlanıp tamamlanmadığı ya da egemen üretim biçiminin kapitalizm olup olmadığı noktalarında odaklaşan tartışmalardan, toplumun önündeki devrimci aşama için MDD ya da Sosyalist Devrim yargılarına varılamazdı. Ya da, en azından, tek başına bu iki nokta, ne toplumun önündeki devrim aşamasının ve ne de işçi sınıfı hareketinin taktik ve stratejilerinin saptanması için, yeterli ipuçlarını vermezler, veremezler...

Sorunu bu düzeye indirgemek, çıkış noktası olarak salt bu iki konuyu dayanak yapmak, Lenin'in; «Marksizm, bizi, sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut özelliklerinin en doğru, aslına en uygun ve nesnel olarak doğrulanabilir, denetlenebilir bir hesabını yapmaya zorunlu kılar» biçimindeki ilkeyle, baştan aşağı ters düşmüyor mu?

Sorunu bu düzeye indirgemek, Marks ve Engels'in deyimiyle, "ezbere öğrenilen ve yinelenen", olsa olsa tarihsel sürecin her evresinin somut, ekonomik ve politik niteliğiyle zorunlu olarak değişen, ancak genel hedefleri gösterebilen bir "formülcülük" olmuyor mu?

Sorunu bu düzeye indirgemek, yine Lenin'in deyimiyle, «ezbere öğrenilmiş ve ilk bakışta üç sayısının ikiden büyük olduğu» gerçeği kadar, tartışma götürmez gibi gözüken ilkel gerçekleri yineleyip durmak olmuyor mu?

Bunlardan çok daha önemli olarak, ama bunlarla birlikte, asıl tartışılması gereken, son 20 - 30 yıl içinde dünya güçler dengesinde, kapitalizmin özelliklerinde, yenisömürgecilik yöntemlerinde, meydana gelen değişme ve gelişmeler ve bu gelişmelerden Türkiye'nin ne yönde etkilendiği gibi sorunların gündeme getirilmesi gerekmez miydi?

Sözgelimi, Türkiye'deki kapitalistleşme sürecini, kapitalizmin "klasik" gelişme yöntemiyle özdeş sayabilir miyiz? Türkiye kapitalizmi, "klasik" anlamda bir "serbest rekabetçi" dönem yaşamış mıdır? Ve yine Türkiye kapitalizmi, ulusal bir özellik taşıyabilmiş ya da gelişmesini bağımsız olarak sürdürebilmiş midir? Türkiye'de kapitalist ilişkilerin gelişmesi, emperyalist - kapitalist sistemin güdüm ve denetiminde ve ona bağımlı bir biçimde yürütülmüş ise, bu uygulamaların, sınıfsal plana yansıması ne yönde olmuştur?

Ve yine sözgelimi, yenisömürgeciliğin Türkiye üstüne uyguladığı âlet ve yöntemlerin özelliği ve niteliği nedir? Ve bu uygula-

malar sonucu, burjuvazinin kendi içindeki ayrışması, hangi doğrultuda olmuştur ve ne gibi özellikler taşımaktadır? Yenisömürgecilik uygulamalarının, ulusal ekonomi ve başta işçi sınıfı olmak üzere, toplumun öteki sınıf ve katmanları üzerindeki etkisi nedir? Sermayenin bir bölümü, işbirlikçi - tekelci aşamaya yükselmiş midir? Yoksa, sınıf tahlillerini yaparken, taktik ve stratejilerimizi saptarken, sermayenin tümünü aynı kaba mı koyalım? Büyük sermaye ile küçük ve orta sermayeyi, işbirlikçi - tekelci sermaye ile işbirlikçi olmayan, tekelci olmayan sermayeyi aynı kaba mı koyalım?

Tüm bunlar ortaya konulmadan, bu soruların gerçek yanıtları verilmeden, işçi sınıfı hareketinin taktik ve stratejileri ve toplumun önündeki devrim aşamasına ilişkin konularda söz söylenebilir mi? Söylenirse, gerçekçi bir sonuç alınabilir mi?

İşin garibi, 1965 - 1970 döneminde sürdürülen bu tartışmaları, bugünün Türkiye'sinde aynı mantıkla ele alanlar var. Türkiye'de egemen üretim biçiminin adı kapitalizm, Türkiye'de "burjuva demokratik devrim"i esas itibariyle tamamlanmıştır mantığından kalkarak, toplumun önündeki devrim aşamasının "sosyalist devrim" olacağını öne sürebilenler var...

Yıl 1978 ve dünyada, bu iki gerekçeden kalkıp, salt bu iki gerekçeden kalkıp, toplumun önündeki devrim aşamasını, "sosyalist devrim" diye ilan eden hiçbir işçi sınıfı partisi yok. Hele hele, Türkiye gibi geri kalmış, göbeğinden emperyalist - kapitalist sisteme bağımlı, hiçbir ülkenin işçi sınıfı partisi, "sosyalist devrim" belgisini öne sürmüyor.

Oysa, 1978'lere gelmeye hiç de gerek yok. Komünist ve işçi partilerinin 1960 ve 1969 Moskova Toplantıları'nda, bu partilerin programlarında ve çeşitli belgelerinde konuya yeterince açıklık getirilmiş. Nasıl mı? Dünya güçler dengesinde, kapitalizmin özelliklerinde ortaya çıkan değişiklikler gözönüne alınarak, komünist partileri, taktik ve stratejilerini, hem uluslararası, hem de ulusal düzeyde gözden geçirip yeniden saptamışlar.

Ve görünen odur ki, yalnızca bağımlı ve geri kalmış ülkeler için değil, kapitalist ilişkileri Türkiye'den kat kat daha gelişmiş ülkeler için bile, "sosyalist devrim" değil, "demokratik devrim"ler ya da adı ne olursa olsun, geçiş aşamaları öngörülüyor. Sözgelimi, kapitalist ilişkilerin Türkiye'ye oranla daha gelişkin olduğu Latin Amerika ülkeleri komünist partilerinin tümünün programlarında, anti-emperyalist, anti-tekelci, anti-feodal içerikli demokratik devrimler öngörülüyor.

Sözgelimi, sosyalist olmayan ülkelerin komünist partileri, kendi devrimci stratejilerini işleyip oluştururken, geniş halk cepheleri ve bağlaşmaları yaratmak için, sol, demokratik, ulusal ve anti-emperyalist güçleri birleştirmek için, bu doğrultudaki sava-

şımı birincil bir ödev olarak ortaya koyuyorlar. Önce, kapitalist ülkelerde, toplum ve devlet düzeninde, köklü demokratik dönüşümler yapılmasını hedef olarak belirliyorlar. Bu cümleden olarak, Alman Komünist Partisi'nin belgelerinde "anti-tekelci" demokrasiden sözediliyor. Kanada Komünist Partisi, bu aşamada, "demokratik, anti-tekelci, anti-emperyalist bağlaşma" meydana getirilmesini hedefliyor.

Ve yine, Komintern'in 7. Kongresi'nin 40. yıldönümü dolayısıyla, yapılan uluslararası toplantıda, komünist partileri şu görüşte birleştiler : «Birçok kapitalist ülkede, sosyalist devrime, yeni tipten (anti-feodal burjuva demokratik devrimden ayrımlı olarak) bir veya birkaç demokratik devrim basamak ve safhasının öncellik edeceği kestirilebilir. Bu da, kısa veya uzunca bir süre, bir geçiş hükümeti, daha doğrusu işçi sınıfının şu ya da bu ölçüdeki egemenliğiyle halkçı, demokratik, devrimci bir hükümet kurulması olanağı ve bazı hallerde de gerekliliği anlamına gelmektedir.» (**Komünistler Demokratik Birlik Savaşında**, Prag, Barış ve Sosyalizm Uluslararası Yayınevi, 1975, s. 241).

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi'nin Şubat 1975 sayısında da, Avusturya Komünist Partisi Başkanı Franz Muhri konuya ilişkin olarak şunları yazdı : «Bugünkü kapitalizmle, sözgelişi bundan yüzelli yıl ya da yüz yıl önceki, İkinci Dünya Savaşı'ndan önceki kapitalizm aynı değildir. Savaştan sonra ve giderek son on yıl içinde, kapitalizmin gelişmesinde artık birçok yeni çizgi belirdi. Dünyadaki güçler dengesinde sosyalizm yararına kesin değişmeler gibi, işçi sınıfı hareketinin ve yığınsal demokratik hareketin eşi görülmedik yükselişi gibi, birçok ulusal kurtuluş devriminin kapitalist olmayan gelişme savaşımına dönüşmesi gibi ve bütün sosyal, ekonomik sonuçlarıyla bilimsel teknik devrim gibi, dünya çapındaki değişmeler, burjuva toplumu için, hiçbir iz bırakmadan geçemezdi. ...»

«Bundan ötürü de, kapitalizmin temel çelişkisi yeni nitelikler kazanıyor. Birincisi, kapitalizmde proletarya ile burjuvazi arasında varolan temel uzlaşmaz çelişki etkileniyor. Devlet-tekel kapitalizmi, işçi sınıfının sosyal yaşamını gitgide daha çok kontrol altına almayı ve bu suretle onu sömürmeyi daha da genişletip yeğinleştirmeye çalışıyor. ...»

«İkincisi, emek ile sermaye arasındaki çatışma, proletarya ile burjuvazinin çıkarları arasındaki çatışma çerçevesinin dışına çıkıyor. ... Üçüncüsü, devlet-tekel kapitalizmi koşullarında, burjuvazinin kendi içindeki ayrışımı derinleşiyor. Burjuvazinin birçok kesimi, küçük ve orta sermaye, egemen sınıfa gitgide daha çok yabancılaşıyorlar. Bunlar, tekellerle ekonomik rekabete dayanamıyor ve ulusal çapta politik kararlara gitgide daha az etki yapabiliyorlar. ...»

«Bu tahlilden, herşeyden önce, anti-tekelci savaşın sosyal temelinde, objektif olarak şartlanan bir genişlemenin olduğu so-

nucu çıkıyor. Dolayısıyla, varabileceğimiz yargı da şu oluyor: Çağdaş kapitalizmin kendi gelişmesi, kaçınılmaz olarak işçi sınıfının ve bağlaşıklarının saflarını yeni güçlerle doldurmaktadır. ...»

KAPİTALİZMİN ÖZELLİKLERİNDE VE DÜNYA GÜÇLER DENGESİNDEKİ DEĞİŞMELER

15. ve 16. yüzyıllardan itibaren sarsılmaya başlayan feodal üretim biçimi, sonunda yerini, toplumsal - ekonomik biçimlenmenin son sınıflı türü kapitalist üretim biçimine bıraktı. Feodal üretim biçiminden kapitalist üretim biçimine geçiş, hiç kuşku yok, dünyanın her yerinde ve aynı anda ortaya çıkmadı.

Kapitalist üretim biçiminin egemen bir nitelik kazanması, önce Batı Avrupa ülkelerinde ve ardından da Kuzey Amerika'da gözlendi. Kapitalizm, her ülkede değişik olmak koşuluyla, birkaç yüzyıl süren ve "serbest rekabetçi aşama" diye adlandıran oldukça uzun bir dönem yaşadı. Sonuçta, 19. yüzyılın sonu ya da 20. yüzyılın başında, "serbest rekabetçi dönem", yerini "tekelci çağ"a ya da "emperyalizm" aşamasına bıraktı.

Lenin, "kapitalizmin en yüksek aşaması" olarak adlandırdığı tekeller çağını ya da emperyalizmin oluşumunu, üretimin büyük teşebbüsler içinde yoğunlaşması olarak tanımlamış ve bu durumun kapitalizmin en belirgin özelliklerinden biri olduğunu vurgulamıştır.

Üretimde ve sermayede görülen yoğunlaşma öyle bir kerteye gelmiştir ki, bir avuç tekel ekonomik yaşama ve giderek politik yaşama tümüyle egemen olmuştur. Sermaye ve üretimin büyük teşebbüsler içinde yoğunlaşması, onbinlerce küçük ve orta büyüklükteki sanayi kuruluşunu iflasa sürüklerken, geri kalanlar da değişik biçimlerde büyük tekellere bağımlı kılınmıştır.

Kapitalizmin tekelci aşamasının en belirgin özelliklerinden biri de, banka sermayesinin sanayi sermayesiyle içiçe geçmesi, yeni bir sermaye biçimi, sermayenin en üst biçimi olan finans-kapitalin ortaya çıkmasıdır. Sanayi sermayesiyle banka sermayesinin birleşmesiyle ortaya çıkan finans-kapitalin yarattığı finans-oligarşisi, burjuvazinin daha önceki kesimlerinin önemli bir bölümünü yokedip yutmuş, bir bölümünü de egemenliği altına almıştır.

Kapitalizmin emperyalist aşamaya ulaşmasının önemli özelliklerinden biri de, sermaye ihracının meta ihracından ayrı bir önem kazanmasıdır. Serbest rekabetin geçerli olduğu eski kapitalizmin ayırdedici özelliği, meta ihracıydı. Tekellerin hüküm sürdüğü emperyalizm aşamasında ise, kapitalizmin ayırdedici özelliği sermaye ihracıdır.

Kapitalizmin bu aşamasında tekel grupları (karteller, patron birlikleri, tröstler), önce kendi ülkelerinin üretimine mut-

lak ölçüde egemen olmuşlar ve iç pazarı paylaşmışlardır. Ama, kapitalist düzende, iç pazar zorunlu olarak dış pazara bağlıdır. Nitekim, kapitalizmin gelişmesiyle birlikte iç pazarın yanında dış pazar da yaratılmış ve emperyalizm çağında sermaye ihracı arttıkça, meta ihracı da artmış ve dış pazarlar büyük oranda genişlemiştir.

Kapitalizmin emperyalist aşamasıyla ya da aynı anlama gelen finans-oligarşisinin egemenliğiyle birlikte, burjuva devletin rolü de büyük oranda değişmiştir. Emperyalizmden önce devletin rolü, tüm kapitalist sınıfa, sermayenin kendisini değerlendirmesi için, onlara elverişli koşullar yaratmaktı. Emperyalizmde de, devlet tüm burjuvazinin çıkarlarını korur; ama, o herşeyden önce, bu aşamada, tekellerin devletidir ve tekellere hizmet eder. Bu, kapitalizmin tekelci aşamasının, tekelci devlet kapitalizmi aşamasına ulaşması demektir.

Emperyalist aşamadan önce devlet, yalnızca sınırlı ölçüde ekonomik yaşama müdahale eder ve ekonomik işlevlerle kendini yükümlü kılardı. Kapitalizmin serbest rekabetçi döneminde, devletin ekonomik işlevleri, vergi toplamak, belli kamu görevlerini yerine getirmek ve değişik araçlarla ülke burjuvazisinin dünya pazarlarındaki rekabet gücünü artırmaktan ibaretti. Burjuva devlet, hiç kuşku yok, bu yükümlülüklerini emperyalizm aşamasında da yerine getirmektedir. Hem de, boyutları çok daha büyümüş olarak. Ne var ki, burada önemli olan, devlet açısından nitelik olarak yeni bir olgunun ortaya çıkmasıdır : Devlet, üretim, dolaşım ve dağılıma dolaysız olarak müdahale etmekte ve katılmaktadır...

Tekelci devlet kapitalizmi, burjuva devletin tekellerle içiçe geçmesi, tekellerin ekonomik ve siyasal diktatorasının devlette somutlaşması, devletin, toplumun ekonomik yaşamına finans oligarşisi lehine doğrudan müdahale etmesi ve devletin, devlet aygıtını tekellerin ek kârını garanti etmede, egemenliklerini pekiştirmede açık bir biçimde kullanılması demektir.

Kapitalizmin tekelci aşamasının, yani emperyalizm aşamasının bir başka belirgin özelliği de, dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisinden daha çoğunu oluşturan halkların, büyük emperyalist devletler ve büyük tekeller tarafından sömürgeleştirilmesi, paylaşılmasıdır. Bu uygulama ile emperyalist - kapitalist ülkeler ve onların tekelleri, yalnızca sömürge ülkelerin pazarlarını paylaşmak, onların işgücünü sömürmekle kalmamışlar; aynı zamanda, bu ülkelerin tüm yeraltı ve yerüstü zenginliklerini, hammadde kaynaklarını, ele geçirmişler, talan etmişlerdir.

Sömürge ve yarısömürge ülkelerin halkları yanında, başta işçi sınıfı olmak üzere köylülerin, tüm ara katmanların, tekel dışı küçük ve orta sermayenin üstündeki sömürü, baskı ve zulmün dayanılmaz bir biçim alması demek olan kapitalizmin "tekelci" ya da "emperyalizm" aşaması, bir yandan ek tekel kârı ve em-

peryalist sömürü ile tekellerin kârlarını artırırken; öteki yanıyla da, kapitalizmin bunalımlarını derinleştirmiş, onu kaçınılmaz sonuna iyice yaklaştırmıştır.

Tekellerin toplumun ve sömürge halklarının tüm kesimleri üstündeki baskı, sömürü ve zulmünün yoğunlaşması, ulusal düzeyde kapitalizme ve tekellere, uluslararası düzeyde de sömürge halklarının emperyalizme karşı hoşnutsuzluğunu ve güvensizliğini artırmış, sınıf çelişkileri ve ulusal düzeydeki çelişkiler keskinleşerek çatışmaya dönüşmeye başlamıştır. Kapitalizmin bunalımlarının yoğunlaşması, büyük tekeller ve emperyalist devletler arasındaki çıkar çelişkilerinin keskinleşmesi, sömürgeler üzerindeki pazarlıklarda ortaya çıkan uyuşmazlıklar, işi çatışmaya dek götürmüş ve sonuçta Birinci Büyük Savaş patlak vermiştir.

Marks'ın daha 19. yüzyılın ortalarında söylediği, ekonomik durgunluk getirecek güçlü eğilimler, emperyalist savaşlar ve kökleri derinlere inen ekonomik ve toplumsal bunalımlar, 20. yüzyılın başından itibaren bir bir ortaya çıkmaya, tüm dünyanın gözleri önünde sergilenmeye başladı. Modern kapitalizmin ayırdedici özelliği olan tekelci kapitalizm, geri kalmış ülkelere kâr dürtüsü ile düzenli ve uyumlu olarak sermaye gönderiyor ve bu durum, yatırım alanları, pazarlar ve hammadde kaynakları için kıran kırana bir çatışmayı da birlikte getiriyordu.

Sonuçta beklenen oldu; emperyalist - kapitalist ülkeler arasındaki çelişmelerin ve toplumsal bunalımların yoğunluk kazanması, işi çatışmaya dek götürdü. Birinci Dünya Savaşı, bir yanıyla emperyalist - kapitalist ülkelerin çıkar çatışmalarının sonucu olarak ortaya çıkmış; öteki yanıyla da, sınıf çelişkilerinin arka plana itilmesi amacıyla yürütülmek istenmişti. Ne var ki, evdeki hesap çarşıya uymadı ve dünya kapitalist sistemi,Birinci Büyük Savaş'dan önemli kalelerinden birini yitirerek çıktı.

Çarlık Rusyası, Büyük Oktobr Devrimi ile kapitalist bloktan kopuyor ve dünyada ilk kez sosyalizm kuruculuğunun örneğini veriyordu. Ve ardından da, gerek Sovyetler Birliği'ndeki sanayileşme atılımının başarılı sonuçları ve gerekse 1929'da kapitalist dünyada patlak veren büyük ekonomik bunalım, halkların kapitalizme güven duygusunu iyice sarstı. Sorun bununla da bitmedi; İkinci Büyük Savaş ve onu izleyen öteki önemli olaylar, kapitalist dünyanın yapısını kökünden sarsan gelişmeler oldu. Birinci Büyük Savaş'da Çarlık Rusyası'nı kaybeden dünya kapitalist sistemi, İkinci Büyük Savaş'la birlikte yalnız Çin, Doğu ve Güneydoğu Avrupa ülkelerini kaybetmekle kalmıyor; dünyanın öteki sömürge ve yarısömürge halklarını da karşısında buluyordu.

İkinci Büyük Savaş'ın ardından, başta dünya sosyalist sisteminin kurulması, ardından uluslararası işçi sınıfının ekonomik

ve politik savaşımının yoğunluk kazanması ve kurtuluş savaşı veren halkların anti-emperyalist savaşımının yüksek boyutlara ulaşması ve sonuçta eski dünya sömürge sisteminin parçalanması; tüm bunlar, kapitalizmi derin ve onarılması olanaksız yeni bir bunalımın içine soktu. Emperyalist - kapitalist sistem, başını Sovyetler Birliği'nin çektiği dünya sosyalist sistemi, anti-emperyalist ve tüm ilerici güçler karşısında, pekçok alanda yenik düştü, önemli mevziler kaybetti.

Ne var ki, emperyalist - kapitalist güçler boş durmuyor. Ulusal bağımsızlık kazanmış pekçok genç ulus, yeniden emperyalizmin ağına düşüyor. Onlar, kapitalist yoldan kalkınma yöntemini benimseyince, kısa bir süre sonra ulusal bağımsızlıklarını yeniden yitirerek, emperyalist - kapitalist sisteme bağımlı kılınıyorlar.

Emperyalist etki ve denetimin, geri kalmış ülkelerin toplumsal değişme ve gelişme süreçleri üstündeki olumsuz etkisi, günümüzde de sürüp gitmektedir. Yalnız, içinde bulunduğumuz çağda, tekelci kapitalizm, eski "klasik" sömürge yöntemlerini uygulama gücüne artık sahip değildir. Bundan ötürü onlar, yeni duruma uymaya çalışmakta ve buna dayalı olarak da, sömürgeci politikalarında biçimsel değişiklikler yapma zorunluluğunu duymaktadırlar. Bu durum, emperyalist sömürgeciliğin özünde ve amacında değil, yalnızca eski yöntemlerin yerine yeni âletlerin, yeni taktik ve stratejilerin geliştirilmesiyle ilgilidir.

Dünya sosyalist sisteminin kurulması ve eski sömürge sisteminin çökmesi, bir dizi yeni sömürge taktik ve yöntemlerinin doğmasına neden oldu. Bu ince ve kurnaz taktik ve yöntemler, İkinci Büyük Savaş'ın ardından emperyalist güçlerce, eski ve varolan sömürgelere hızla uygulanmaya konuldu. Böylece onlar, kapitalizmin genel bunalımının yoğunlaştığı ve kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde bulunduğumuz bir çağda, bir yandan kapitalizmi yaymayı ve sağlamlaştırmayı; öte yandan da, dünya sosyalist hareketinin, ilerici güçlerin demokratik savaşımının ve ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesini engellemeyi amaçlamaktadırlar.

Yenisömürgeciliğin taktik ve yöntemlerini ve bu uygulamalar bütününde kullanılan araçların neler olduğunu, bunların işleyiş biçimini, Türkiye üzerindeki uygulamalarda göreceğiz. Yalnız şu kadarını söyleyelim ki, bu araçların herbiri birbiriyle yakından ilişkili ve birbirinin tamamlayıcısıdır. Ve yenisömürgeciliğin işleyişini, sonuçlarını ve etkilerini kavrayabilmek için, bu araçları bir bütün olarak düşünmek, onların birbiriyle olan yakın ve ayrılmaz ilişkilerini gözden kaçırmamak gerekir.

Şu da söylenmeli ki; son çözümlemede, yenisömürgecilik uygulamalarından, emperyalist - kapitalist sistem aşağıdaki hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır:

1) Emperyalist - kapitalist sistemin dünya çapındaki askeri ve siyasi politikasını yürütmek, yaygınlaştırmak ve sürekli kılmak...

2) Çokuluslu tekellerin hammaddelere, ticarete, sanayiye ve öteki yatırım alanlarına kolaylıkla el atabilmesini sağlamak...

3) Geri kalmış ülkelerdeki ekonomik kalkınma girişimlerini, kesin olarak kapitalist yöntem ve uygulamalarla garanti altına almak...

4) Geri kalmış ülkeleri, emperyalist devletlere ve onların çokuluslu tekellerine bağımlı kılmak...

5) Ekonomileri hızla askerileştirmek, geri kalmış ülkeleri emperyalist - kapitalist sistemin güdümündeki askeri bloklara sokmak ve bu güçleri, ulusal ve uluslararası arenada dünya sosyalist sistemine, dünya ilerici güçlerine karşı kullanmak ve savaş kışkırtıcılığı yapmak...

YENİSÖMÜRGECİLİK VE TÜRKİYE

Bugün Türkiye'de, pekçok gerikalmış ülkede olduğu gibi, yenisömürgeciliğin tüm araç ve âletleri eksiksiz bir biçimde işlemekte, emperyalist - kapitalist sistemin, çokuluslu tekellerin ve onların yerli işbirlikçilerinin, başta işçi sınıfı olmak üzere, esnaf ve zanaatkârlar, memurlar, teknik elemanlar, öğretmenler, öğrenciler, küçük üreticiler, orta köylülük ve ulusal burjuvazi üzerindeki baskı, sömürü ve zulmü en ağır bir biçimde sürdürülmektedir.

Yenisömürgeciliğin en etkin araçlarından biri, sanayi sermayesi ve finans-kapitalin Türkiye'ye ihracıdır. Sermaye ihracında kullanılan araçların bellibaşlılarını, birkaç noktada toplamak olanaklıdır :

1) Çokuluslu tekellerin doğrudan sermaye ihracı;

2) Dünya Bankası, İMF, Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası gibi emperyalist - kapitalist sistemin denetimindeki uluslararası finans kuruluşları;

3) Emperyalist devletlerden Türkiye'ye açılan iki taraflı krediler;

4) Emperyalist - kapitalist sistemin büyük bankalarından devlete ve özel sektöre açılan krediler;

5) Yardım konsorsiyumları, OECD ve AET gibi kuruluşlar.

İkinci Büyük Savaş'tan sonra, emperyalist - kapitalist sistemin geri kalmış ülkeler üstüne geliştirdiği ilginç bir yöntem, 1950'lerden itibaren Türkiye'de de başarıyla yürütülmeye başlandı. Söylenen özünde şu idi : Geri kalmış bir ülke olan Türkiye'nin sermaye ve yatırım olanakları sınırlıdır. Bu durum sanayileşme girişimlerinin hızlı bir tempoda yürütülmesine engeldir. Eğer Türkiye, dış finansman kaynaklarına başvuracak olursa (yardım programları ve yabancı sermaye), kalkınma ya da sanayileşme yolunda önemli adımlar atılabilecektir.

Dış yardım programları ve yabancı sermaye yatırımlarının, Türkiye'nin sanayileşme çabalarına yapacağı katkılar uzun boylu propaganda edilmiş, bu kaynağın ülkemize sağlayacağı yararlar, anlatıla anlatıla bitirilememiştir.

Sermaye ihraç eden ülkeler, burjuva iktisatçıları ve bunların yerli işbirlikçileri, Türkiye'nin yabancı sermayeden sayısız yararlar sağlayacağını ileri sürüyorlardı. Bir kere, yabancı sermaye, yatırım büyüklüklerini ve buna dayalı olarak da kalkınma hızı büyüklüklerini yüksek boyutlara ulaştırabilecekti.

Ayrıca, yabancı sermaye, değişik nedenlerle dış ödemeler dengesine olumlu katkılarda bulunacak, Türkiye'nin döviz sorunu diye birşey olmayacaktı. Çünkü, yabancı sermaye, döviz olarak gelmesinin doğurduğu dolaysız katkının yanında, dış ticareti olumlu yönde etkileyecek katkılarda da bulunacaktı. Örneğin, yabancı sermayenin yöneleceği alanlar, bir yanıyla ithalat gereksinimini sınırlandıracak alanlar olacak, öteki yanıyla da ihracata yönelik üretim yapılacağından, Türkiye'nin dış ödemeler dengesi, hızlı bir sanayileşmenin tüm gereklerine cevap verebilecekti.

Kuşkusuz, yabancı sermayeden "umulan yararlar", salt bu kadarla da kalmıyordu. Yabancı sermaye, büyük ölçek ve ileri teknolojiyi de beraberinde getireceğinden, Türkiye yapım sanayiinde çağdaş üretim teknik ve yöntemlerini kullanma olanağına da kavuşabilecektik.

Yabancı sermayeden umulan yararlar gerçekleşmiş midir, yoksa olayların gelişimi, söylenenlerin tümüyle tersi bir doğrultuda mı olmuştur?

Genel olarak yatırımların ve özel olarak da sanayi yatırımlarının yetersizliği, kalkınmayı sınırlayan önemli bir etken ise (yabancı sermayeyi savunanlar böyle söylüyorlardı), yabancı sermayenin, bu açıdan kalkınma girişimlerimize katkısının komik bir büyüklük olduğunu söylemek gerekir. Nitekim, planlı dönemde, gelen yabancı sermayenin toplam yatırımlar içindeki payı, % 0,5 ve sanayi yatırımları içindeki payı da % 1,9 gibi gülünç büyüklükler olmuştur.

Yabancı sermayenin ulusal hasıla, toplam yatırımlar ya da sanayi yatırımları içindeki payının büyük bir ağırlık taşımaması, onun önemini azımsamamızı gerektirmez. Yabancı sermayenin, Türkiye'nin yatırım büyüklüklerini etkileme açısından önemi küçüktür; ama, yabancı sermaye, Türkiye ekonomisini dışa bağımlı kılma, ulusal değerleri emperyalist - kapitalist sisteme ve onların çokuluslu tekellerine aktarma açısından etkin bir araçtır. Kaldı ki, yabancı sermaye, yenisömürgeciliğin araçlarından yalnızca bir tanesidir...

Ayrıca, yabancı sermayeyi salt matematik büyüklük olarak değerlendirirken bile, onun etkisini yalnızca gelen yabancı ser-

mayenin mutlak büyüklüğü ile ölçmek ciddi bir eksiklik, kesin bir yanılgıdır. Yabancı sermayenin mutlak büyüklük açısından önemine değinirken, üç önemli noktayı gözden ırak tutmamak gerekir: Bunlardan birincisi, yabancı sermaye ile birlikte çalışan yerli işbirlikçilerin sermayesi; ikincisi de, bu işletmelerin kullandığı iç ve dış kredilerin büyüklüğüdür. Üçüncü olarak, dikkate alınması gereken bir nokta da, yabancı sermayeli kuruluşların sermaye birikimlerinin önemli boyutlara ulaşmasıdır...

Yabancı sermayenin Türkiye'den alıp götürdüklerine gelince; resmi verilerin gösterdiğine bakılırsa, yabancı sermayenin günümüzdeki niteliği, gelen büyüklük oranında dahi, Türkiye'nin yatırım büyüklüklerine olumlu bir katkıda bulunmasına engeldir. Nitekim, yabancı sermayenin legal (yasal) kâr transferi dahi, son yıllarda gelen sermayenin büyüklüğünden daha yüksek boyutlara ulaşmıştır.

Resmi veriler, yabancı sermayenin Türkiye'ye getirdiği parasal olanakların tümünü ve fakat alıp götürdüklerinin bir bölümünü göstermektedir. Bu kadarı bile, yabancı sermayenin Türkiye'yi soymada etkin bir araç olduğunu söyleyebilmek için yeterli bir kanıttır.

1964 - 1974 dönemini kapsayan son 11 yıllık sürede, 1 milyar 260 milyon lira dolayında yabancı sermaye girişi olmuş ve ilgili dönemde, toplam sermayenin % 64'ünü oluşturan 801 milyon liralık bölümü kâr olarak yurt dışına transfer edilmiştir. Asıl ilginç olan nokta; zaman boyutunda, yabancı sermayenin yasal yoldan aktardıkları hızla artmış, 1964 yılında yabancı sermayenin kâr transferi % 25 oranında iken, 1974 yılında bu büyüklük, % 140 gibi inanılmaz bir boyuta ulaşmıştır...

İleri teknoloji getirdiği gerekçesiyle, yabancı sermayeye Lisans, Patent, Know-How, Royalty gibi deyimler adı altında, gayri maddi hak ödemelerine de izin verilmektedir. Bu tür ödemelerin, genellikle kâr transferleri ve gelen yabancı sermayeden daha büyük boyutlara ulaştığı ileri sürülmektedir. Ancak bu konuda kesin bir sayı vermek ya da herhangi bir araştırma yapmak olanağı hemen hemen yok gibidir. Bu bilgileri elinde bulunduran Maliye Bakanlığı, bu konuda büyük bir gizlilik içinde bulunmakta ve bu verileri açıklamamaktadır.

Yabancı sermayeyi Türkiye'ye getirenler, bu sermayenin Türkiye'nin dış ödemeler dengesine olumlu katkılarda bulunacağını ileri sürmekteydiler. Görülmektedir ki, yabancı sermayenin getirdiğinden daha büyük paraları, döviz olarak, geldiği ülkeye aktarması, Türkiye'nin dış ödemeler dengesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Kaldı ki, bu yalnızca, yabancı sermayenin dış ödemeler dengesine yapmış olduğu olumsuz etkinin dolaysız olan yanıdır. Asıl önemli olan nokta, yabancı sermayenin ve buna koşut olarak da

montajcılık uygulamalarının, dış ticaret üstüne yaptığı olumsuz etkidir. Bunu görebilmek için, Türkiye'deki yabancı sermayeyi, montajcılık uygulamalarıyla birlikte ele almak gerekir.

Montaj sanayii, son yıllarda üzerinde büyük tartışmaların sürdürüldüğü güncel bir konudur. Kuşkusuz bunun, Türkiye için özel nedenleri var. Türkiye'de montajcılık uygulamaları, genel anlamda olandan çok değişik bir niteliğe sahip. Bu özellik, yalnız Türkiye için sözkonusu değil. Aynı zamanda, kapitalist yoldan sanayileşmek isteyen pekçok geri kalmış ülke için de geçerli...

Genel anlamda montaj sanayii, değişik ünitelerde ya da fabrikalarda üretilen belli parçaların, başka bir ünite ya da fabrikada birleştirilmesi, bu parçaların birbirine monte edilmesi demek. Bu anlamda, montaj sanayiine karşı çıkmanın hiçbir nedeni yok. Çünkü, bu anlamda montaj sanayii, üretici güçlerin ve buna koşut olarak işbölümünün yüksek düzeyde gelişmişliğinin vazgeçilmez bir sonucu, ileri çağdaş sanayiin temel özelliklerinden birisidir.

Türkiye'de, ilerici unsurlar arasında, montaj sanayiine bu açıdan karşı çıkışlar oldu; eskilerde montajcılık belki de en çok bu noktadan eleştirildi. Değişik parçaların birleştirilmesi biçimindeki üretim yöntemleri azımsandı; montajcılık yapan işletmelerin sanayi kuruluşu sayılamayacağı bile ileri sürüldü.

Türkiye'de montaj sanayii, karşı çıkılması gereken en önemli sorunlardan birisi ve belki de birincisidir. Ama, genel anlamda değil, özel anlamda.

Türkiye'de montajcılığı özelleştiren ve buna koşut olarak da karşı çıkılması gereken iki neden var: Bunlardan biri teknolojik; öteki de, bu yolla ulusal ekonominin dışarıya, emperyalist - kapitalist sisteme, onların çokuluslu tekellerine bağımlı kılınmasıdır. Konunun teknoloji ile ilgili yanı şudur: Türkiye'de birleştirilen bu parçaların ya da kullanılan öteki girdilerin önemli bir bölümü, yurt dışında, gelişmiş kapitalist ülkelerde, büyük ölçek ve ileri tekniklerle üretiliyor. Oysa, Türkiye'de bu parçaları birleştiren sanayi kuruluşları, tümüyle küçük ölçekli ve geri teknoloji ile üretimde bulunuyor.

Konunun ülke ekonomisinin dışa bağımlı kılınmasıyla ilgili iki yanı var: Birincisi, dış ticaret; ikincisi de, yabancı sermaye... Bir kere, Türkiye'deki montaj sanayii kuruluşlarının girdileri, büyük oranda dışarıdan, emperyalist - kapitalist sistemden, ana firmalardan ithal edilmek durumunda. Bu üretimin sürdürülebilmesi için, gerekli montaj parçaları, aramalı ya da hammaddeler, ithal edilemez ya da sermaye ihraç eden çokuluslu tekeller bu malların ihracını durdurmaya kalkarlarsa, Türkiye imalat sanayii ve buna koşut olarak da Türkiye ekonomisi stop etmek durumunda...

Ayrıca, geri kalmış ülkelerde ve Türkiye'de montajcılık yapan sanayi kuruluşlarının tümü, yabancı sermaye ile ortaklık halinde çalışmaktadır. Yani, montajcılığın temel işlevleri, çokuluslu tekellerin Türkiye'ye sermaye ve meta ihracını kolaylaştırmak olmaktadır.

Sonuç olarak, bu noktada söylenmesi gereken şudur: Yabancı sermaye ve montajcılık uygulamalarının sonucu, Türkiye'de, girdi yoluyla dışa bağımlı bir sanayi yapısı oluşmuştur. Ve bugün, Türkiye ekonomisinde bunalım adına ne varsa, büyük oranda, imalat sanayiinin dışa bağımlı yapısından kaynaklanmaktadır. Bu sanayi yapısının özelliklerini, birkaç noktada özetlemek olanaklıdır:

1) Montajcılığa dayalıdır ve gerekli parça, hammadde ve aramallarının yarısından çoğu, ana filyallerden ithal edilmek durumundadır...

2) Küçük ölçek ve geri teknolojiyle çalışmaktadır...

3) Bu yolla üretilen sanayi mallarının fiyatları, dünya ölçülerine oranla, en az iki - üç kat daha pahalıdır. Ve bu nedenle de, üretilen sanayi malları, tümüne yakın bir ağırlıkla iç pazara dayalıdır. İmalat sanayii ürünlerinin, dünya pazarlarında rekabet gücü, hemen hemen yoktur...

4) Türkiye imalat sanayii, salt dayanıklı ve dayanıksız tüketim mallarında yoğunlaşmıştır...

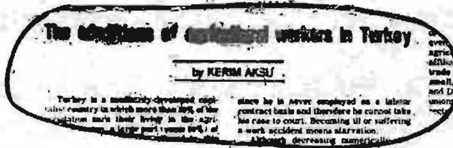
5) Bu yapısıyla Türkiye imalat sanayii, salt girdi açısından değil, hem sermaye açısından, hem de Patent, Lisans, Know-How ve Royalty gibi anlaşmalarla, dışarıya, emperyalist - kapitalist sisteme, onların çokuluslu tekellerine, göbeğinden bağlıdır.

6) Ve sonuç olarak da, Türkiye imalat sanayii, bir yanıyla sürekli artan oranlarda döviz yiyen; öbür yanıyla da, yurt dışına hemen hemen hiçbir şey satamayan bir yapıya sahiptir...

Kuşkusuz, yenisömürgeciliğin Türkiye üstüne uyguladığı yöntemler, yenisömürgeciliğin araçları, salt bu kadarla kalmıyor. Yenisömürgeciliğin öteki araçlarına, yani dış ticarete, yardım programlarına, NATO'lara, CENTO'lara, AET'lere, OECD'lere, gelecek yazımızda değineceğiz.

Değineceğimiz şeyler, salt bunlar değil elbet. Asıl önemli olan, bu uygulamaların sonuçları: Bu uygulamaların sınıfsal plana yansıması, toplumsal ve siyasal yapıya etkileri, burjuvaziyi ayrıştırması, tekelleşme, bunalımlar ve çıkış yolu nedir gibisinden sorunlar, gelecek yazımızın konusunu oluşturacak noktalardan kimileri... Yani, başta da belirttiğimiz gibi, asıl tartışılması gereken konulardan sözedeceğiz gelecek yazıda...

«Türkiye'de Tarım İşçilerinin Durumu»

by KERIM AKSU

Çekoslovakya'nın başkenti Prag'da Fransızca, İspanyolca, İngilizce ve Rusça aylık olarak yayınlanan Uluslararası Tarım, Orman ve Plantasyon İşçileri Sendikası Bülteni'nde **dergimiz yazarlarından** Kerim Aksu'nun **bir yazısı yayınlanmıştır. Yazının çevirisi şöyledir:**

Türkiye, nüfusunun % 58'inden çoğu geçimini tarım kesiminden elde eden orta derecede gelişmiş kapitalist bir ülkedir. Ulusal gelirin % 30'u bu kesimde üretilir ve ülkenin dışarıya sattığı malların ezici çoğunluğu (% 70 kadarı) tarımsal hammaddelerdir.

Tarım kesiminin en belirgin özelliği, toprağın âdil olmayan dağılımıdır. Kırsal alanda yaşayan ailelerden % 22'sinin hiç toprağı yoktur. Kırsal alandaki ailelerin % 94'ü 1 - 100 dönüm arasında bir toprak parçasına sahiptir ve bunların sahip olduğu toplam toprak miktarı tüm tarımsal alanın % 66'sını oluşturur. Geri kalan % 6, tarım topraklarının % 34'ünü elinde tutar.

1960'ların kırsal istatistiklerine dayanarak ve 1 - 30 dönüm arasında toprak sahibi olanları da tarım işçisi sayarsak, Türkiye'de üç milyonun üzerinde ailenin tarım işçisi olarak geçimlerini sağladığını söyleyebiliriz.

Türkiye'de tarım işçilerinin yaşam ve çalışma koşulları çok kötüdür. Tarım işçileri, İş Yasası ve sosyal sigorta kapsamına alınmamışlardır. Hiçbir toplumsal, ekonomik ya da mesleksel güvenceleri yoktur.

Tarım işçilerinin ücretleri inanılmaz ölçüde düşüktür. 1974/75 yılında yapılan bir araştırmaya göre, gündelikleri 15 - 25 lira arasında değişmektedir.

Ne zaman bir iş anlaşmazlığı çıksa, kaybeden hep tarım işçisi olur. Çünkü tarım işçilerinin bir sözleşmesi yoktur ve bu durumda mahkemeye başvurma hakkından yoksundurlar. Hastalanmak ya da iş kazası geçirmek, açlığa mahkûm olma anlamına gelir.

Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşayan ve sayıları azalan marabalar, yarı feodal bakımdan ezilen ve sömürülen tarım işçileridir. Marabaların hiçbir şeyi yoktur ve ayrıca ağaların kişisel gereksinimlerine hizmet etmek zorundadırlar.

İşverenler ve büyük toprak sahiplerinin yanısıra, dayı, elçi denilen aracılar da tarım işçilerini sömürmektedirler. Tarım işçisinin ücreti ve çalışma koşulları, kendisine ister iş verilsin, isterse verilmesin, işverenle aracı arasındaki pazarlıkça belirlenmektedir. Bunun karşılığında aracıya işverence (ki bu işçi ücretinin bir bölümüdür) ve ayrıca işçinin kendisince bir ödeme yapılır.

Tarım işçileri iki bölümde toplanabilir: Sürekli ve geçici işçiler. Çoğunun geçici göçmen işçi olması, bunların örgütlenmelerini çok güçleştirmekte, hattâ zaman zaman olanaksız kılmaktadır. Tarım ve orman işçilerinin sadece 25 bin kadarı sendika üyesidir. Bu kesimdeki 20 sendikadan çoğu küçük, yerel ve etkisiz sendikalardır. TİS ve DİSK'e bağlı Devrimci Toprak-İş bu kesimde çalışmalarını sürdürmektedir. Tarım işçilerinin ülkemizin işçi sınıfı ve tüm ilerici güçlerinin yanıbaşında kırsal alanda daha iyi bir yaşam ve dönüşümler için savaşımı çok güç koşullar altında yürütülmektedir, ancak bu savaşım sürmektedir ve utkuya dek sürecektir.

POR NUEVAS VICTORIAS
DE LOS PUEBLOS,
POR LOS DERECHOS
DE LA JOVEN GENERACION
DEL MUNDO,
HASTA EL XII FESTIVAL
CUBA
SE DESPIDE DE USTEDES

20 lira